

การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางจรรักษ์ แจ้ยุบล

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา

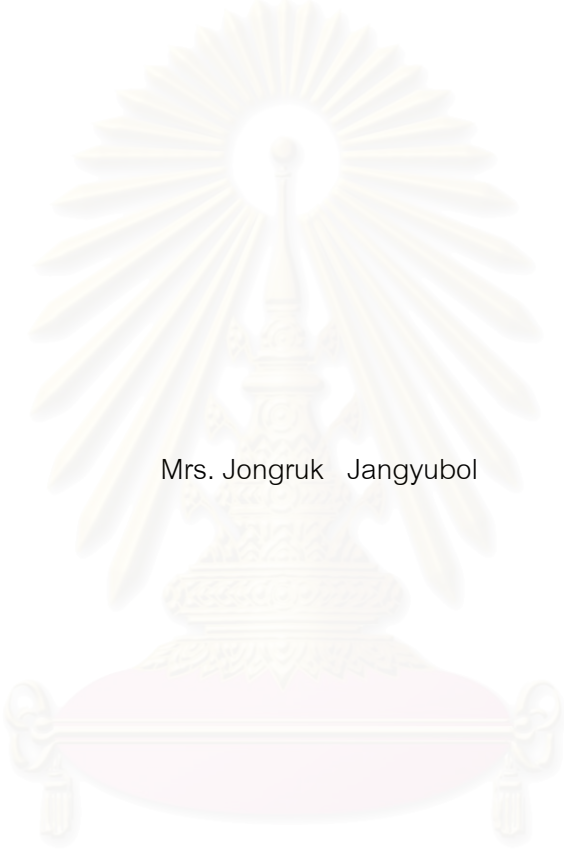
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1506-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON LEVEL AND FACTORS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS' ACCEPTANCE
OF INSTRUCTIONAL INNOVATIONS AT SECONDARY SCHOOL LEVEL,
BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Jongruk Jangyubol

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Teaching Social Studies

Department of Secondary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1506-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน

ของครูสังกัดศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดย

นางจรงค์ษ์ แจ่มยุบล

สาขาวิชา

การสอนหลักสูตรศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาอุทตติกุล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จรงค์ แจ้ยุบล : การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครู
สังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร (A STUDY ON LEVEL AND FACTORS OF
SOCIAL STUDIES TEACHERS' ACCEPTANCE OF INSTRUCTIONAL INNOVATIONS AT
SECONDARY SCHOOL LEVEL, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. วลัย พานิช,
137 หน้า, ISBN 974 -17-1506-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา
กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา กรุงเทพมหานคร 3) เปรียบ
เทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านประสบการณ์การ
สอน วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นที่สอน และประสบการณ์การอบรม กลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยม
ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 342 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-
test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมศึกษากำลังพิจารณาความเหมาะสมในการนำนวัตกรรมไปใช้ คือ การสอนโดย
ใช้แผนผังความคิด การสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงงาน การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิค
หมวกคิด 6 ใบ สัญญาการเรียน รูปแบบการเรียนแบบ PSI การสอนโดยใช้ Storyline Method และการจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักร
การเรียนรู้ 4 MAT ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมศึกษามีความสนใจ คือการสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ และ
การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
มากที่สุด คือการเห็นผลสำเร็จของนวัตกรรม ได้ชัดเจน, เป็นนวัตกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากและเป็นนวัตกรรมที่ใช้ง่าย
สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน

2.2 ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
มากที่สุด คือ มีการฝึกอบรม, มีบรรยากาศเอื้อต่อการใช้นวัตกรรม และฝ่ายบริหารให้การสนับสนุนการใช้นวัตกรรม

2.3 ปัจจัยด้านแหล่งสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับนวัตกรรม
การเรียนการสอนมากที่สุด คือ อบรม สัมมนา

3. การเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน พบว่า ครูสังคม
ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษา และระดับชั้นที่สอนต่างกัน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน
ยกเว้นครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การอบรมต่างกัน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา	มัธยมศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	การสอนสังคมศึกษา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2545	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4383664827 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD : ACCEPTANCE OF INSTRUCTIONAL INNOVATIONS / SOCIAL STUDIES TEACHERS / JONGRUK JANGYUBOL : A STUDY ON LEVEL AND FACTORS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS' ACCEPTANCE OF INSTRUCTIONAL INNOVATIONS AT SECONDARY SCHOOL LEVEL, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR WALAI PANICH; D.Ed., 137 pp. ISBN 974 -17-1506-4

The purposes of this research were 1) to study the level of social studies teachers' acceptance of instructional innovations at secondary school levels in Bangkok Metropolis. 2) to study the factors of social studies teachers' acceptance of instructional innovations at secondary school levels in Bangkok Metropolis. 3) to compare the social studies teachers' acceptance of instructional innovations at secondary school levels in Bangkok Metropolis with different backgrounds of teaching experiences, educational levels, grade levels and training experiences. The number of 342 social studies teachers were multiple-stage randomly selected. The research instrument was a set of questionnaire. The obtained data were analyzed by means of percentage, arithmetic means, standard deviation and t-test.

The research findings were as follows :

1. The instructional innovations that the social studies teachers are considering the appropriateness in implementing of the innovations were concept mapping, cooperative learning, integrated instruction, project method, six thinking hats, learning contracts, the personalized system of instruction, storyline method, and 4 MAT. Web-based instructions and CAI were the instructional innovations that the social studies teachers were interested.

2. The factors of the social studies teachers' acceptance of instructional innovations were as follows,

2.1 Attributes of the innovation. Being able to observe the affectiveness, being economical, and being easy and convenient to use were the main factors.

2.2 School atmosphere Factors: Workshops, atmosphere and administrators' supporting the implementing of the innovations were the main factors.

2.3 Outside school. Workshops and Seminars were the main factors.

3. There were no significant differences among teachers with different teaching experiences, educational levels and grade levels at the level of 0.05. There was a significant difference between teachers with and without inservice training at the level of 0.05.

Department/Program	Secondary Education	Student's signature.....
Field of study	Teaching Social Studies	Advisor's signature.....
Academic year	2002	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสมบูรณ์และมีคุณภาพ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความเมตตากรุณาที่ท่านอาจารย์ให้แก่ลูกศิษย์ไว้ ณ ที่นี้ กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาอุทตพิบูล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ท่านอนุญาตหนุ่่นในการทำวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญ และคณะครู- อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลและความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสุวรรณ คำผาย ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีสวัสดิ์ อาจารย์นิรัติศัย ตูลวรรณะ และคณะครู-อาจารย์โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โดยเฉพาะอาจารย์หมวดสังคมศึกษาทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดมา คุณค่าที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้กับผู้เป็นที่รักทุกท่าน

จงรักภักดี

แจ้ญยุบล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	8
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
นวัตกรรมทางการศึกษา	
ความหมายของนวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษา.....	10
การยอมรับนวัตกรรม.....	14
ปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรม.....	18
ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา.....	26
นวัตกรรมการเรียนการสอนยุคปฏิรูปการศึกษา.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
งานวิจัยในประเทศ.....	45
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
การศึกษาค้นคว้า.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
การนำเสนอข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผลการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	81
รายการอ้างอิง.....	82
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	90
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	107
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	110
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	113
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	128

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากโลกปัจจุบันยุคศตวรรษที่ 21 มีการเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวด้วยวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีการสื่อสาร อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ อันก่อให้เกิดสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบโดยตรงและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เท่าเทียมกับประเทศอื่น ๆ การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และสามารถปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง ดังนั้นการศึกษาของไทยควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโลกยุคปัจจุบัน (กาญจนา เอกะวิภาต และคณะ, 2542 :95) แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการศึกษาจึงได้เริ่มขึ้น ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2542 : 49-51) ได้กล่าวถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาไทยว่าเป็นเพราะ ระบบการศึกษาของเราระดับที่เรียนในโรงเรียนและห้องเรียนเป็นเรื่องที่แยกจากวิถีชีวิตจริง การศึกษาของไทยทำลายศักยภาพทางสมองของเด็กคือเน้นการท่องจำ คุณภาพการเรียนต่ำ การจัดการเรียนการสอนยึดครูเป็นศูนย์กลาง การประเมินผลคือการประเมินความรู้จากสิ่งที่ครูบอก ระบบการศึกษารวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางมาก การจัดการศึกษาถูกผูกขาดไว้ที่โรงเรียน หลักสูตรของเรายังเป็นหลักสูตรกลาง และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเกิดขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมพร้อมๆ กับการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นบทบัญญัติที่ให้ทิศทางในการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างชัดเจน โดยมุ่งหวังที่จะได้เห็นคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุข ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือกระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 :11-12) โดยเฉพาะหมวด 4 มาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ที่ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่าต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 :90) ได้สรุปถึงจุดเน้นที่สำคัญของมาตรา 22 ว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ หนึ่ง ผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุด คือการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้ สอง การจัดการเรียนรู้โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เอง การเรียนรู้กับผู้เรียนเป็นสิ่งเดียวกัน สาม การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้แนวตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (สปร.) ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยศึกษาค้นคว้าวิจัย และจัดทำนโยบายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การกิจหลักสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (สปร.) ต้องดำเนินการ คือ การวิจัยและพัฒนา เพื่อทดลองและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการเผยแพร่สาระและแนวคิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลงานวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้นำมาทดลองปฏิบัติและปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะแนวคิดการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการศึกษาค้นคว้าทดลองที่ได้ผลและเป็นที่ยอมรับหลาย เป็นนวัตกรรมใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาไทย (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2542 :166- 167)

นวัตกรรมทางการศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แม้แต่กรมวิชาการเองในระยะเวลาที่ผ่านมาก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการส่งเสริมให้ครู อาจารย์ในโรงเรียนได้พัฒนาหรือนำนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการศึกษาวิจัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนอย่างเต็มที่ (กรมวิชาการ, 2535) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่ดีต้องติดตามและนำแนวคิดแนวทางการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ มาทดลองใช้และปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2542 :191) ด้วยทิศทางของการปฏิรูปการศึกษา ครู อาจารย์ในยุคการปฏิรูปการศึกษาควรออกจากกฎและกรอบเดิม ๆ ออกมาให้ได้เพื่อสร้างความเป็นอิสระและความมั่นใจ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูต้องสร้างนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และเผยแพร่อย่างกว้างขวาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 69)

ในช่วงเวลาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เริ่มประกาศใช้ได้มีนวัตกรรมใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาไทยมาเผยแพร่ เช่นแนวคิดทฤษฎีความรู้ การเรียนรู้ Constructivism แนวคิดทฤษฎีการศึกษา Constructionism การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาน 4 แนวคิดหลัก (CIPPA Model) การบูรณาการ (Integration) การเรียนการสอนโดย Storyline Method เป็นต้น (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2542 :168) หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับศึกษาได้พยายามให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาในหลายรูปแบบ ทั้งการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ในยุคปฏิรูปการศึกษามาเผยแพร่ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่น หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้จัดสัมมนาบุคลากรหลักเพื่อปรับกระบวนการจัดการประสพการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสหวิทยาการ โดยการปฏิรูประบบการจัดการประสพการณ์การเรียนรู้ (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2544 สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาหลายครั้ง ซึ่งในการประชุมเชิงปฏิบัติการนั้นได้นำเสนอถึงนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดย Storyline Method การใช้แผนผังความคิดกับการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน เป็นต้น และเมื่อปี พ.ศ. 2544 หน่วยงานนิเทศก์ร่วมกับโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจวิทยาเขต ได้จัดอบรมพัฒนาครูเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้โดยให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การใช้แผนผังความคิด (Concept Mapping) ในการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น (เอกสารประกอบการอบรมพัฒนาครูเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ สหวิทยาเขตเบญจวิทยาเขต, 2544) นอกจากนี้หน่วยงาน นักการศึกษาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ยังได้เผยแพร่เอกสารและตำราเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดพิมพ์ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา และหน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้จัดพิมพ์ตำราเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ในยุคที่กำลังปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นยุคที่ครูต้องพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ครูจำเป็นต้องศึกษาเอกสารวิชาการ วารสารทางการศึกษา เพื่อให้สามารถติดตามวิธีการหรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอน ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และนวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ความรู้ในสองเรื่องนี้จะช่วยให้ครูเลือกนวัตกรรม มาใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ครูอาจพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน แต่การที่ผู้สอนจะพัฒนานวัตกรรมขึ้นใช้เองย่อมใช้เวลาามากกว่าจะเสร็จ

สิ้นกระบวนการ จึงมีผู้สอนจำนวนมากนิยมเสาะแสวงหาวัตกรรมการ ที่มีผู้อื่นสร้างแล้วนำมาใช้กับชั้นเรียนของตน ในกรณีนี้ผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาให้รอบครอบ ก่อนตัดสินใจนำนวัตกรรมใดนวัตกรรมหนึ่งมาใช้ (ชนาธิป พรกุล, 2543 :144 -145) ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคลากรสำคัญเป็นทรัพยากรบุคคลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน คุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพข้อหนึ่งคือ ครูต้องมีความคิดริเริ่มและทดลองปฏิบัติในแนวใหม่ ครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และค้นหานวัตกรรมจะเป็นผู้สร้างแนวคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ถวิล มาตรเลี่ยม, 2542 : 5)

จากรายงานการวิจัย สภาพปัญหา แนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าครูมีการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับน้อยมาก สาเหตุเพราะขาดประสบการณ์ยังไม่ได้รับการอบรม ไม่มีความรู้พอ ยังไม่เข้าใจและไม่รู้ขั้นตอนกระบวนการที่ถูกต้อง ทำให้การจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ครูผู้สอนยังมีลักษณะหรือสภาพการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนโดยทั่วไปยังมีการยอมรับและนำเอาแนวคิดหรือแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่หลักสูตรเสนอแนะไว้ไปใช้ไม่ได้เท่าที่ควร (กรมวิชาการ, 2535) สอดคล้องกับที่สำลีทองธิว (2545 : 3) กล่าวว่าไม่ใช่ว่าสิ่งใหม่ ๆ หรือความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทุกอย่างจะเป็นที่ยอมรับในสังคมหรือมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมเสมอไป ในสิ่งใหม่ ๆ สิบอย่างอาจมีอย่างเดียวที่ประสบความสำเร็จในการเป็นที่ยอมรับ อีกเก้าอย่างอาจถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย และสิ่งใหม่ ๆ อย่างเดียวที่ประสบความสำเร็จนั้นก็อาจเป็นที่ยอมรับในสังคมเพียงช่วงเดียวเท่านั้น ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะให้สมาชิกในสังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้

การที่จะทำให้ครูจะยอมรับสิ่งใหม่ ๆ หรือแนวคิดใหม่ ๆ ได้นั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายประการซึ่งนักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศได้ศึกษาเรื่องการยอมรับนวัตกรรมไว้จำนวนมาก ดังเช่น ไมล์ส, อาร์บัคเคิลและโรเจอร์ส (Miles, 1973 :635-639; Arbuckle, 1977 :1757-A; Rogers, 1995: 207) ได้กล่าวไว้ว่า นวัตกรรมที่จะได้รับการยอมรับจากประชากรจะต้องคำนึงถึง คุณสมบัติของตัวนวัตกรรม ลักษณะของระบบสังคมนั้น ๆ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรม เช่น ค่าใช้จ่ายของนวัตกรรมจะต้องไม่แพงจนเกินไป ควรเป็นนวัตกรรมที่ง่ายต่อการใช้ สามารถมองเห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจน ผู้บริหารต้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุน มีการฝึกอบรมและติดตามผลการใช้นวัตกรรม มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการใช้นวัตกรรมและต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนด้วย ส่วนนักการศึกษาของไทยเช่นสำลี ทองธิว และ ดิเรก ฤกษ์ห่อ (สำลี ทองธิว, 2526 :26-27; ดิเรก ฤกษ์ห่อ, 2528 :24 -27) กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา คือ ลักษณะของตัวนวัตกรรม สภาพส่วนตัวของครูผู้สอน โครงสร้างของสังคมในโรงเรียน การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

จากปัจจัยและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าการยอมรับนวัตกรรมของครูผู้สอนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม ปัจจัยที่เกิดจากสภาพสังคมภายในโรงเรียน และปัจจัยที่เกิดจากการสนับสนุนจากแหล่งภายนอกโรงเรียน

จากรายงานการวิจัยหลายๆ เรื่อง เช่น งานวิจัยของโรเจอร์ส (Rogers,1968 อ้างถึงใน ยุทธศักดิ์ สมแสน,2535 :34) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนในสถาบันการฝึกหัดครู และคณะครูในโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ดังนั้นครูมีบทบาทสำคัญต่อการนำสิ่งใหม่ ๆ แนวคิดใหม่หรือนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนเข้ามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนของตนเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ครูเป็นตัวจักรสำคัญของกระบวนการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนทั้งหมด แต่การที่ครูจะนำนวัตกรรมทางการศึกษาใด ๆ ไปใช้ ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและทัศนคติของครูที่มีต่อนวัตกรรมทางการศึกษานั้นๆ จึงได้มีผู้ที่ศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับกับการยอมรับนวัตกรรมไว้ดังเช่น

โรเจอร์ส และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971:100-101) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า เป็นกระบวนการในการยอมรับนวัตกรรม โดยวัดเกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับรับทราบ (Awareness Stage) เป็นระดับที่บุคคลรับทราบว่ามีความคิดใหม่ สิ่งใหม่ วิธีปฏิบัติใหม่หรือนวัตกรรม แต่ยังไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ
2. ระดับสนใจ (Interest Stage) เป็นระดับที่บุคคลเริ่มสนใจเกี่ยวกับนวัตกรรมและพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ
3. ระดับประเมินค่า (Evaluation Stage) เป็นระดับที่บุคคลจะประมวลความคิดที่ได้รับว่าถ้านำนวัตกรรมมาใช้แล้วจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรืออนาคตหรือไม่ จะคุ้มค่ากับการเสี่ยงหรือไม่
4. ระดับทดลองใช้ (Trial Stage) เป็นระดับที่บุคคลจะทดลองใช้นวัตกรรมในเขตจำกัดก่อน เพื่อดูว่านวัตกรรมนั้นเหมาะสมกับสภาพการณ์ของตนหรือไม่ ก่อนที่จะตัดสินใจทดลองใช้ต่อไป
5. ระดับการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นระดับที่บุคคลตัดสินใจที่จะใช้นวัตกรรมนั้นหลังจากได้พิจารณาถึงผลการทดลองแล้ว และยอมรับที่จะใช้นวัตกรรมนั้นต่อไป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา เช่น งานวิจัยของรุ่งฟ้า รัชวิเชียร (2525) งานวิจัยของ เพชรา เพชรแก้ว (2534) งานวิจัยของสุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์ (2521) และงานวิจัยของ ชนาพร เขารัตน์ (2530) พบว่ายังมีงานวิจัยใดได้ศึกษาถึงการยอมรับและปัจจัยในการยอมรับ

นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา โดยเฉพาะในยุคของการปฏิรูปการศึกษาหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่ต้องที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากจะทำให้ครูสังคมศึกษาต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา มีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบแล้ว ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษา เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านประสบการณ์การสอน วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นการสอน และประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน

สมมติฐานการวิจัย

งานวิจัยของ รุ่งฟ้า รัศมีวิเชียร (2525) เรื่องการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 และ 8 พบว่าครูภาษาไทยมีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนงานวิจัยของ เพชรา เพชรรุ่ง (2534) เรื่องการเปรียบเทียบระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ที่มีภูมิหลังต่างกัน ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูคณิตศาสตร์มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับประเมินค่า

งานวิจัยของ Dangham,1978 (อ้างในยุทธศักดิ์ สมแสน, 2535 :35) เรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้นวัตกรรมด้านหลักสูตรในประเทศไทย พบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของตนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานมาก

จากงานวิจัยของ สุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์ (2522) เรื่องการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน พบว่ามีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาแตกต่างกัน

งานวิจัยของ ชนาพร เขาวรัตน์ (2530) เรื่องความต้องการของครูสังคมศึกษาในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูสังคมศึกษามีความต้องการในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษามากทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ครูที่สอนระดับชั้นต่างกันมีความต้องการใช้นวัตกรรมการศึกษาแตกต่างกัน

งานวิจัยของ วิรุฒน์ พึ่งเจริญ (2538) พบว่าตัวแปรหนึ่งที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงต่อการยอมรับนวัตกรรมของครูผู้สอน คือ ประสิทธิภาพทางวิชาการของครู คือการที่ครูเคยไปศึกษาดูงานหรือฝึกอบรม

ยุคนี้เป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาและการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ทำให้ครูมีความตื่นตัวในด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. ครูสังคมศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษา ที่มีภูมิลำเนาต่างกันในด้านประสิทธิภาพในการสอน วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นการสอน และประสิทธิภาพการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

2.1 ตัวแปรต้น คือ ภูมิลำเนาของครูสังคมศึกษาในด้านประสิทธิภาพในการสอน วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นการสอน ประสิทธิภาพการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน

3. นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อมูลจากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) จากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอน ในช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

นวัตกรรมการเรียนการสอน หมายถึง แนวคิด วิธีการ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น แนวคิด วิธีการ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เคยใช้มาแล้วจากที่อื่นหรือเคยทำมาแล้ว หากนำมาใช้อย่างได้ผลในสถานการณ์ใหม่หรือในปัจจุบัน ถือเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน

ระดับการยอมรับนวัตกรรม หมายถึง การตัดสินใจในการยอมรับนวัตกรรม ที่เป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ระดับรับทราบ ระดับสนใจ ระดับประเมินค่า ระดับทดลองใช้ และระดับการยอมรับ ตามแนวคิดของโรเจอร์สและชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971)

ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรม หมายถึง สาเหตุต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรม 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของตัวนวัตกรรม ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียนและปัจจัยจากแหล่งภายนอกโรงเรียน

ครูสังคมศึกษา หมายถึง ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 1 - 15 ปีและประสบการณ์การสอน มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

วุฒิทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่สูงสุดของครูสังคมศึกษาในขณะที่ยกแบบสอบถาม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

ระดับชั้นการสอน หมายถึง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประสบการณ์การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวัตรกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การเคยผ่าน
การอบรมเกี่ยวกับวัตรกรรมการเรียนการสอน กับการไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับวัตรกรรมการเรียนการสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู สังกัดศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ดังนี้

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

1. นวัตกรรมทางการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของนวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษา
 - 1.2 การยอมรับนวัตกรรม
 - 1.3 ปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรม
 - 1.4 ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา
2. นวัตกรรมการเรียนการสอนยุคปฏิรูปการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

1. นวัตกรรมทางการศึกษา

- 1.1 ความหมายของนวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษา

ความหมายของนวัตกรรม (Innovation)

ในช่วงการปฏิรูปการศึกษา ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงมีผู้คิดค้นทฤษฎี แนวคิด เทคนิค วิธีการและสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ออกมาเผยแพร่ เรียกว่า นวัตกรรม (Innovation) ซึ่งนักการศึกษาจำนวนมากได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ดังนี้

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2542 :11-12) อธิบายว่า นวัตกรรมคำนี้เป็นศัพท์บัญญัติของคณะกรรมการพิจารณาศัพท์วิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Innovation คำว่า Innovation แปลตามรูปศัพท์ได้ว่า “ทำใหม่, เปลี่ยนแปลงโดยนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามา” ในพจนานุกรม

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ก็มีคำว่า นวัตกรรม แปลว่าการก่อสร้าง ถ้าจะใช้คำว่า นวัตกรรม แทนคำว่า Innovation อาจทำให้เกิดความสับสนขึ้นได้ง่ายจึงได้มีการบัญญัติคำว่า นวัตกรรม ขึ้นมาแทน นวัตกรรม ในวงการศึกษ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520 :42) กล่าวว่า วิธีการที่เราปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่กำลังดำเนินอยู่ให้สูงขึ้นเรียกว่า “นวัตกรรม” นวัตกรรม ครอบคลุมวิธีการ หลักปฏิบัติ แนวคิด กระบวนการและสิ่งประดิษฐ์ สิ่งที่จะถือว่าเป็น “นวัตกรรม” มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. จะต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน
2. มีการนำวิธีการจัดระบบ (System Approach) มาใช้โดยพิจารณาองค์ประกอบ ทั้งส่วนข้อมูลที่ได้เข้าไป กระบวนการและผลลัพธ์ให้เหมาะสมก่อนที่จะทำการเปลี่ยนแปลง
3. มีการพิสูจน์ด้วยการวิจัยหรืออยู่ระหว่างการวิจัยว่าจะช่วยให้การดำเนินงานบางอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
4. ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานในปัจจุบัน หากกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานที่ดำเนินอยู่ในขณะนั้นไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรม

ลำลี ทองธิว (2526 :1) อธิบายว่า สิ่งใหม่ ๆ ทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ทางการศึกษา เทคนิคการจัดการเรียนการสอน และการจัดระบบบริหารทางการศึกษา ก็สามารถพูดกันถึงในฐานะ นวัตกรรมได้ทั้งสิ้น ถ้าจะพิจารณากันตามคำศัพท์แล้ว การที่เราเรียกสิ่งใหม่ ๆ ทั้งหมดที่กล่าวมาว่าเป็น นวัตกรรมก็คงไม่ผิดอะไร เพราะคำว่า นวัตกรรม หรือ นว แปลว่าใหม่ ส่วนกรรม แปลว่าการกระทำ ดังนั้นคำว่า นวัตกรรม หรือนวัตกรรม จึงสามารถแปลตรง ๆ ได้ว่า การกระทำใหม่ ๆ

สมบุญ สวงบุญชาติ (2534 :14) อธิบายว่า นวัตกรรม เป็นศัพท์บัญญัติทางการศึกษา ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก นวตุด (บาลี) + กรรม (สันสกฤต) จึงหมายถึง การกระทำหรือความคิดใหม่ ๆ ที่นำมาใช้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ สาเหตุที่ใช้ นวัตกรรม แทน นวัตกรรม เดิม ก็เนื่องจาก นวัตกรรม เป็นคำที่มีใช้มาก่อนคำว่า Innovation และมีความหมายแน่นอนอยู่แล้ว นวัตกรรมจึงเหมาะกว่า

วิจิตร ศรีสอาน (2534 : 7) ให้นิยามว่า นวัตกรรม คือ แนวความคิด วิธีการ ที่เราไม่เคยใช้มาก่อนในระบบการศึกษาของเรา แล้วมีการพัฒนาขึ้นแล้วเป็นที่ยอมรับในช่วงนั้น ๆ ในวงการศึกษ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 :12) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมวิธีการที่ทำอยู่เดิม เพื่อใช้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2543 :255) ให้ความหมายว่า นวัตกรรม เป็นแนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือเป็นการพัฒนาคิดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่ให้ทันสมัยและใช้ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย

ไมล์ (Mile,1973 :14) ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างจงใจด้วยความรอบครอบ เพื่อให้ระบบงานนั้นบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

แฮฟล็อก (Havelock,1995 : 21) ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่มีความสำคัญเหมาะสมกับสถานการณ์และทำให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โรเจอร์ส (Rogers,1995 : 11) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึง แนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งใดก็ตามที่บุคคลแต่ละคนเห็นว่าเป็นของใหม่ โดยใช้ความคิดและการตัดสินใจของตนเอง ถ้าบุคคลนั้นเห็นว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับเขาสิ่งนั้นก็ถือว่าเป็นนวัตกรรม คำว่าใหม่มิได้หมายความว่า เป็นความรู้ใหม่ครั้งแรก แต่หมายถึงการที่บุคคลนั้นได้รับรู้เรื่องเดิมมากขึ้น หรือเป็นความใหม่ในเรื่องเจตคติ หรือเกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะใช้นวัตกรรมนั้น

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นวัตกรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Innovation เป็นคำที่บัญญัติใหม่โดยมาจากคำว่า นวัตกรรม ซึ่งหมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ ทั้งที่เป็นแนวคิด การกระทำ หลักการ เข้ามาใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทั้งนี้นวัตกรรมนั้นอาจจะเป็นสิ่งเก่าๆ ที่เคยใช้มาแล้วในอดีตแต่สามารถนำมาใช้แล้วได้ผลในปัจจุบัน ก็ถือเป็นนวัตกรรม

ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา (Education Innovation)
 นวัตกรรมทางการศึกษา เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา นักการศึกษาได้อธิบายความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา ไว้ดังนี้

กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป. : 2) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษา คือ ความคิดใหม่และการกระทำใหม่ซึ่งนำความเปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่วงการการศึกษา เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

เป็รื่อง กุมุท (2518 : 94) อธิบายว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง วิธีการปฏิบัติทางการศึกษาใหม่ ๆ ซึ่งแตกต่างที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิม แต่การที่จะมี การปฏิบัติแบบใหม่ ก็จะต้องมีขบวนการคือ เมื่อมีความคิดใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ก็ต้องใช้เวลา “บ่ม” ใช้เวลาทดลอง จนเมื่อได้ผลจึงจะนำมาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาคปฏิบัติเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขึ้น

สำลี ทองธิว (2526 :2) กล่าวว่าในสาขานวัตกรรมทางการศึกษา คำว่านวัตกรรม หมายถึงความถึงสิ่งใหม่ ๆ ทั้งหลายทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดระบบการศึกษา เทคนิควิธี ตลอดจนอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี (hardware) และพวกหนังสือเอกสาร (software) แต่สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะต้อง เป็นสิ่งใหม่ในสายตาของผู้ที่กำลังจะใช้มัน สิ่งเหล่านี้้อาจเกิดขึ้นมานานแล้วก็ได้ แต่ถ้ามันเป็นสิ่งใหม่และเพิ่งเป็นที่รู้จักกัน ก็นับได้ว่าเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่ง

ทิสนา แจมมณี (2526 :12) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึงกระบวนการ แนวคิด แนวทาง หรือวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา ซึ่งอยู่ระหว่างการทดลองที่จัดขึ้นอย่างมีระบบและกว้างขวางพอสมควร เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การยอมรับที่จะนำไปใช้ในระบบการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 :14) อธิบายว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง วิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ในทางการศึกษา ซึ่งแปลกไปจากเดิมโดยอาจได้มาจากการค้นพบวิธีการใหม่ ๆ หรือปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสม โดยมีการทดลอง พัฒนา จนเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่า มีผลดีในทางปฏิบัติและสามารถทำให้ระบบการศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชิรศรี วิวิธสิริ (2535 :112) ให้ความหมายของ นวัตกรรมทางการศึกษาว่าหมายถึง ความคิดและการกระทำใหม่ ๆ ทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ปัญหา หรือทำให้การทำงานในระบบการศึกษามุ่งบรรลุจุดมุ่งหมายได้

พันธณีษ์ วิหคโต (2536 :4) อธิบายว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึงการนำวิธีการหลักปฏิบัติ และแนวความคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษา ซึ่งได้ผ่านการทดลอง พิสูจน์และพัฒนาเป็นขั้นตอนเป็นระบบมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวการปฏิบัติทางการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2543 :256) กล่าวว่า “นวัตกรรมการศึกษา” หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพผลสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้นและประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย

ไมล์ (Mile, 1973 :15) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษาหมายถึง แนวความคิด วิธีการปฏิบัติ หรือการกระทำใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาสู่วงการศึกษานี้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเป็นนวัตกรรมที่เป็นที่ยอมรับในช่วงเวลานั้น ๆ ของวงการศึกษานี้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา คือ ความคิด การกระทำ วิธีปฏิบัติใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาสู่วงการศึกษานี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาการศึกษาและทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การยอมรับนวัตกรรม

สาลี ทองธิว (2545 :3) กล่าวว่าไม่ใช่ว่าสิ่งใหม่ ๆ หรือความคิดใหม่ๆที่เกิดขึ้นทุกอย่างจะเป็นที่ยอมรับใช้ในสังคม หรือมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมเสมอไป ในสิ่งใหม่ ๆ ใดบางอย่างอาจมีเพียงอย่างเดียวที่ประสบผลสำเร็จในการเป็นที่ยอมรับ อีกก็อาจอย่างอาจถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย และสิ่งใหม่ๆ อย่างเดียวที่ประสบความสำเร็จนั้นก็อาจเป็นที่ยอมรับในสังคมเพียงช่วงเดียวเท่านั้น ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจึงสามารถทำให้สมาชิกในสังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการยอมรับสิ่งใหม่ๆเหล่านี้ เรื่องการยอมรับนวัตกรรม นักการศึกษาได้กล่าวถึงไว้ในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมไว้ดังนี้

1.2.1 กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

โรเจอร์ส และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971 : 99-101) กล่าวว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เป็นกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่บุคคลได้รู้จักนวัตกรรมนั้นเป็นครั้งแรกจนถึงขั้นตัดสินใจยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม โดยบุคคลจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะยอมรับหรือไม่ ถ้ายอมรับเขาก็จะเริ่มใช้ของใหม่แทนที่ของเก่า ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม จึงมีลักษณะพิเศษจากกระบวนการตัดสินใจทั่วไป และการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในทันทีทันใด แต่เป็นกระบวนการซึ่งต้องใช้เวลาและประกอบด้วยการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเรียกว่าเป็น “กระบวนการยอมรับ” ได้รับการยืนยันจากคณะกรรมการสมาคมสังคมวิทยาชนบทแห่งสหรัฐอเมริกา ว่าประกอบด้วย 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับรับทราบ (Awareness Stage) เป็นระดับที่บุคคลรับทราบว่า มีนวัตกรรม แต่ยังไม่สามารถแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ ได้
2. ระดับสนใจ (Interest Stage) เป็นระดับที่บุคคลเริ่มสนใจเกี่ยวกับนวัตกรรมโดยการหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ
3. ระดับประเมินค่า (Evaluation Stage) เป็นระดับที่บุคคลประมวลความคิดที่ได้รับเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ๆ และไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของนวัตกรรมว่ามีความเหมาะสมเพียงใด ก่อนตัดสินใจว่าจะทดลองใช้หรือไม่
4. ระดับทดลองใช้ (Trial Stage) เป็นระดับที่บุคคลจะทดลองใช้นวัตกรรมในเขตจำกัดก่อนเพื่อดูผลที่เกิดขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจยอมรับต่อไปหรือไม่
5. ระดับการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นระดับที่บุคคลตัดสินใจที่จะใช้นวัตกรรมนั้นหลังจากได้พิจารณาถึงผลการทดลองแล้ว และยอมรับที่จะใช้นวัตกรรมนั้นต่อไป

โรเจอร์ส (Rogers, 1995:162) ได้สร้างแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (A Model of the Innovation - Decision Process) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ ดังนี้

1. ขั้นความรู้ (Knowledge) กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมเริ่มต้นเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้สัมผัสรับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและหาข้อมูลทำความเข้าใจถึงหน้าที่ของนวัตกรรมนั้น ซึ่งในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ประการคือ
 - การรู้จักนวัตกรรม (Awareness knowledge) รู้ว่ามีนวัตกรรมเกิดขึ้นมาแล้วและนวัตกรรมนั้นสามารถทำหน้าที่อะไรได้บ้าง
 - รู้วิธีการใช้นวัตกรรม (How-to knowledge) เข้าใจการใช้นวัตกรรมอย่างถูกต้อง
 - รู้หลักการของนวัตกรรม (Principles knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับหลักการของนวัตกรรมและวิธีการทำงานของนวัตกรรม
2. ขั้นจูงใจ (Persuasion) ขั้นนี้เป็นการสร้างทัศนคติที่บุคคลมีต่อนวัตกรรมว่าชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรม
3. ขั้นตัดสินใจ (Decision) ขั้นนี้บุคคลกระทำการซึ่งนำไปสู่การเลือกที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม
4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับนำนวัตกรรมนั้นไปใช้

5. ขั้นการยืนยัน (Confirmation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เมื่อบุคคลตัดสินใจที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้นแล้ว บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเพื่อเสริมแรงสนับสนุนการตัดสินใจของตน ผลจากการแสวงหาข้อมูลอาจทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของตนเมื่อได้รับข่าวสารที่ขัดแย้งกับข้อมูลเดิม

กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป.: 5-6) กล่าวว่า การที่เราจะรับนวัตกรรมได้เราต้องเปิดใจให้กว้าง ธรรมชาติที่คนเราจะยอมรับและเปลี่ยนความคิดได้นั้น มีอยู่ 6 ขั้นด้วยกันคือ

1. ขั้นรับรู้ (Awareness) คือการรับฟังเกี่ยวกับนวัตกรรมครั้งแรก
2. ขั้นแสดงความสนใจ (Interest) โดยการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนั้น มีทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม

ทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม

3. ขั้นประเมินค่า (Evaluation) โดยพิจารณาว่านวัตกรรมนั้นเหมาะสมกับความต้องการหรือปัญหาของตนหรือไม่

4. ขั้นทดลอง (Trial) ทดลองใช้ในวงแคบดูก่อนว่า นวัตกรรมนั้น ๆ ใช้ได้หรือไม่และอำนวยความสะดวกเพียงใด

5. ขั้นรับไปใช้ (Adoption) ตัดสินใจว่าจะรับไปใช้หรือไม่

6. ขั้นบูรณาการ (Integration) ยอมรับเอานวัตกรรมไปใช้ในระบบงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องเป็นขั้นตอน คือเริ่มที่บุคคลนั้นรับทราบหรือได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นก่อน จึงเกิดความสนใจ และพิจารณาว่านวัตกรรมนั้นเหมาะสมกับความต้องการของตนหรือไม่ ถ้าพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมก็จะทดลองใช้นวัตกรรมในวงจำกัดก่อน เมื่อเห็นว่าได้ผลดีจึงตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้นและนำเข้ามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน

1.2.2 ประเภทของผู้ยอมรับนวัตกรรม

โรเจอร์ส (Rogers, 1995: 263-265) ได้แบ่งประเภทผู้ยอมรับนวัตกรรมไว้ 5 ประเภทดังนี้

1. นวัตกรรม : พวกชอบเสี่ยง (Innovators : Venturesome) กลุ่มพวกนี้มีลักษณะชอบเสี่ยง ชอบทดลองสิ่งใหม่ ๆ มีความมั่นใจที่จะยอมรับความล้มเหลวในการใช้นวัตกรรม

2. กลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น : เอาใจใส่ (Early Adopters : Respect)

กลุ่มนี้เป็นพวกที่รับเร็ว จึงมักเป็นพวกผู้นำทางความคิดมากที่สุด บุคคลอื่น ๆ จะยอมรับนวัตกรรมมักไปขอคำแนะนำเพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะยอมรับต่อไป การเผยแพร่ นวัตกรรมจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับคนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก

3. คนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะเริ่มต้น : รอบคอบ (Early Majority : Deliberate) กลุ่มคนเหล่านี้จะใช้เวลานานกว่าคนสองกลุ่มแรกในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม กลุ่มคนเหล่านี้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในสังคม แต่มีโซผู้นำในการใช้นวัตกรรมของสังคม

4. คนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะหลัง : ชี้สงสัย (Late Majority : Skeptical) เป็นกลุ่มที่เกิดการยอมรับช้าจะเกิดการยอมรับได้เมื่อมีการบังคับให้เปลี่ยนแปลง ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ อิทธิพลจากการเผยแพร่วัตกรรมและการได้รับแรงกระตุ้นจากเพื่อน ๆ

5. พวกกล้าหลัง : ยึดมั่นประเพณี (Laggards : Traditional) เป็นกลุ่มสุดท้ายที่จะยอมรับนวัตกรรม เพราะมีลักษณะพิเศษที่สังเกตได้ว่ายึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของสังคม ไม่คบค้ากับคนต่างถิ่น การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเป็นไปได้ช้าด้วยอาศัยสิ่งที่เคยทำมาแล้วเป็นพื้นฐาน ดังนั้นการใช้นวัตกรรมของพวกกล้าหลังก็ต่อเมื่อนวัตกรรมได้แพร่หลายแล้วเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

ดังนั้นประเภทของผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมมีอยู่ 5 ประเภท ที่มีลักษณะแตกต่างกัน คือ กลุ่มนวัตกร กลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะต้น กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะหลัง และกลุ่มสุดท้ายที่จะยอมรับนวัตกรรมคือพวกกล้าหลัง อย่างไรก็ตามการยอมรับนวัตกรรมนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลใหญ่ ๆ อยู่ 3 กลุ่ม ตามที่ กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป.:3) อธิบายว่าการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลเปรียบเทียบกับปฏิกิริยาลูกโซ่ มีบุคคล 3 ประเภทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น โดยที่การยอมรับนวัตกรรมจะเริ่มที่บุคคลสำคัญของกลุ่มก่อน แล้วจึงขยายไปสู่บุคคลอื่น ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้ อาจทำให้การยอมรับคล้อยตามหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแรงสนับสนุนจากชุมชน อิทธิพลของสถาบัน ความมั่นคงของชุมชน และการเผยแพร่วัตกรรม บุคคลทั้ง 3 ประเภทนี้ได้แก่

1. นวัตกร (Innovators) เป็นบุคคลที่มีลักษณะรอบรู้ เฉียวฉลาด และข้อสำคัญคือ กล้าเสี่ยงที่จะริเริ่ม ทำการเปลี่ยนแปลง หรือรับความคิดใหม่ได้รวดเร็ว ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ ถ้า นวัตกรรมใดเคยมีประวัติว่ายอมรับความคิดใหม่มาใช้แต่ไม่บังเกิดผล ความเชื่อถือของหมู่คณะก็จะลดน้อยลงไป

2. นักต่อต้าน (Resistors) บุคคลประเภทนี้อาจมีความเฉียวฉลาด รอบรู้ ถือหลักว่าทำงานอย่างปลอดภัยไว้ข้อผิดพลาดไว้ก่อน เพราะฉะนั้นเขาจะพยายามต่อต้านมิให้กลุ่มรับการเปลี่ยนแปลงใดๆ อยู่เสมอ เพราะมีลักษณะนิสัยไม่สู้งานเกรงกลัวภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบที่อาจเพิ่มขึ้น

3. ผู้นำ (Leaders) โดยทั่วไปคนกลุ่มนี้ต้องการที่จะเป็นผู้เสนอแนวคิดที่ทันสมัย เขาจะชั่งน้ำหนักระหว่างความคิดใหม่ของนวัตกร กับความคิดของนักต่อต้านก่อนที่จะตัดสินใจเสี่ยงยอมรับการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงการแสวงหาวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพของงานอย่างจริงจัง

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนั้นถือเป็นกระบวนการตัดสินใจของบุคคลซึ่งต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น ๆ ด้วยตัวของเขาเอง การยอมรับนวัตกรรมของแต่ละบุคคลใช้เวลาแตกต่างกัน การยอมรับนวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้เร็วหรือช้าจะสัมพันธ์กับประเภทของผู้ยอมรับนวัตกรรมที่ถูกจัดออกเป็น 5 กลุ่ม คือกลุ่มนวัตกรรมที่ชอบทดลองของใหม่ ๆ กลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่นมักเป็นผู้นำทางความคิดของสังคม กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะต้น ซึ่งเป็นพวกที่พอใจและเต็มใจในการใช้นวัตกรรมแต่ไม่ต้องการเป็นผู้นำทางความคิด กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะหลัง ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ต้องได้รับแรงกระตุ้นก่อนจึงจะยอมรับ และกลุ่มสุดท้ายก็คือพวกกล้าหลัง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาอย่างมากในการยอมรับ แต่อย่างไรก็ตามการยอมรับนวัตกรรมจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม คือ นวัตกรรม นักต่อต้าน และผู้นำ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

1.2.3 คุณลักษณะของผู้ยอมรับนวัตกรรม

โรเจอร์ส (Rogers, 1995 :269 -274) ได้กล่าวถึงงานวิจัยจำนวนมากที่ได้ศึกษาพบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม พบว่าบุคคลที่ยอมรับนวัตกรรมมีคุณลักษณะที่ประกอบด้วยสถานะทางเศรษฐกิจสังคม บุคลิกภาพส่วนตัวและพฤติกรรมการสื่อสาร สรุปได้ดังนี้

1. สถานะทางเศรษฐกิจสังคม (Socioeconomic Characteristics) มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วกว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า และมองว่านวัตกรรมนั้นสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจะเกิดการยอมรับนวัตกรรมได้สูงกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย และด้อยในฐานะเศรษฐกิจและสังคม

2. บุคลิกภาพส่วนตัว (Personality Variables) เช่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งเก่า ๆ รู้จักเอาใจเขาเอาใจเราเป็นผู้ที่มีเหตุผลและมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา มีความสามารถในการคิดและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นผู้ชอบเสี่ยงชอบการเปลี่ยนแปลง

3. พฤติกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior) พฤติกรรมการสื่อสารดังต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วขึ้น การมีส่วนร่วมในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีการเดินทางต่างถิ่นบ่อย ๆ มีโอกาสติดต่อกับตัวกลางการเผยแพร่วัตกรรม มีโอกาสใช้สื่อสารมวลชน และการสื่อสารกับบุคคล มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมากเพราะมีโอกาสแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม และการเป็นผู้นำทางความคิด

1.3 ปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรม

การเผยแพร่หรือการถ่ายทอดเป็นลักษณะหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงของสังคม มันเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคม เมื่อความคิดใหม่ได้ถูก

ประดิษฐ์คิดค้นขึ้น การเผยแพร่ และการยอมรับหรือการปฏิเสธ ทำให้เกิดผลที่ตามมาอย่างแน่นอน การเปลี่ยนแปลงของสังคมก็จะปรากฏขึ้น (Rogers, 1995 :6) จากคำกล่าวของโรเจอร์ส ดังนั้นการเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าสู่สังคมใดๆ ก็ตามย่อมมีผลกระทบต่อสมาชิกของสังคมนั้นๆ ซึ่งสมาชิกในสังคมอาจมีปฏิกิริยาได้ตอบในลักษณะต่าง ๆ ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ทั้งที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ นักการศึกษาจึงได้ศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรม ว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดหรือทฤษฎีของนักการศึกษาจำนวนหนึ่ง ที่กล่าวถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมไว้ดังนี้

โรเจอร์ส (Rogers, 1995 : 207) อธิบายว่าการยอมรับนวัตกรรมของสมาชิกในสังคม มีความสัมพันธ์กับอัตราการยอมรับ และนวัตกรรมแต่ละชนิดจะใช้เวลาในการยอมรับแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมได้แก่ คุณลักษณะของนวัตกรรม ประเภทของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ช่องทางการติดต่อสื่อสาร ลักษณะของระบบสังคม การเผยแพร่ของตัวกลาง ซึ่งแต่ละตัวแปรมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะของนวัตกรรม (Perceived Attributes of Innovations)

คุณลักษณะของนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ถึงแม้ว่านวัตกรรมนั้นจะมีคุณค่าเพียงใด แต่ถ้าผู้ใช้ในนวัตกรรมนั้นไม่เห็นคุณประโยชน์และความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ นวัตกรรมนั้นก็อาจไม่ได้รับการยอมรับ การตกลงใจยอมรับนวัตกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพิจารณาคุณลักษณะของนวัตกรรม ดังนี้ (Rogers, 1995 : 250-251)

1. ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative advantage) คือ การที่บุคคลนั้นเห็นถึงคุณประโยชน์ของนวัตกรรม โดยพิจารณาจากประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความสะดวก เหมาะสมและความพอใจที่ทำให้เขาได้รับประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิม เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม
2. ความสอดคล้องกลมกลืน (Compatibility) คือ การที่นวัตกรรมจะเป็นที่ยอมรับเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความเข้ากันได้ หรือไปด้วยกันได้ระหว่างตัวนวัตกรรมกับค่านิยม ความเชื่อ ประสบการณ์เดิม และความต้องการของผู้ใช้
3. ความยุ่งยากหรือความซับซ้อน (Complexity) นวัตกรรมใดที่ไม่ซับซ้อนไม่ยุ่งยากในการใช้ เข้าใจง่าย จะทำให้การยอมรับเกิดขึ้นได้รวดเร็วกว้างขวางยิ่งขึ้น
4. ความสามารถทดลองใช้ (Trialability) นวัตกรรมใดที่สามารถแบ่งส่วนไปทดลองใช้ในวงจำกัดก่อนได้เพื่อลดความเสี่ยงและความผิดพลาด เมื่อยกเลิกการทดลองใช้แล้วไม่เกิดผลกระทบเสียหายมากนัก นวัตกรรมนั้นก็มีผลต่อการยอมรับสูงขึ้น

5. ความสามารถสังเกตได้ (Observability) นวัตกรรมใดที่สามารถเห็นผลสำเร็จของการใช้นวัตกรรมได้ชัดเจน สังเกตเห็นผลสำเร็จได้ง่าย การยอมรับจะมีมากกว่านวัตกรรมที่เห็นผลได้ยากกว่าหรือช้ากว่า

2.ประเภทของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม (Type of Innovation – Decision)

ประเภทของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมสัมพันธ์กับอัตราการยอมรับถ้ามีส่วนร่วมตัดสินใจมากเท่าไร การยอมรับก็จะช้ามากขึ้นเท่านั้น ประเภทของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมตามแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1995 : 372- 373) แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. การตัดสินใจส่วนบุคคล (Optional innovation - decisions)

เป็นการตัดสินใจส่วนบุคคลที่จะเลือกยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม หรือการตัดสินใจของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมที่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งการตัดสินใจส่วนบุคคลนี้อาจขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบรรทัดฐานในสังคมของเขาและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่นด้วย

2. การตัดสินใจโดยคนส่วนใหญ่ (Collective innovation - decisions)

หมายถึง การเลือกที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมที่เกิดจากความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น หน่วยใหญ่ของสังคมต้องมีการตัดสินใจที่เหมือนกันหรือเข้ากันได้

3. การตัดสินใจโดยผู้มีอำนาจ (Authority innovation - decisions)

หมายถึง การเลือกที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมโดยขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจที่มีฐานะตำแหน่งสูงกว่าส่งผลให้บุคคลอื่นยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมไปด้วย แต่โดยทั่วไปแล้วอัตราการยอมรับนวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้เร็วเป็นผลมาจากการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ

3. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร (Communication Channels)

ช่องทางการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่ข่าวสารจากแหล่งไปยังผู้รับ ช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ใช้ในการเผยแพร่ นวัตกรรมมีอิทธิพลต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม ช่องทางการติดต่อสื่อสาร เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล จากคนหนึ่งไปยังคนอื่น ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนบ้าน ช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เป็นสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจ เช่น เอกสารแนะนำ ตำรา บทความโปสเตอร์ เป็นต้น ถ้าบุคคลได้รับความรู้และข่าวสารจากทางการสื่อสารเหล่านี้ จะมีผลทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรม ในขณะที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนน้อย จะมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับนวัตกรรม (Rogers, 1995 : 17- 19)

4. ลักษณะของระบบสังคม (Nature of the Social System)

ระบบสังคม คือกลุ่มคนที่รวมกันเป็นหน่วยของสังคม มีหน้าที่แตกต่างกัน และมีการร่วมกันแก้ปัญหาที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน การแพร่ของนวัตกรรมในระบบสังคมมีความสำคัญมากเพราะโครงสร้างของระบบสังคมมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมเป็นอย่างยิ่ง โครงสร้างของสังคมประกอบด้วย สถานภาพหรือตำแหน่ง บรรทัดฐานทางสังคม การปกครองของหมู่คณะ พฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ถ้าสังคมนั้นเป็นสังคมที่มีความทันสมัย มีการพัฒนา เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การใช้เหตุผล มีความเป็นพลโลกที่ไร้พรมแดน บุคคลในสังคมนั้นก็ย่อมรับ นวัตกรรมได้เร็วกว่า สังคมที่มีลักษณะยึดติดกับประเพณี เกิดการลังเลไม่กล้าตัดสินใจ หากมีการยอมรับ นวัตกรรมใดต้องอาศัยการตัดสินใจร่วมกัน ทำให้การยอมรับช้ากว่าบุคคลที่อยู่ในระบบสังคมที่ทันสมัย (Rogers, 1995 : 37)

5. การเผยแพร่ของตัวกลาง (Extent of Change Agents' Promotion Efforts)

ตัวกลางการเผยแพร่ นวัตกรรม คือบุคคลอาชีพต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับ นวัตกรรม ในการให้คำแนะนำ การกระตุ้น และให้ความเชื่อถือ ตัวกลางการเผยแพร่ นวัตกรรมมีบทบาทหลาย อย่าง เช่น ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชากร ต้องรู้จักวินิจฉัยปัญหาของประชากร ต้องมีความสม่ำเสมอ ในการเป็นตัวกลางเผยแพร่ เป็นต้น บทบาทหลักของตัวกลางในการเผยแพร่ นวัตกรรมก็คือ การอำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือในการแก้ปัญหา กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คอยช่วยเหลือให้ผู้รับ นวัตกรรมมีความ มั่นใจที่จะใช้นวัตกรรมนั้นต่อไป (Rogers,1995, 369-370)

ไมล์ส (Miles,1973 :635-639) ได้กล่าวถึงการทำให้นวัตกรรมนั้นได้รับการยอมรับจาก ประชากรว่า จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวนวัตกรรมซึ่งควรมีลักษณะดังนี้

1. ค่าใช้จ่าย (Cost) นวัตกรรมใดที่ต้องอาศัยการลงทุนสูง สิ้นเปลืองแรงงานและเวลามากจะ ไม่ค่อยได้รับความนิยม หรืออาจเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ถ้านวัตกรรมนั้นแบ่งแยกได้ รับประทานเป็นบาง ส่วนหรือยืดหยุ่นได้ ปัญหาด้านการลงทุนจะลดน้อยลง
2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological) ถ้านวัตกรรมทางเทคโนโลยีนั้นใช้ง่าย ไม่ยุ่งยาก สามารถแบ่งส่วนมาใช้ได้ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มีความสะดวกเหมาะสมกับความ ต้องการของผู้ใช้ จะได้รับการยอมรับง่าย
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ (Associated Materials) วัสดุเอกสารอุปกรณ์ต่าง ๆ มีส่วนช่วยทำ ให้ นวัตกรรมการศึกษาแพร่หลายได้รวดเร็ว ถ้าวัสดุต่าง ๆ สะดวกต่อการใช้ของครู หรือง่ายต่อการสร้างและทำให้ ครูเกิดความมั่นใจเมื่อนำไปใช้
4. การส่งเสริม (Implementation Supports) นวัตกรรมใดจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ แรงสนับสนุน ถ้าการปฏิบัติทำให้เกิดความลำบากกับผู้ใช้ เช่น ทำให้งานบริหารเพิ่มขึ้น ขัดกับระบบเดิมหรือ ยุ่งยากในการจัดการทางเทคนิคจะทำให้ นวัตกรรมนั้นจางหายไปที่สุด องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริม นวัตกรรม คือ ความสะดวกในการใช้ ความพร้อมของเครื่องมือ ความคล่องตัวในการบริหารและทักษะของผู้ปฏิบัติ ดังนั้น นวัตกรรมที่ได้คำนึงถึงการสนับสนุนส่งเสริมเข้าในระบบ ย่อมแพร่กระจายได้รวดเร็วกว่า เช่น ในการ พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมควรเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติเอกสารและวัสดุประกอบ หลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จะมีแนวโน้มเป็นที่นิยมได้ง่าย

5. นวัตกรรมและความสอดคล้องต่อระบบ (Innovation & System Congruence) นวัตกรรมที่สามารถผนวกเข้ากับโปรแกรมที่มีอยู่เดิมไม่ทำให้กระทบกระเทือนจะได้รับความนิยม นวัตกรรมที่ตอบสนองช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติอย่างได้ผล จะแพร่หลายอย่างรวดเร็ว

ไวด์เนอร์ และ ไมเออร์ (Weidner and Maier,1975 :58-62) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา พบว่าการใช้นวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารของสถาบันต้องให้การสนับสนุน ครูผู้สอนต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนโดยการใช้นวัตกรรมการสอนแบบต่างๆ นอกจากนี้นวัตกรรมที่ใช้แล้วประสบความสำเร็จจะทำให้ครูอื่น ๆ สนใจนวัตกรรมนั้นมากขึ้น

อาร์บัคเคิล (Arbuckle,1977 :1757-A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาให้ได้ผลดีนั้น มีดังนี้

1. ครูผู้ใช้นวัตกรรมต้องมีความเข้าใจเห็นคุณค่าในวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นเป็นอย่างดี
2. ต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้บริหาร
3. มีการฝึกอบรมและติดตามผลโครงการนั้น
4. การกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ใช้นวัตกรรมนั้น
5. การเตรียมการสำหรับการฝึกอบรมและติดตามช่วยเหลือ
6. โครงการใหม่นั้นต้องมีการปฏิบัติจริง
7. ต้องได้รับความช่วยเหลือจากท้องถิ่นหรือชุมชน
8. มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น
9. ต้องมีการปรับปรุงตัวครูและการปฏิบัติตามโครงการ
10. มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการศึกษา

คอสม่า (Kozma,1979 : 761 -763) ได้ศึกษาเรื่องการติดต่อสื่อสาร การให้รางวัลและการใช้นวัตกรรมในชั้นเรียน พบว่าปัจจัย 4 ประการที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและเผยแพร่ นวัตกรรม คือ

1. ปฏิภาณวิริยะระหว่างสมาชิกของสังคม สาเหตุหลักที่ทำให้ นวัตกรรมได้รับการยอมรับอันดับแรกคือ คนกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดของสังคมนั้น ๆ การดำเนินกิจกรรมของพวกเขามีอิทธิพลต่อสมาชิกของสังคมในการแพร่กระจายนวัตกรรม โดยการชักชวนให้สมาชิกเห็นคุณค่าของนวัตกรรม

2. การแนะนำแหล่งทรัพยากรและการให้คำปรึกษาของผู้มีหน้าที่ให้การส่งเสริมสนับสนุน การใช้นวัตกรรม ซึ่งก็คือตัวกลางการเผยแพร่ต้องมีบทบาทในการเผยแพร่ให้ความรู้และระบุแหล่งการเลือกใช้ ทรัพยากร ส่งเสริมให้สมาชิกของสังคมได้รับความรู้ มีทักษะการสอน มีกิจกรรมต่างๆ เช่น การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินการสอน

3. ความพึงพอใจส่วนบุคคลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรม ซึ่งจะ เป็นแรงจูงใจภายในให้บุคคลยอมรับนวัตกรรมนั้น ๆ

4. การสนับสนุนของผู้บริหาร โดยการให้รางวัลกับบุคคลที่นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียน การสอนอย่างได้ผล

นิพนธ์ แจ็งเอี่ยม (2524 :126-127) กล่าวว่า การที่บุคคลจะยอมรับนวัตกรรมหรือไม่ นั้น มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. บุคลากร หมายถึง บุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมนั้น ๆ คือ การที่บุคคลจะ ยอมรับนวัตกรรมนั้นหรือไม่ เขาจะต้องพิจารณาแล้วว่า นวัตกรรมให้ประโยชน์แก่เขามากน้อยเพียงใด

2. ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมเป็นอย่างมากเพราะ นวัตกรรมส่วนใหญ่ต้องใช้เงินในการดำเนินการ

3. เทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางวิชาการ สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้คนเรามีเจตคติที่ดี และยอมรับเอาสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น เพราะวิทยาการใหม่ ๆ ได้ถูกนำมาใช้สังคมมากขึ้นทำให้เกิดตัวอย่างและการ เลียนแบบกันขึ้นภายในวงการต่าง ๆ ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมมากขึ้น

4. ความเชื่อดั้งเดิม ค่านิยม และประเพณีของสังคม มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมมาก ผู้ นำนวัตกรรมเข้ามาใช้จึงควรศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคมนั้นก่อนนำมาใช้ เพราะวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ย่อมแตกต่างกัน

ดิเรก ฤกษ์หรัย (2528 :24-27) กล่าวว่า การยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีขึ้นอยู่กับ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของตัวนวัตกรรมและเทคโนโลยีต้องพิจารณาทั้งภายในและภายนอก

- ลักษณะภายในของตัวนวัตกรรมและเทคโนโลยี นวัตกรรมและเทคโนโลยี นั้นต้องสอดคล้องและสมดุลกับเทคโนโลยีอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งแยกทำเป็นขั้นตอนได้ ไม่มีขั้นตอนที่ ยุ่งยากซับซ้อน และสามารถปรับใช้ได้ผลเต็มที่

- ลักษณะภายนอกนวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้นต้องสอดคล้องและสมดุลกับ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและประเพณีของผู้ใช้ สามารถปฏิบัติได้ง่ายและเข้าใจได้ง่าย และเคยมีการปฏิบัติอย่าง ได้ผลมาแล้ว ใช้เวลาน้อยหรือประหยัดเวลา จะทำให้เกิดการยอมรับได้ง่ายขึ้น

2. ลักษณะของตัวผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะสามารถทำให้เกิดการยอมรับได้จะต้องทราบปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พยายามหากลยุทธ์ในการดำเนินการให้เหมาะสม ต้องอาศัยการประเมินผลเพื่อควบคุมและติดตามกิจกรรมตามโครงการที่ทำ จัดระบบเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย โดยการทำงานเป็นกลุ่ม นำทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกและภายในชุมชนมาสนับสนุน สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ และมีสื่อกลางรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้เวลานั้น

3. กลุ่มบุคคลเป้าหมายหรือองค์กรเป้าหมายจะมีอัตราการยอมรับเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน การยอมรับจะมีอัตราสูงในกลุ่มที่ต้องการทำลายพฤติกรรมเก่า ๆ ที่ไม่เหมาะสม ต้องการเสาะแสวงหาความชำนาญใหม่ ๆ ต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมแล้วปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์ ต้องการได้รับรางวัลจากการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี หรือต้องการทำลายความรู้สึกรู้สึกที่ด้อยกว่า

4. สถานการณ์และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีผลทำให้การยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างกัน เช่นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคมและประชากร ซึ่งได้แก่ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมที่ไม่ขัดต่อการนำการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่เห็นด้วยหรือมีการสนับสนุน และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้

คำลี ทองธิว (2526 : 2-3) อธิบายว่าในการสร้างนวัตกรรมนั้นผู้สร้างจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวนวัตกรรมที่จะมีส่วนในการทำให้เกิดการยอมรับจากประชากร นวัตกรรมที่สร้างขึ้นควรมีลักษณะดังนี้

1.ควรเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูปแบบเป็นชุด คือ ควรมีทั้ง คู่มือครู คู่มือการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบไปด้วย นวัตกรรมที่แยกออกจากกันเป็นส่วน ๆ มักจะไม่ค่อยมีครูสนใจใช้ โดยเฉพาะถ้าครูผู้ใช้มีการศึกษาไม่สูงนักและอยู่ในสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยให้แสวงหาส่วนประกอบทุกอย่างเอง

2.นวัตกรรมที่สร้างขึ้นควรจะง่ายต่อการใช้ ถ้าผู้ใช้จะต้องเสียเวลาในการเรียนรู้นวัตกรรมนั้นจะต้องอ่านคู่มืออย่างละเอียดและภาษาในคู่มือก็ยากแก่การเข้าใจ นวัตกรรมนั้นจะเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ลำบาก ถ้านวัตกรรมนั้นจะต้องใช้ผู้เกี่ยวข้องด้วยมาก กระทบกระเทือนต่อโครงสร้างของระบบโรงเรียนมาก การยอมรับนวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ลำบากและกินเวลาค่อนข้างมาก

3.ค่าใช้จ่ายในการจัดหาและการใช้นวัตกรรมนั้นจะต้องไม่แพงจนเกินไป นวัตกรรมทางการศึกษาที่ราคาแพง บำรุงรักษาลำบากและยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการใช้แต่ละครั้ง จะได้รับการยอมรับจากประชากรได้น้อยมาก

4.นวัตกรรมที่สร้างขึ้นในสังคมที่มีลักษณะต่างจากสังคมที่จะใช้นวัตกรรมมาก ๆ จะมีผลต่อการไม่ยอมรับใช้นวัตกรรมนั้น กรณีที่เอานวัตกรรมมาจากสังคมอื่นควรจะปรับนวัตกรรมดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพสังคม

สำลี ทองธิว (2545 :148-151) กล่าวว่า การที่จะทำให้นวัตกรรมเป็นที่ยอมรับของประชากรเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ตาม สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ก็คือการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร (way of communication) ให้รับกับเวลาและสถานที่ วิธีการสื่อสารที่นิยมใช้กันในหมู่ตัวกลางการเผยแพร่โดยทั่วไป ได้แก่ เอกสารหรือข้อความเผยแพร่ แต่อิทธิพลของการใช้สื่อกลางที่เป็นเอกสารหรือข้อความไม่ค่อยได้ผลเท่าไรนัก ภาพยนตร์เป็นสื่อกลางการสื่อสารอีกประเภทหนึ่ง สามารถทำให้ประชากรเกิดความสนใจและรู้รายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมได้สะดวก, การใช้การสาธิต วิธีการนี้จะช่วยได้มากในระยะขั้นการตัดสินใจรับนวัตกรรมมาทดลองใช้, การเข้าถึงประชากรเป็นรายบุคคลจะทำให้สามารถรับรู้ปฏิบัติการได้ตอบทำให้ประชากรสามารถรับรู้นวัตกรรม ในสภาพความเป็นจริงกระตุ้นให้หันมาสนใจนวัตกรรมอย่างจริงจัง สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ไขข้อสงสัยตลอดจนความต้องการหรือปัญหาที่แท้จริงได้, การใช้กลุ่มสัมมนาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ ประชากรจะรู้สึกอบอุ่นใจเมื่อรู้ว่ามียกหลาย ๆ คนที่มีความสนใจและต้องการทดลองหรือยอมรับใช้นวัตกรรมนั้น และการใช้การสัมมนาแบบปฏิบัติการ (workshop) หรือการฝึกอบรม (training) นิยมใช้ในกรณีที่นวัตกรรมที่ต้องการจะเผยแพร่มีความซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ ทำให้ทราบถึงรายละเอียดของนวัตกรรม หรือพบข้อแก้ปัญหที่เกิดขึ้น หรือได้ทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องการ

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 255-256) กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่และการทำงานของพวกเราในปัจจุบันเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และเมื่อนำนวัตกรรมมาใช้ในการศึกษาแล้ว จะช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่ในบางครั้งเราไม่สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ได้ทั่วทุกหนทุกแห่งเสมอไป เพราะในสถานที่แต่ละแห่งย่อมมีความแตกต่างกันในเรื่องของทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร ทุนทรัพย์ และอาคารสถานที่ ดังนั้น การที่จะรับนวัตกรรมเข้ามาใช้ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งนั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบครอบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ตลอดจนความคุ้มค่าของการนำมาใช้เสียก่อน โดยคำนึงถึงสิ่งต่างๆดังต่อไปนี้

1. นวัตกรรมที่จะนำมาใช้นั้นมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด
2. นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่
3. มีการวิจัยหรือกรณีศึกษาที่ยืนยันแน่นอนแล้วว่า สามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกันนี้
4. นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้จริงจริง

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า การที่บุคคลจะยอมรับนวัตกรรมนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยคุณลักษณะของตัวนวัตกรรม ต้องเป็นนวัตกรรมที่มีประโยชน์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ ใช้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ศึกษาเข้าใจได้ง่าย และสามารถสังเกตเห็นผลสำเร็จของการใช้นวัตกรรมได้ง่ายชัดเจน ส่วนด้านอื่นๆ เช่น การสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร ครูต้องพัฒนาปรับปรุงการสอนโดยใช้นวัตกรรมต่างๆ นวัตกรรมใดที่ใช้แล้วประสบผลสำเร็จทำให้ครูอื่นๆ ให้ความสนใจ มีการฝึกอบรมติดตามผล การใช้นวัตกรรม มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้นวัตกรรม ตัวกลางการเผยแพร่ต้องให้คำแนะนำ ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม มีการเผยแพร่ข่าวสารทั้งจากการสื่อสารระหว่างบุคคลและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ด้านด้วยกัน คือ หนึ่ง ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม สอง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสภาพสังคมในโรงเรียนของผู้ใช้นวัตกรรม และสาม ปัจจัยจากแหล่งภายนอกโรงเรียนที่สนับสนุนการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน

1.4 ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมทางการศึกษา ปัจจุบันมีอยู่จำนวนมากและมีแบ่งประเภทโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2526 :12-13) ได้จำแนกประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร เช่น การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ หลักสูตรการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ การจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนเรียนตามลำดับขั้นจนบรรลุเป้าหมาย (Mastery Learning)

2. ด้านการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโมดูล การสอนแบบจุลภาค การสอนซ่อมเสริม การให้เพื่อนสอนเพื่อน (Peers Teaching) การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การปรับพฤติกรรม (Behavioral Modification)

3. ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น การใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบโปรแกรม การใช้เครื่องช่วยสอน โทรทัศน์และวิทยุเพื่อการศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4. ด้านการวัดและประเมินผล เช่น การวัดผลแบบอิงกลุ่มและแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลระหว่างเรียนและหลังการเรียน

5. ด้านการบริหารการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาแบบเปิด การจัดการศึกษาแนวมนุษยนิยม (Humanistic Education) การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น การจัดการศึกษาในโรงเรียน การจัดการศึกษาในโรงเรียน (School within School)

กรมวิชาการ (2536 : 4) ได้แบ่งประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษาตามเนื้อหาออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. นวัตกรรมทางด้านระบบการศึกษา เช่น การศึกษารายบุคคล ระบบการสอนทางไกล การสอนระบบเปิด การศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เช่น หลักสูตรแบบบูรณาการ หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่
3. นวัตกรรมทางการเรียนการสอน เช่น การสอนเป็นคณะ การสอนด้วยบทเรียนแบบโปรแกรม การสอนซ่อมเสริม การใช้ศูนย์การเรียน การเรียนด้วยตนเอง
4. นวัตกรรมทางด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทปเสียง สไลด์ วีดีโอ และวิทยุโทรทัศน์
5. นวัตกรรมทางการวัดและประเมินผล เช่น การวัดผลแบบอิงกลุ่ม การวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน การวิเคราะห์ข้อสอบ
6. นวัตกรรมทางการบริหารงานการศึกษา เช่น การใช้ทฤษฎีจัดระบบในการบริหาร การใช้คอมพิวเตอร์จัดระบบข้อมูล การใช้ทฤษฎี MBO

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะนวัตกรรมทางการเรียนการสอน โดยเน้นเฉพาะ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. นวัตกรรมการเรียนการสอนยุคปฏิรูปการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของพลโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะระบบการศึกษาที่เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศและพัฒนาคน ได้รับผลกระทบโดยตรง เพราะการจัดการศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทัน แนวคิดเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาจึงเกิดขึ้น ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2542 :49-51) ได้กล่าวถึงความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาไทยว่าเป็นเพราะ ระบบการศึกษาของเรานั้นสิ่งที่เรียนในโรงเรียนและห้องเรียนเป็นเรื่องที่แยกจากวิถีชีวิตจริง การศึกษาของไทยทำลายศักยภาพทางสมองของเด็กคือเน้นการท่องจำ คุณภาพการเรียนต่ำ การจัดการเรียนการสอนยึดครูเป็นศูนย์กลาง การประเมินผลคือการประเมินความรู้จากสิ่งที่ครูบอก ระบบการศึกษารวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางมาก จัดการศึกษาผูกผูกขาดไว้ที่โรงเรียน หลักสูตรของเรายังเป็นหลักสูตรกลางและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จึงเกิดขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมพร้อมๆ กับการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกที่กำหนดทิศทางของการปฏิรูปการศึกษาไว้อย่างชัดเจน เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างแท้จริงและถือเป็นกลไกสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นรูปธรรม โดยมาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 :12) สำหรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกล่าวว่า ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543 : 65)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้แนวตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (สปร.) เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้จัดตั้งหน่วยศึกษาค้นคว้าวิจัยและจัดทำนโยบายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภารกิจหลักสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (สปร.) ต้องดำเนินการ คือ การวิจัยและพัฒนา เพื่อทดลองและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการเผยแพร่สาระและแนวคิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541 :11) ผลงานวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้นำมาทดลองปฏิบัติและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะแนวคิดการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการศึกษาค้นคว้าทดลองที่ได้ผลและเป็นที่ยอมรับหลายเป็นนวัตกรรมใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาไทย ซึ่งหน่วยงาน นักการศึกษา ครูอาจารย์ ต่างมุ่งมั่นคิดค้นและนำเสนอต่อสาธารณชน ซึ่งหน้าที่ของครูที่ดีต้องติดตามและนำแนวคิดแนวทางการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ มาทดลองใช้และปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2542 : 166-167)

ในยุคปฏิรูปการศึกษา นักการศึกษาจำนวนมากจึงได้นำนวัตกรรมทางการศึกษามาเผยแพร่เพื่อให้ครู อาจารย์ ได้นำไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมในช่วงเวลาแห่งการปฏิรูปการศึกษา สรุปได้ดังนี้

วันเพ็ญ วรณ โกมล (2542 : 168) ได้นำเสนอนวัตกรรมใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาไทยไว้ 5 นวัตกรรมดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีความรู้/การเรียนรู้ Constructivism
3. แนวคิดทฤษฎีการศึกษา Constructionism (ศาสตราจารย์ชัชอนันต์ สมุทวณิช ได้กำหนดชื่อทฤษฎี Constructionism เป็นภาษาไทยว่า "วิษณุกรรมนิยม" เป็นรูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดและสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง)
3. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาน 4 แนวคิดหลัก (CIPPA Model)
4. การบูรณาการ (Integrated)
5. การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดย Storyline Method

สนอง อินละคร (2544 : 8) นำเสนอ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ว่าได้แก่

1. การเรียนแบบร่วมมือ (Co-operation Learning)
2. การเรียนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)
3. การเรียนโดยใช้แผนที่ความคิด (Mapping Method)
4. การเรียนโดยการทำโครงการหรือโครงการงาน (Project Method)
5. การสอนโดยใช้สื่อประสม (Multimedia Learning)
6. การเรียนโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT System)
7. การสอนโดยใช้รูปแบบ CIPPA Model
8. การเรียนโดยการบูรณาการ (Integrated Learning)
9. การสอนโดยใช้สตอรีไลน์ (Storyline Method)
10. การสอนโดยใช้การพัฒนาความคิด
11. การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
12. การสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป
13. การสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล

ลำลี รักสุทธิ (2544: 23) กล่าวว่าในวงการศึกษปัจจุบันนักการศึกษาได้พยายามคิดค้นประดิษฐ์ คิดหาวิธีการถ่ายทอดความรู้อย่างหลากหลาย ครูที่มีคุณภาพควรใส่ใจศึกษาแสวงหาเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งมีรูปแบบวิธีการต่าง ๆ มากมายดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีหุปัญญา
2. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข
3. การเรียนรู้โดยโครงการ
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการแบบ Storyline
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด

กรมวิชาการ (2544 : 22- 25) ได้จัดทำเอกสารเอกสารการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้รวบรวมเทคนิควิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีอยู่มากมายหลายวิธี เพื่อให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งจำแนกตามแนวคิดการจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ได้ดังนี้

- 1.การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เช่น การเรียนรู้แบบสืบค้น แบบค้นพบ แบบแก้ปัญหา แบบสร้างแผนผังความคิด แบบใช้กรณีศึกษา แบบตั้งคำถาม แบบใช้การตัดสินใจ
2. เทคนิคการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เช่น การเรียนแบบศูนย์การเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น
3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น
4. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ เช่น การเรียนแบบร่วมมือ การอภิปราย การระดมพลังสมอง เป็นต้น
5. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เช่น กรณีตัวอย่าง เกม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ ละคร
6. เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เช่น ร่วมกันคิด ปริศนาความคิด เป็นต้น
7. เทคนิคการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เช่น การเรียนการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 256) กล่าวว่าในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมศึกษามากมายหลายอย่างซึ่งมีทั้งนวัตกรรมที่ใช้กันแพร่หลายแล้วและประเภทที่กำลังเผยแพร่ นวัตกรรมการศึกษาที่กำลังเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในวงการศึกษ สามารถนำมาใช้เป็นนวัตกรรมการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนวัตกรรมในลักษณะของวัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิควิธี ได้แก่

1. สื่อประสม
2. สื่อหลายมิติ
3. ซีดีและวีซีดี
4. ความเป็นจริงเสมือน
5. อินเทอร์เน็ต
6. เว็บบเพื่อการศึกษา

ใจทิพย์ ณ สงขลา (2542 :1) และ สรรรัชต์ ห่อไพศาล (2544 : 1) กล่าวว่า นวัตกรรม การจัดการเรียนผ่านเครือข่ายเวิลด์ ไวด์ เว็บ เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในศตวรรษใหม่ ที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล

กมลพร บัณฑิตยานนท์ (2544 : 60-72) กล่าวว่า การสอนรายบุคคล เป็นการสอนที่เน้น ความเป็นเอกัตบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตัวแปรสำคัญที่ต้องคำนึงถึงสำหรับการสอนรายบุคคล มี 4 ประการ คือ อัตราเร็วในการเรียนรู้ เนื้อหาที่เรียน วิธีการเรียนรู้ เป้าหมายในการเรียน ซึ่งทั้งหมดเป็นที่มาของการเรียนการสอนอีกหลายวิธี เช่น การสอนแบบ Personalized System of Instruction (PSI) สัญญาการเรียน (Learning contract) และการสอนรายบุคคลที่นำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนหลายวิชาและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ศูนย์การเรียน (Learning Centers) ฐานการเรียน (Learning Stations) คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Computer and New Technologies) อินเทอร์เน็ต (The New World Wide Web) เพื่อนสอนเพื่อน (Peer Tutoring) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาได้พยายามเผยแพร่ให้ ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาในหลายรูปแบบ ทั้งการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยน่านวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษามาเผยแพร่ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้จัดสัมมนาบุคลากรหลักของโรงเรียนเพื่อ ปรับกระบวนการทัศน์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสหวิทยาการ

และยังได้ร่วมกับโรงเรียนในสหวิทยาเขตต่าง ๆ จัดอบรมพัฒนาครูเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้โดยให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ ได้แก่ (เอกสารประกอบการสัมมนาหน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2542)

- การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
- การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียนรู้ 4 MAT
- การใช้ Concept Mapping ในการจัดการเรียนการสอน
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ

สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู และได้จัดการประชุม อบรม และสัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาหลายครั้ง ซึ่งในการประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละครั้งนั้นได้นำเสนอถึงนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น (เอกสารประกอบการสัมมนา สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2544)

- การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
- การจัดการเรียนรู้โดย Storyline Method
- การใช้แผนผังกราฟฟิคกับการเรียนการสอน
- การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน
- การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าทั้งหน่วยงานและบุคลากร ในวงการศึกษาดังกล่าวให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยพยายามคิดค้น ประดิษฐ์ และเผยแพร่ นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ครูนำไปพัฒนาการเรียนการสอนและปรับใช้ให้เหมาะกับแต่ละสถานการณ์ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 -25 เป็นกรอบแนวคิดในการเลือกนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่จะนำไปใช้ในการศึกษาถึงระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีกรอบแนวคิดดังนี้

1. เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกทักษะกระบวนการคิดและบูรณาการสาระความรู้ด้านต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ประมวลและรวบรวม นวัตกรรมที่กำลังได้รับความสนใจ และเผยแพร่กันอย่างแพร่หลายในช่วงการปฏิรูปการศึกษา และเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้น เทคนิคหรือวิธีการ ซึ่งได้แก่

1. การสอนแบบโครงงาน (Project Method)
2. การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)
3. การสอนโดยใช้ Storyline Method
4. การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
5. การจัดการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT)
6. การสอนโดยใช้แผนผังความคิด (Concept Mapping)
7. การสอนเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)
8. การสอนรายบุคคล (Individualized Instruction)
 - การเรียนแบบ PSI
 - รูปแบบการใช้สัญญาการเรียน
9. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี
 - การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ
 - คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

นวัตกรรมการเรียนการสอนยุคปฏิรูปการศึกษา

1. การสอนแบบโครงงาน (Project Method)

โครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์ คิดค้น โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด การเรียนรู้จากโครงงานสามารถทำได้ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา และจัดทำได้กับทุกกลุ่มวิชาและสามารถทำได้ในลักษณะเป็นบุคคลหรือรายกลุ่ม ทั้งนี้ตามความเหมาะสม ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม และแต่ละระดับชั้น (กรมวิชาการ, 2544 : 67)

ประเภทของโครงงาน

กรมวิชาการ (2544 : 67) จำแนกโครงงานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ออกเป็น

2 ประเภท คือ

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการและการปฏิบัติ
2. โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดขั้นตอน ความถนัด ความสนใจ และความต้องการ โดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติ

กรมวิชาการ (2544 :1) แบ่งประเภทของโครงการตามลักษณะของกิจกรรมเป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการประเภทสำรวจ รวบรวมข้อมูล เพื่อต้องการสำรวจและรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ
2. โครงการประเภทการทดลอง เป็นโครงการที่มีการออกแบบการทดลองเพื่อศึกษาผลของตัวแปรหนึ่งที่มีต่อตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่ต้องการศึกษา โดยควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาไว้เอง
3. โครงการประเภทพัฒนาหรือประดิษฐ์ เป็นโครงการเกี่ยวกับการประยุกต์ทฤษฎีหรือหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือด้านอื่น ๆ มาประดิษฐ์ของเล่น เครื่องมือ เครื่องใช้หรืออุปกรณ์เพื่อประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นก็ได้ อาจเป็นไปในด้านวิทยาศาสตร์หรือด้านสังคม อาจรวมถึงการสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายแนวคิดต่าง ๆ ด้วย
4. โครงการประเภททฤษฎี หลักการ หรือแนวคิด เป็นโครงการที่ผู้โครงการได้เสนอทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดใหม่ๆ แนวคิดหรือจินตนาการที่เสนอนี้อาจจะใหม่หรือยังไม่มีใครคิดมาก่อนหรืออาจจะขัดแย้งกับทฤษฎีเดิมหรือเป็นการขยายแนวคิดเดิมก็ได้

2. การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)

การสอนแบบบูรณาการ คือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และเป็นประสบการณ์ตรงที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในวิชาการหลาย ๆ แขนงในลักษณะสหวิทยาการ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาและ

กระบวนการแสวงหาความรู้ ที่เชื่อมโยงทั้งหลักสูตรและวิธีการสอน ตลอดจนแนวคิดของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้แบบองค์รวม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ, 2544 :75)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มี 2 ลักษณะ คือ

1. การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) เป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตของเนื้อหาเดียวกัน มีจุดเน้นอยู่ที่ภายในวิชาเดียวกัน

2. การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) เป็นการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไปภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือความรู้ในวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไปเพื่อการแก้ปัญหา หรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (จำแลง เชื้อภักดีและคณะ, 2544 : 4)

รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ธีระชัย ปุณณโชติ (2540 : 17-18) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบ

บูรณาการมี 4 รูปแบบ คือ

1. การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) การสอนรูปแบบนี้ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ เข้าไปในการสอนของตน เป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยครูเพียงคนเดียว

2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้ ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน ต่างคนต่างสอน แต่ต้องวางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวข้อเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหา เดียวกัน ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวข้อเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหานั้น ๆ อย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำจะแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดจะต้องมีหัวข้อเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหา ร่วมกัน

3. การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้คล้ายกับการสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน กล่าวคือ ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน มุ่งสอนหัวข้อเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหา เดียวกัน ต่างคนต่างแยกกันสอนแต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการ (Project) ร่วมกัน

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) การสอนตามรูปแบบนี้ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ จะร่วมกันสอนเป็นคณะหรือเป็นทีม ร่วมกันวางแผน ปรัชญาหรือร่วมกัน และกำหนดหัวข้อเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาร่วมกัน แล้วร่วมกันดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

วลัย พานิช (2544 :2) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงรูปแบบของการบูรณาการ ว่า จากออบ (Jacobb,1989) ได้วิเคราะห์รูปแบบของการบูรณาการไว้ 5 รูปแบบดังนี้

1. Discipline Based เน้นเนื้อหาของแต่ละรายวิชา สอนแยกกัน
2. Parallel เป็นการสอน 2 วิชาในเนื้อหาพร้อมกัน (Concurrent Event)
3. Multidisciplinary เป็นการสอนรายวิชาแยกกันแต่สอนในหัวข้อเดียวกัน (Theme)
4. Interdisciplinary เป็นการสอนรายวิชาพร้อมกันในหัวข้อเดียวกัน (Theme)

เดียวกัน

5. Integrated เป็นการรวมระหว่างการผสมผสานเนื้อหาหลายวิชา กับกิจกรรมการเรียนการสอน

ซึ่งการบูรณาการหลักสูตรตามแนวคิดของ จากอนันต์ ในข้อ 2-3 เป็นการบูรณาการที่แสดงถึงการจัดการเรียนการสอนของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร แต่ถ้าเป็นการบูรณาการในแง่ของการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติ จะเป็นการบูรณาการแบบ Integrated Learning

3.การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Storyline Method

Storyline Approach เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศไทยนั้นคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ร่วมกับ the British Council จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญ Dr. Steve Bell มาเป็นวิทยากร Storyline Approach เป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ให้ความสำคัญกับการให้นักเรียนสร้างเรื่องหรือผูกเรื่องโดยใช้กิจกรรมหลากหลาย จากการเรียงร้อยวิธีการสอนแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน Storyline เป็นรูปแบบของการจัดการกิจกรรมที่มีลักษณะโดดเด่นในการบูรณาการหลักสูตร องค์กรความรู้ ทักษะการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้จากหลากหลายสาขาที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2542 : 1)

องค์ประกอบที่สำคัญของ Storyline

การสร้างเรื่องใน Storyline นั้น เป็นการดำเนินเรื่องหรือผูกเรื่องที่มีความต่อเนื่องประจวบเส้นเชือก โดยมีคำถามหลัก (key question) เป็นตัวเชื่อมการดำเนินเรื่องหรือตัวเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง องค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่จะทำให้เกิดเป็น Storyline ได้นั้นจะต้องมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดฉาก (setting the scene) เป็นการระบุเวลา สถานที่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
2. มีตัวละคร (character) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับฉากหรือเหตุการณ์ในข้อ 1
3. การดำเนินชีวิต (a way of life) เป็นการดำเนินชีวิตหรือเป็นเรื่องราวของตัวละครในข้อ 2
4. มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น หรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข (events, incidents, or real

problems to be solved)

หากจะนิยามสั้น ๆ ของคำว่า Storyline Approach อาจกล่าวได้ว่า Storyline Approach เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเล่าเรื่อง โดยอาศัยโครงเรื่อง (Narrative Thematic Approach) ที่มีการลำดับขั้นตอนและเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง มีคำถามหลัก (key question) เป็นตัวเชื่อมโยงเรื่องราวทั้งหมดเข้าด้วยกัน (อรรถพล อนันตวรสกุล, 2542 : 6)

4. การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2541 : 41) อธิบายว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือบางทีก็เรียกว่าแบบร่วมแรงร่วมใจ มีหลักบางประการที่คล้ายคลึงกับการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มแต่แตกต่างกันในรายละเอียด เช่น โดยหลักการนักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เหมือนกัน แต่สมาชิกกลุ่มย่อยของการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจะต้องประกอบด้วย ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้นำศักยภาพของตน มาเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือกัน สมาชิกของกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวกจะต้องไว้วางใจกัน ขอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน

สุนทรี คนเที่ยง (2544 : 6) สรุปลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อกัน ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน แบ่งข้อมูล อุปกรณ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม
 2. สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งอาจเป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
 3. สมาชิกกลุ่มแต่ละคนมีความรับผิดชอบในตัวเอง ต่องานที่ได้รับมอบหมาย จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การที่แต่ละคนทำงานเต็มความสามารถ
 4. สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่มและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542 :6-9) อธิบายว่าการเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้กันมี 9 เทคนิค คือ

1. เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams–Games Tournament หรือ TGT) ซึ่งพัฒนาโดย De Vries and Slavin
2. เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement หรือ STAD) พัฒนาโดย Slavin มีการจัดกลุ่มเหมือน TGT แต่ไม่มีการแข่งขัน
3. เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Teams Assisted Individualization : TAI) พัฒนาโดย Slavin และคณะ เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์
4. เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Intergrated Reading and Composition หรือ CIRC) พัฒนาโดย Stevens และคณะ เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชาอ่านเขียนและทักษะอื่น ๆ
5. เทคนิคจิ๊กซอ (Jigsaw) พัฒนาโดย Arososon และคณะ เทคนิคนี้ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6

6. เทคนิคจิ๊กซอ 2 (Jigsaw) พัฒนาโดย Slavin
7. เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) พัฒนาโดย Sharan and Sharan
8. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) พัฒนาโดย Johnson and Johnson
9. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op- Co-op) พัฒนาโดย Kagan

5. การจัดการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT

วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เป็นวัฏกรรมกรนอกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เป็นรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวทางหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน เป็นระบบครบวงจรโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถของสมองเป็นสำคัญ (กรมสามัญศึกษา หน่วยงานพิเศษ, 2544 :1)

วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT เป็นแนวคิดที่มีหลักการเช่นเดียวกับแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนในการลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning by doing) ผู้ที่ทําวิจัยเกี่ยวกับวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT คือ เบอริส แมคคาร์ธี (Bernice Mc Carthy, 1979) โดยพบว่าทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิด คอลบ์ (David Kolb) สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตหรือการรับรู้ข้อมูล (กิตติคม คาวีรัตน์, 2543:32) ซึ่ง เชียร์ พานิช (2544 : 22 -23) ได้สรุปที่มาของ 4 MAT ตามแนวคิดของ เดวิด คอลบ์ (David Kolb) ว่าการเรียนรู้ประกอบด้วยสองมิติคือ การรับรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม และจากความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม ส่วนกระบวนการเรียนรู้เกิดได้ 2 วิธี คือจากการปฏิบัติจริงและการเฝ้าสังเกต ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT จะใช้วงกลมแบ่งเป็นสัญลักษณ์แทนการเคลื่อนไหวของกิจกรรมการเรียนรู้ พื้นที่ของวงกลมถูกแบ่งออกโดยเส้นแห่งการเรียนรู้และเส้นแห่งกระบวนการจัดข้อมูลรับรู้เป็น 4 ส่วน โดยให้แต่ละส่วนใช้แทนกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ลักษณะ (กิตติชัย สุชาติโนบล, 2544 : 34)

6. การสอนโดยใช้แผนผังความคิด (Concept Mapping)

แผนผังความคิด (Concept Mapping) เป็นแผนผังกราฟิก (Graphic Organizers) ประเภทหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาระบบความคิดเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างประสบการณ์ด้วยการปฏิบัติจริงของผู้เรียน และนำไปสู่การถ่ายโอนความรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน แผนผังความคิด (Concept Mapping) หรือบางครั้งเรียกว่า

Concept Map พัฒนาขึ้นโดย ศาสตราจารย์ โจเซฟ ดี โนวาค (Pro. Joseph D. Novak) จากมหาวิทยาลัยคอร์เนล ในปี 1960 ซึ่งเป็นแผนผังความคิดแสดงการจัดกลุ่มของมโนทัศน์หรือเนื้อหาสาระ Concept Mapping จะแสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังมี Mind Map ที่พัฒนาโดย โทนี่ บูซัน (Tony Buzan) Mind Map เป็นแผนผังกราฟฟิกที่เน้นมโนทัศน์หลักเพียงหนึ่งเดียว (one main concept) ในขณะที่ Concept Map มีหลายมโนทัศน์ ดังนั้นจึงมีการเปรียบเทียบว่า Mind Map มีเส้นทางคล้ายรูปร่างต้นไม้ ขณะที่ Concept Map มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (วลัย พานิช, 2544 : 2- 9)

โนวาค (Novak, 1993 อ้างถึงใน Plotnick Eric, 1997 :1) อธิบายว่า แผนผังความคิด (Concept Map) คือแผนภาพชนิดหนึ่งที่แสดงถึงจุดที่รวมของมโนทัศน์และมีการเชื่อมโยงกัน อาจเป็นวงกลมหรือเป็นเส้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ การเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์สามารถเป็นได้ทั้งทิศทางเดียว สองทิศทาง หรือหรืออาจไม่มีทิศทาง มโนทัศน์ที่เชื่อมโยงจะเป็นการจัดกลุ่มประเภท และยังแสดงเรื่องเกี่ยวกับเวลาหรือสาเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ

แผนผังความคิด (Concept Mapping) สามารถใช้เพื่อจุดประสงค์หลายอย่าง หรือมีประโยชน์ดังนี้ (Plotnick Eric, 1997 : 1)

1. สร้างความคิดริเริ่มใหม่
2. เพื่อออกแบบเนื้อหาที่มีโครงสร้างซับซ้อน (เช่น ตำรายาว ๆ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ขนาดใหญ่)
3. เพื่อสื่อสารความคิดที่ซับซ้อน
4. ช่วยในการเรียน โดยการบูรณาการความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่
5. เพื่อให้เข้าใจ หรือวินิจฉัยมโนทัศน์ที่ผิดไปจากความจริง

7. การสอนโดยใช้เทคนิคหมวกคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)

เดอบอน (De Bono) ได้พัฒนาเทคนิคหมวก 6 ใบขึ้น เพื่อใช้พัฒนาการคิดของบุคคลทั่วไป ให้สามารถคิดอย่างรอบด้าน ครอบคลุมประเด็นที่ควรนำมาคิดพิจารณา อันจะช่วยให้ได้ความคิดที่รอบครอบขึ้น โดยใช้หมวกเป็นตัวแทนของการคิดหรือการแสดงความคิด และสีของหมวกแสดงแง่มุมของความคิด เทคนิคนี้ช่วยให้บุคคลได้ฝึกการคิดในหลายแง่มุมซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะการอภิปรายกลุ่ม หรือการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม (ทิสนา แจมมณี, 2543 : 15) จุดเด่นของเทคนิคนี้โดยตรงที่นักเรียนจะได้รู้จักใช้ความคิดวิเคราะห์ของตนเอง และขยายการวิเคราะห์อย่างร่วมมือกันจากนักเรียนคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนแต่ละคนทำงานร่วมกันอย่างสนุกสนานและทำให้นักเรียนพัฒนาการคิดอย่างมีระบบและมีเหตุผล นอกจากนี้ครูผู้สอนสามารถใช้เนื้อหาอื่น ๆ นอกเหนือจากแบบเรียนมาใช้ในการ

เรียนการสอนได้อีกด้วย เทคนิคนี้จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (รัชนีกร ทองสุชาติ, 2542 : 29)

หมวดความคิด 6 ใบ มีสี 6 สี คือ สีขาว สีแดง สีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำเงิน ทิศนา แจมมณี (2543 :15-16) ได้สรุปความหมายของหมวดแต่ละสีไว้ดังนี้

1. หมวดสีขาว เป็นตัวแทนความคิดที่มีลักษณะเป็นกลาง ไม่มีอคติ หมายถึงข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ผู้ใดสวมหมวกสีขาวก็จะหมายความว่าผู้นั้นกำลังให้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงเชื่อถือได้

2. หมวดสีแดง เป็นตัวแทนความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งทางบวกและทางลบการฝึกให้สมาชิกสวมหมวกสีแดง คือการส่งเสริมให้สมาชิกพูดถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ที่แท้จริงของคนในเรื่องที่คิด

3. หมวดสีดำ เป็นตัวแทนความคิดในด้านมืด หรือด้านลบ ซึ่งหมายถึง ความไม่ดีจุดด้อย ข้อผิดพลาด ข้อเสีย ผลเสีย ความล้มเหลว และการมองสิ่ง ๆ ในทางลบ

4. หมวดสีเหลือง เป็นตัวแทนความคิดในด้านสว่างหรือด้านบวก หมายถึง ความดี ความถูกต้อง จุดเด่น คุณค่า ประโยชน์ ความสำเร็จ และการมองสิ่งต่าง ๆ ในทางบวก ทางสร้างสรรค์ ดังนั้นการสวมหมวกสีเหลืองจึงหมายถึงการให้ความคิดและข้อมูลต่าง ๆ ที่สนับสนุน ส่งเสริมความคิดนั้น ๆ

5. หมวดสีเขียว แทนความคิดที่สร้างสรรค์ ความคิดใหม่ ๆ ความคิดที่จะเป็นไปได้ และความคิดที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

6. หมวดสีน้ำเงิน ใช้เป็นตัวแทนการควบคุม การร่วมคิดอภิปรายกันเป็นกลุ่มจำเป็นต้องมีผู้ควบคุมให้การดำเนินการคิดเป็นไปด้วยดี และได้ผลงานที่ดี ผู้สวมหมวกสีน้ำเงินจึงเปรียบเสมือนผู้จัดการกลุ่มคอยดูแล กำกับและควบคุมให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม

การใช้หมวกสีต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่จำกัดว่าควรใช้หมวกสีใดเป็นลำดับขั้นตอนอย่างไร ในการฝึกทักษะการคิดที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ การจัดลำดับการใช้หมวกสีต่าง ๆ อาจเป็นประโยชน์ แต่การคิดโดยทั่วไปตามธรรมชาติ การจะใช้หมวกสีใดก่อนหลัง ขึ้นกับเรื่องที่เกิดและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

6. การสอนรายบุคคล (Individualized Instruction)

การสอนรายบุคคล เป็นวิธีการจัดการเรียนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะนิสัยของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสเรียนจากแหล่งความรู้และวิธีการที่ตนถนัดและสนใจ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนต้องขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอนด้วย การสอนรายบุคคลเป็นที่มาของการเรียนการสอนอีกหลายวิธี เช่น การเรียนรู้เพื่อรู้แจ้ง (mastery learning) ซึ่งเชื่อว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่แตกต่างกันไม่ได้เกิดจากสติปัญญาหรือทัศนคติ แต่เกิดจากการใช้ระยะเวลาเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งแนวคิดนี้โยงไปสู่การสอนที่เรียกว่า Personalized System of Instruction (PSI) และการจัดการสอนให้เหมาะกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วยการปรับจุดประสงค์ในการเรียนเพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนแต่

ละคนที่พบก็คือ การใช้สัญญาการเรียน (learning contract) ซึ่งทั้ง 2 แบบ มีรายละเอียดดังนี้ (กมลพร บัณฑิตยานนท์, 2544 : 63-71)

8.1. รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalized System of Instruction)

การสอนแบบ PSI หรือเรียกอีกชื่อว่า Keller Plan เกิดมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อรู้แจ้ง (Mastery Learning) ซึ่งเชื่อว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่แตกต่างกันมิได้เป็นผลมาจากความเฉื่อยล้าทางสติปัญญาหรือทัศนคติ หากแต่เป็นเพราะระยะเวลาที่นักเรียนจำเป็นต้องใช้กับการเรียนรู้เนื้อหาที่แตกต่างกัน การสอนแบบ PSI เป็นการสอนที่เน้นความเป็นเอกัตภาพของผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนโดยแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยย่อย ๆ กำหนดให้มีบทเรียนประจำของแต่ละหน่วย ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการศึกษาบทเรียนแต่ละหน่วยได้อย่างเต็มที่ เมื่อพร้อมแล้วจึงมีการทดสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ถ้าสอบไม่ผ่านผู้เรียนควรใช้เวลาศึกษาเพิ่มเติมกับเพื่อนคนอื่น ๆ แล้วสอบแก้ตัวใหม่ได้จนกว่าจะผ่าน ผู้ที่สอบผ่านจะเรียนบทเรียนในหน่วยย่อยต่อไปจนครบ เมื่อครบแล้วจะมีการทดสอบปลายภาค เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมดในวิชานั้น ๆ คะแนนจากการทดสอบย่อยที่ผ่านมาแต่ละครั้ง ไม่มีผลต่อคะแนนหรือเกรดที่จะได้สำหรับแต่ละบทเรียน ทั้งนี้เพราะจุดประสงค์ในการทดสอบเพื่อต้องการจะทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนจำเป็นต้องใช้เวลาเพิ่มเติมหรือไม่ ซึ่งเป็นตัวชี้การกำหนดเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละหน่วยเท่านั้น

ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับการสอนแบบ PSI มีทั้งทางบวกและทางลบ ในระดับมหาวิทยาลัยส่งผลดีในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนไม่เก่ง ส่วนในทางลบวิจารณ์ว่าการนำการสอนแบบ PSI ไปใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดไม่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจและไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ส่วนในระดับมัธยมศึกษาถ้านำไปใช้จะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับเวลาให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เพราะการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา มีตารางสอนที่จัดเวลาเรียนของแต่ละวิชาไว้ตายตัว และการที่ต้องแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยย่อย ๆ จะทำให้มีเอกสารการบันทึกผลงานต่าง ๆ มากเกี่ยวข้องกับข้อมากขึ้นด้วยมีผลให้ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น และการที่ต้องวัดและประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่องจะทำให้เพิ่มภาระแก่ครูผู้สอนมากขึ้น หากไม่มีการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แล้วการสอนดังกล่าวจะขาดประสิทธิภาพ (กมลพร บัณฑิตยานนท์, 2544 : 64-66)

8.2. รูปแบบที่ใช้สัญญาการเรียน (Contract Learning)

สัญญาการเรียน คือสัญญาที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดเพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งจะระบุถึงว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร จะเรียนอย่างไร ภายในช่วงเวลาใด และจะใช้เกณฑ์อะไร ประเมินการเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2537 :108) ในการทำสัญญาดังกล่าว ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนต้องลง

นามร่วมกัน หลังจากนั้น ให้ถือว่าสัญญาการเรียนนี้คือหลักสูตรในการเรียนการสอนของผู้เรียนผู้นั้น และเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาแล้วทั้งสองฝ่ายก็นำสัญญาการเรียนมาพิจารณาร่วมกันว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่อย่างไร และได้เรียนรู้อะไรบ้าง หากเป็นความต้องการของทั้งสองฝ่ายที่จะทำข้อตกลงใหม่ก็อาจทำได้เมื่อถึงภาคเรียนใหม่ การสอนด้วยสัญญาการเรียนนี้แม้จะมีครูผู้สอนหลายคนประสบความสำเร็จในการสอนด้วยวิธีนี้ แต่ก็มีครูผู้สอนจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยซึ่งอาจเนื่องมาจากหลักสูตรศึกษาศาสตร์โดยทั่วไปไม่ได้เน้นการสอนทักษะของการต่อรองในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน (กมลพร บัณฑิตยานนท์, 2544 :71)

ส่วนประกอบของสัญญาการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 108-109) กล่าวถึงส่วนประกอบของสัญญาการเรียนไว้ว่า ต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. จุดประสงค์ คือความมุ่งหวังที่ต้องการจะได้จากการเรียนหรือศึกษาหรือทำโครงการเรียนนั้น ๆ
2. กิจกรรมการเรียน คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนวางแผนไว้ว่าจะกระทำเพื่อที่จะให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้อาจใช้กิจกรรมหลายอย่างประกอบกันตามความเหมาะสม ตัวอย่างกิจกรรมการเรียน ได้แก่ อ่าน เขียน ทบทวน สัมภาษณ์บุคคล ฟังการบรรยาย ฟังการอภิปราย คู่มือ วัสดุ ภาพยนต์ คุโทรทัศน์ ทดลอง ทักษะศึกษา
3. แหล่งเรียน (Resources) จะระบุชื่อแหล่งที่ใช้ในการเรียนรู้เพื่อที่จะให้สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียน ตัวอย่างของแหล่งเรียน ได้แก่ ตำรา วารสาร รายงานการวิจัย บทเรียนโปรแกรม บทเรียนโมดูล ศูนย์การเรียน สไลด์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ หุ่นจำลอง ผลงานศิลปะ วัตถุหรือสิ่งมีชีวิต เป็นต้น
4. หลักฐานการเรียนรู้และการประเมินการเรียน ในการเรียนแบบสัญญาการเรียนโดยทั่วไปแล้วผู้สอนจะไม่เห็นกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน (เช่น ผู้เรียนไปค้นคว้าอ่านตำราที่ห้องสมุด) แต่เพื่อตรวจสอบผลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องแสดงหลักฐานการเรียนรู้ โดยระบุว่าแสดงหลักฐานอะไร และ/หรือ ใช้วิธีการใด เมื่อใด และใครเป็นผู้ประเมิน ตัวอย่างหลักฐานการเรียนรู้ ได้แก่ รายงานที่เป็นข้อเขียน รายงานปากเปล่าในชั้นเรียนหรือต่อหน้าผู้สอน โครงการผลการวิจัย ตัวอย่างของการใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา การปฏิบัติให้ดู ผลการสอบต่าง ๆ เป็นต้น

9. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี

ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ นำมาใช้เป็นส่วนเสริมหรือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง ซึ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรนำมาใช้ในฐานะเครื่องช่วยสอน ไม่ใช่ใช้แทนการสอน โดยครูอาจใช้เทคโนโลยีช่วยเสนอเนื้อหาที่ซับซ้อน ช่วยสนับสนุนการนำเสนอ

ของครู ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อความชำนาญ หรือช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนกลุ่มขนาดใหญ่ได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูบางสาขาได้ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2543 :23) สอดคล้องกับ พรรณี เกษมกล (2543 : 51-52) ที่กล่าวว่า ทุกวันนี้ในชั้นเรียนได้เพิ่มการเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน และช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอย่างมาก การเรียนรู้ออนไลน์ เป็นนวัตกรรมที่น่าสนใจถือเป็นความสำเร็จทางวิชาการโดยกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้สื่อที่ทันสมัย การบริหารจัดการทางวิชาการสถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนโดยการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ถือเป็นเป็นการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่สำหรับวงการศึกษา

9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ (Web-based Instruction)

สรรรัชต์ ห่อไพศาล (2544 : 93) กล่าวว่า การใช้เว็บเพื่อการเรียนการสอนเป็นการนำเอาระบบอินเทอร์เน็ตมาออกแบบเพื่อใช้ในการศึกษา การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-based Instruction) มีชื่อเรียกหลายลักษณะ เช่น การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-based Instruction) เว็บการเรียน (Web-based Learning) เว็บฝึกอบรม (Web-based Training)

ไจทิพย์ ณ สงขลา (2542 : 28) กล่าวว่านวัตกรรมการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย เวิลด์ ไซด์ เว็บ (Web-based Instruction) คือการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมทางการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลได้ศึกษาด้วยตนเองตามเวลาที่ผู้เรียนสะดวก หรือผู้สอนอาจออกแบบสร้างฐานข้อมูลเสริมให้กับผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติมจากในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายนั้นนอกจากจะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนในการค้นคว้าข้อมูลทั่วไปแล้ว ผู้สอนที่มีความชำนาญเฉพาะเรื่องสามารถนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผสมผสานกับเทคนิคการสอน ซึ่งประยุกต์ใช้ผ่านเครือข่ายได้เช่นเดียวกับการเรียนโดยผ่านตำรา ถ้าผู้เขียนเรียบเรียงเนื้อหาอันไว้อย่างดี ผู้อ่านก็จะเข้าใจง่ายและกระตุ้นให้เกิดความคิด หรือคำถามใหม่ ๆ ตามมา

รูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย มีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง (Human to computer) เป็นการสร้างเนื้อหาที่มีการเชื่อมโยงคำสำคัญ (key word) ไปยังเนื้อหารายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเชื่อมโยงไปยังสื่อชนิดอื่น ๆ ที่ผู้สอนเห็นว่าช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามบทเรียนผ่านเครือข่ายจะมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นคือ ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงบทเรียนของตนไปสู่เนื้อหาที่มีผู้สอนอื่นสร้างขึ้นไว้แล้วในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ผู้สอนเห็นว่ามิใช่ประโยชน์เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษา

4. ผู้เรียนศึกษาร่วมกับผู้อื่น (Human to Human) การเรียนวิธีนี้มีลักษณะของการเรียนแบบเอาปัญหาเป็นตัวตั้ง (Problem –based Learning) คือผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดปัญหาหรือโจทย์บางอย่างขึ้นมาและให้กลุ่มผู้เรียนร่วมกันระดมความคิด หาสาเหตุและเสนอหนทางแก้ไข โดยผู้สอนจะทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาคำตอบ การเรียนในลักษณะนี้ยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนผ่านเครือข่าย โดยผู้สอนสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้

การเรียนทั้ง 2 รูปแบบนี้นับได้ว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ โดยผู้เรียนแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันด้วยประสบการณ์ที่ต่างกันในการเรียน ไม่ว่าผู้สอนจะนำเสนออย่างไร ผู้เรียนจะเลือกรับรู้ต่างกัน และจะสังเคราะห์ความรู้ขึ้นมาใหม่ (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2542 : 28-30)

9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction)

ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลขาจรสแสง (2541 : 5) กล่าวว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการนำคอมพิวเตอร์เข้าไปในการศึกษา ในลักษณะของการนำเสนอการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ โดยที่คอมพิวเตอร์จะทำการนำเสนอบทเรียนแทนผู้สอน และผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง ส่วนบุญชม ศรีสะอาด (2541 :123) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นนวัตกรรมที่นับวันจะมีความสำคัญและได้รับการนำมาใช้ในการเรียนมากขึ้นเนื่องจากมีคุณลักษณะพิเศษที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลขาจรสแสง (2541 : 8-10) กล่าวว่าคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 4 ประการ ได้แก่

1. สารสนเทศ (Information) หมายถึงเนื้อหาสาระที่ได้รับการเรียบเรียงแล้วเป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือได้รับทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้สร้างได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individualization) การตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลคือลักษณะสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กล่าวคือคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะต้องมีความยืดหยุ่นมากพอที่ผู้เรียนจะมีอิสระในการควบคุมการเรียนของตน รวมทั้งเลือกรูปแบบการเรียนที่เหมาะสมกับตนได้

3. การโต้ตอบ (Interaction) คือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างต่อเนื่องและตลอดทั้งบทเรียน

4. การให้ผลป้อนกลับในทันที (Immediate Feedback) การให้ผลป้อนกลับในทันทีถือเป็นการเสริมแรงอย่างหนึ่ง คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สมบูรณ์ต้องมีการทดสอบหรือประเมินความเข้าใจของผู้เรียนในเนื้อหาหรือทักษะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย ความสามารถในการให้ผลป้อนกลับโดยทันทีของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ถือเป็นจุดเด่นหรือข้อได้เปรียบประการสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ประเภทของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง (2541 : 11-12) แบ่งคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทคิวเตอร์ คือบทเรียนทางคอมพิวเตอร์ซึ่งนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะป็นเนื้อหาใหม่หรือการทบทวนความรู้เดิม
2. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทแบบฝึกหัด คือบทเรียนทางคอมพิวเตอร์ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้ใช้งานทำแบบฝึกหัดจนสามารถเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนนั้น ๆ
3. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทการจำลอง คือบทเรียนทางคอมพิวเตอร์ที่นำเสนอบทเรียนในรูปของกิจกรรมจำลองแบบหรือสถานการณ์ที่เหมือนจริงเพื่อให้ผู้เรียนต้องตัดสินใจแก้ปัญหา
4. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทเกม คือบทเรียนทางคอมพิวเตอร์ที่ทำให้ผู้ใช้งานมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน จนลืมไปว่ากำลังเรียนอยู่ กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียน
5. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทแบบทดสอบ คือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างแบบทดสอบ การจัดการสอน การตรวจให้คะแนน การคำนวณผลสอบ ทำให้ผู้เรียนได้รับผลป้อนกลับโดยทันที

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา

สุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์ (2522 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษา” เพื่อสำรวจการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา ตามสภาพความแตกต่างของตัวแปรด้าน เพศ อายุ ประสบการณ์ในวิชาชีพ วุฒิทางการศึกษา การได้เข้าอบรมหลักสูตรใหม่ และสาขาวิชาที่สอน กลุ่มตัวอย่างคือครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครจำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบ สอบถาม ผลการวิจัยพบว่าการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนมากกว่านวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนนั้นครูมัศึกษามีการยอมรับน้อยที่สุดในเรื่องการใช้สื่อการสอนใหม่ ๆ และมีการยอมรับมากที่สุดในเรื่องการนำทฤษฎีหรือแนวความคิดตามผล

งานวิจัยใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนมาดัดแปลงใช้ในวิธีการสอนของครู นอกจากนี้พบว่าการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านหลักสูตรของครูวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปสูงกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูมัธยมศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ ประสบการณ์วิชาชีพ วุฒิทางการศึกษา การได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรใหม่ และสาขาวิชาที่สอน มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

รุ่งฟ้า รัศมีวิเชียร (2525 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 และ 8” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูภาษาไทย และเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูภาษาไทยที่มี เพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยแตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 และ 8 จำนวน 230 คน ผลการวิจัยพบว่าครูภาษาไทยมีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภท การสอนแบบทักษะสัมพันธ์และการสอนแบบศูนย์การเรียน อยู่ในระดับขั้นทดลองใช้ ส่วนครูภาษาไทยชายมีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูหญิง เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภท การสอนรายบุคคล การสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบสืบสอบ และการสอนโดยให้นักเรียนที่เรียนดีช่วยสอนนักเรียนที่เรียนช้า ครูภาษาไทยที่ประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภท การสอนเป็นคณะ และระบบโรงเรียนไม่แบ่งชั้น การสอนรายบุคคล และการสอนแบบจุดภาค ส่วนครูภาษาไทยที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

บุรินทร์ บุรัตน์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 10” เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และเปรียบเทียบความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก และยังศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรด้านภาษาถิ่น ศาสนา สถานภาพทางเศรษฐกิจ วุฒิทางการศึกษา และระยะเวลาในการทำงานในแต่ละระดับขั้นของการยอมรับ โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวน 113 คน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 315 คน รวมทั้งสิ้น 448 คน ผลการวิจัยพบว่าการศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 10 มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผลในระดับทดลองใช้ ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับประเมินค่า และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลและประเมินผลในระดับทดลอง

ใช้ ด้านการเรียนการสอนและด้านสื่ออยู่ในระดับประเมินค่า นวัตกรรมด้านการบริหารและการบริการอยู่ในระดับสนใจ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่เกี่ยวกับตัวแปรด้านต่าง ๆ พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงาน นานมีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาค่าว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน และมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีระดับ การยอมรับกันนวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละด้านอยู่ในระดับเดียว

อุทร นิยมชาติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรม การเรียนการสอนครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11” เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนและ เปรียบเทียบระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในโรงเรียน ประถมศึกษาศึกษา ที่มี เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครู กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภท การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองการสอนเป็นรายบุคคล การสอนโดยใช้ชุดการสอน การสอนโดยใช้เพื่อนช่วย สอน การสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนแบบโครงการ และการสอนแบบสืบสวนสอบสวนอยู่ในระดับ ประเมินค่า ส่วนการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภท การได้วาที่ธรรมชาติ การสอนแบบรอบรู้ การ สอนเป็นคณะ การสอนแบบทักษะกระบวนการ การสอนโดยใช้เครื่องช่วยสอน และการสอนแบบจุดภาค อยู่ ในระดับสนใจ และการสอนโดยใช้บทบาทสมมติอยู่ในระดับทดลองใช้ ครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ เป็นเพศชายและหญิง มีการยอมรับนวัตกรรมแตกต่างกันเกี่ยวกับการสอนเป็นรายบุคคล การสอนโดยใช้สถาน การณ์จำลอง การสอนแบบทักษะกระบวนการ การสอนโดยใช้ชุดการสอน และการสอนเป็นคณะ มีการยอมรับ นวัตกรรมแตกต่างกันเกี่ยวกับ การสอนโดยใช้เพื่อนช่วยสอน การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการ สอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันเกี่ยวกับ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน และครูกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีที่มีประสบการณ์ในการสอนมากและประสบการณ์การสอนน้อยมีการยอมรับ นวัตกรรมแตกต่างกันเกี่ยวกับ การสอนแบบจุดภาค การสอนแบบศูนย์การเรียน และการสอนแบบทักษะ กระบวนการ

เพชรฯ เพชรแก้ว (2534 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบระดับการยอมรับ นวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน เขตการศึกษา 11” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูคณิตศาสตร์ และเปรียบเทียบ

เทียบระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์ของครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่มีภูมิหลังต่างกันในด้าน เพศ ประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ การอบรมเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ และวุฒิทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 211 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูคณิตศาสตร์มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับประเมินค่า และครูคณิตศาสตร์ที่มีภูมิหลังต่างกันในด้าน เพศ ประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์ การอบรมเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ และวุฒิทางการศึกษา มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับประเมินค่า

นันทา สุกิจโกวิท (2536 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดกรมอาชีวศึกษา” เพื่อศึกษาการยอมรับและเหตุผลในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง กรมอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง ยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบศึกษานอกสถานที่อยู่ในระดับมาก โดยให้เหตุผลว่ามีความสอดคล้องกับความคิดเห็นเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม การคาดถึงผลการเรียนที่จะได้รับ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนการสอน การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสอดคล้องกับหลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรม

ภารดี สิริบุรี (2525 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในกลุ่มนครหลวง” เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในกลุ่มนครหลวง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์วิทยาลัยครูในกลุ่มนครหลวง 6 แห่ง จำนวน 479 คน ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันของอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอน ความต้องการของอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันและอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความต้องการในการใช้นวัตกรรมทางการสอนไม่แตกต่างกัน อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นว่า การให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ นั้น มีผลต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอนของครู เช่น การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันสมัยเพียงพอ มีสภาพแวดล้อมและ

บรรยากาศที่เอื้ออำนวยเช่น มีห้องปฏิบัติการสอน มีงบประมาณที่แน่นอนและเพียงพอ และพบว่าสภาพการใช้วัตกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีวุฒิและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันนั้น ต่างก็นิยมใช้การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนเป็นคณะ การใช้สภาพการณ์จำลองทำการสอนแบบสะท้อนความคิดและบทบาทสมมติเหมือนกัน

ศันสนีย์ ขำเกิด (2530 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประเภทนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่ครูใช้อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรายวิชาต่างๆ 8 รายวิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา พลานามัย ศิลปศึกษา และงานอาชีพ รายวิชาละ 1 คน จำนวน 22 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 176 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า

1. ประเภทของนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้มากที่สุด ได้แก่ การสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ตามแนวคิดของกาเย่ และนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่ครูใช้น้อยที่สุด ได้แก่ การสอนแบบเบญจจันทร์

2. องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนทั้ง 16 ประเภท เรียงตามลำดับจากมากที่สุด ได้แก่

- 2.1 เจตคติที่ดีต่อนวัตกรรม
- 2.2 การที่ครูเคยศึกษาจากสถาบัน
- 2.3 ได้รับความรู้จากวิทยากรที่ให้การอบรม
- 2.4 ได้รับคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์
- 2.5 ได้รับความรู้จากนักวิชาการที่เขียนเผยแพร่
- 2.6 เคยได้รับการอบรมสัมมนา

วิเชิร จิตทรัพย์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านสถานภาพของครูผู้สอน ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษา และศึกษาว่าองค์ประกอบใดที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 374 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 มีการยอมรับ

นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมากในการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านสถานภาพของครูผู้สอน ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรมกับการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาของครู พบว่าไม่มีตัวทำนายใดที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการวิเคราะห์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นเพื่อคัดเลือกตัวแปรที่ดีที่สุด พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย คือ เพศ บุคลากรในโรงเรียนที่เสียสละและอุทิศเวลาให้กับการทำงาน และผู้บริหารสนับสนุนการศึกษาต่อของครูในโรงเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ดีที่สุด

ธีรพงษ์ ลาภบุญเรือง (2534 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อศึกษาระดับการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนและหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 213 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก 2 ประเภท คือ การสอนแบบบูรณาการ และการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์
2. ปัจจัยที่ครูเห็นว่าส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนในระดับมากมี 5 ด้าน คือ การส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ลักษณะของนวัตกรรม เจตคติ และความต้องการใช้นวัตกรรม
3. นวัตกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ คือ การสอนผู้เรียนเป็นรายบุคคลสัมพันธ์กับลักษณะของนวัตกรรม และงบประมาณ การสอนแบบบูรณาการสัมพันธ์กับการส่งเสริม ลักษณะของนวัตกรรม ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และความต้องการใช้นวัตกรรมและเพื่อนร่วมงาน การสอนเป็นคณะสัมพันธ์กับปัจจัยด้านงบประมาณ การสอนแบบก้าวหน้าของกาเยสัมพันธ์กับปัจจัยด้านเจตคติความต้องการใช้นวัตกรรม ลักษณะของนวัตกรรมและงบประมาณ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์สัมพันธ์กับปัจจัยด้านความต้องการใช้นวัตกรรม งบประมาณ การส่งเสริมและเพื่อนร่วมงาน บทเรียน โปรแกรมสัมพันธ์กับปัจจัยด้านงบประมาณ ชุดการสอนสัมพันธ์กับปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน เกม และสถานการณ์จำลองสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความต้องการใช้นวัตกรรม เพื่อนร่วมงาน และงบประมาณ การสอนซ่อมเสริมสัมพันธ์กับปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน เจตคติ ความต้องการใช้นวัตกรรม ลักษณะของนวัตกรรม งบประมาณ และความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม การใช้นักเรียนที่เรียนดีช่วยสอนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านใดเลย
4. การใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ การสอนผู้เรียนเป็นรายบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน การส่งเสริมและเจตคติ การสอนแบบบูรณาการขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านลักษณะของนวัตกรรมและความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม การสอนเป็นคณะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านงบประมาณ การสอนแบบก้าวหน้าของกาเยขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเจตคติ การส่งเสริม และความต้องการใช้นวัตกรรม การสอน

แบบกลุ่มสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านงบประมาณ เพื่อนร่วมงาน และความต้องการใช้นวัตกรรม บทเรียนแบบโปรแกรมขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านงบประมาณ การส่งเสริมและเจตคติ ชุดการสอนขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน การส่งเสริม เจตคติ งบประมาณ เกมและสถานการณ์จำลองขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านงบประมาณ เจตคติ และการส่งเสริม การสอนซ่อมเสริมขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเพื่อนร่วมงาน เจตคติ และประสบการณ์ในการสอน การใช้นักเรียนที่เรียนดีช่วยสอน ไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านใดเลย

อภิญญา ซอหะซัน (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 6” เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม กับองค์ประกอบด้านสภาพของครูผู้สอน ประเภทของนวัตกรรมที่ใช้ สภาพสังคมของครูในโรงเรียน การสนับสนุนของผู้บริหาร และคุณสมบัติของนวัตกรรม ศึกษาการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาครูสอนศาสนาอิสลาม และศึกษาว่าองค์ประกอบใดที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1 จำนวน 275 คน ผลการวิจัยพบว่า การมีรายได้จากการสอนศาสนาอิสลาม และการได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และองค์ประกอบด้านสภาพสังคมของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์การยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ส่วนของตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่ดีที่สุด คือ การมีรายได้จากการสอนศาสนาอิสลาม และการได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา

งานวิจัยในต่างประเทศ

เอโรท (Eraut,1975 :13-26) ได้วิจัยเรื่อง “ Promoting Innovation in Teaching and Learning : Problems, Processes, and Institutional Mechanisms.” เพื่อที่จะศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมนวัตกรรมการศึกษาในด้านการเรียนการสอน โดยศึกษาถึงปัญหากระบวนการและกลไกของสถาบันที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน คือ

1. บรรยากาศทางการสอนของสถาบันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ นโยบายของสถาบัน ความสนใจของอาจารย์ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน และความร่วมมือของนักศึกษาในกระบวนการ

การเรียนการสอน อย่างไรก็ตามบรรยากาศทางการสอนจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทั่วไปของสถาบัน

2. การจัดสรรทรัพยากรในสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับการใช้นวัตกรรม และการพิจารณาการใช้เวลาว่างของคณาจารย์มาพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการพิจารณานำแหล่งทรัพยากรใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

3. การจัดบริการที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการใช้นวัตกรรม การปรับปรุงทักษะการสอนของอาจารย์ การพัฒนาแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ การช่วยเหลือในการออกแบบและการประเมินผลรายวิชาเรียน

อาร์บัคเคิล (Arbuckle, 1977 : 1757 – A) ได้วิจัยเรื่อง “ A Study of Factors Facilitating Continued Implementation of Education Change” เพื่อที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้การใช้วัตกรรมการศึกษาประสบความสำเร็จนั้นได้แก่

1. ครูผู้ใช้นวัตกรรมต้องมีความเข้าใจเห็นคุณค่าในวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น
2. ต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้บริหาร
3. มีการฝึกอบรมและติดตามผลโครงการนั้น
4. การกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ใช้วัตกรรมการนั้น
5. การเตรียมการสำหรับการฝึกอบรมและติดตามช่วยเหลือ
6. โครงการใหม่นั้นต้องมีการปฏิบัติจริง
7. ต้องได้รับความช่วยเหลือจากท้องถิ่นหรือชุมชน
8. มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น
9. ต้องมีการปรับปรุงตัวครูและการปฏิบัติตามโครงการ
10. มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการศึกษา

อาร์คิบอลด์ (Archibald, 1980 :41- 05 A) ได้วิจัยเรื่อง “ The Adoption Behavior of Vocational Education Teachers with Respect to an Authority Innovation Decision and the relationship of Situational Variables to that Behavior.” มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมยอมรับของครูอาชีวศึกษาในการใช้นวัตกรรม และความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านสถานการณ์ที่มีต่อพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างคือ ครูอาชีวศึกษา จำนวน 99 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่ยอมรับนวัตกรรมและครูที่ไม่ยอมรับนวัตกรรม ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะของโรงเรียน แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือ การสนับสนุนจากกลุ่ม ความเป็นเจ้าของนวัตกรรม การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะสำคัญและคุณค่าของนโยบาย
2. ครูมีความเข้าใจนวัตกรรมแตกต่างกัน
3. ลักษณะส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการยอมรับของครู แต่คุณลักษณะของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการยอมรับของครู
4. ความเข้าใจของครูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการยอมรับ

โฮโรวิทซ์ (Horowitz, 1982 : 43-09 A.) ได้วิจัยเรื่อง “A Study of the Adoption Process of an Educational Innovation by Teachers in a Primary School.” เพื่อที่ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการของนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้เผยแพร่ในโรงเรียนประถมศึกษาแนวซุเอล่า โดยใช้รูปแบบการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดยมหาวิทยาลัยเท็กซัส เน้นที่ครูผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแข่งขัน การช่วยเหลือ การสนับสนุนการออกแบบในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากนวัตกรรมการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือครูจำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาของครูที่ตัวกลางการเผยแพร่ นวัตกรรมเป็นผู้วางแผนให้ ไม่บรรลุผล มีครูจำนวนน้อยมากที่ใช้ นวัตกรรมทางการศึกษา ถึงแม้ว่าครูเหล่านั้นจะมีความตั้งใจเจตคติที่ดีต่อนวัตกรรมและเห็นความสำคัญของ นวัตกรรม และครูเหล่านั้นไม่ปฏิเสธนวัตกรรม

เคเมอร์ (Kremer, 1983 : 44-04 A) ได้วิจัยเรื่อง “The Relationship between Selected Personal and Perceptual Variables and Level of Use of an Innovation.” เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัว มโนทัศน์ส่วนตัว และอุปนิสัยกระตือรือร้น และบรรยากาศแบบเปิดของโรงเรียนที่มีผลต่อระดับการใช้ นวัตกรรม โดยมีครูอาสาสมัครจำนวน 55 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 4 วิธี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรายงานการบันทึกของครู กับระดับการใช้ นวัตกรรมและ มโนทัศน์ส่วนตัวอุปนิสัยกระตือรือร้น และการรับรู้ในบรรยากาศแบบเปิดของโรงเรียนไม่มีความแตกต่าง

เลวิส (Lewis, 1987 : 295 – A) ได้ศึกษาเรื่อง “Factors that Affect Continued Use of a Curriculum Innovation” มีจุดประสงค์เพื่อที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมด้านหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างคือครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 21 คน จาก 5 โรงเรียน ที่เคยใช้นวัตกรรมด้านหลักสูตรมาแล้ว 3 ปี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 81 ของครูยังคงใช้นวัตกรรมด้านหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

เพราะคิดว่า นวัตกรรมนั้นมีความสำคัญมีประสิทธิภาพและเหมาะกับรายวิชาที่สอน ร้อยละ 19 ของครูไม่ใช้นวัตกรรมด้านหลักสูตรต่อไป เพราะคิดว่านวัตกรรมไม่เหมาะกับรายวิชาที่สอน

ฮุสเซน (Hussain, 1987 :678-A) ได้ศึกษาเรื่อง “ A Study of the Relationship between Faculty Innovators’ Perceptions of Departmental Support and Adoption of Instrucional Innovations.” เพื่อที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนของหน่วยงาน และการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยมิชิแกน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ในคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมิชิแกนซึ่งได้พัฒนาและใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนในระหว่างปี 1975 – 1979 จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนของหน่วยงานด้านการเงิน ด้านนโยบาย ด้านเทคนิคและด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์คณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัย แต่การสนับสนุนจากฝ่ายธุรการ และเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของ อาจารย์คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยมิชิแกน

เกรย์ (Gray,1998 : 59 –07 A) ได้วิจัยเรื่อง “Teachers’ Perceptions of Innovation Adoption (Case Methodology, Education Reform, Staff Development, Leadership).” เพื่อศึกษาการยอมรับนวัตกรรมตามการรับรู้ของครู นวัตกรรมที่ถูกใช้เป็นสาเหตุหลักในการศึกษา วิธีการหลากหลายที่ใช้ในการสนับสนุนและตรวจสอบบทบาทของครูในการกระบวนการเปลี่ยนแปลง กลุ่มตัวอย่างคือนักการศึกษาที่สอนในระดับ 12 ในมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียจำนวน 22 คน ที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการบูรณาการวิธีการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และสังคมศึกษา และศิลปศึกษาในการสอน ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนวัตกรรมในกระบวนการเรียนการสอนของครูแตกต่างกัน การเรียนการสอนแบบสนทนา เนื้อหาการเรียนรู้ที่มีความหมาย และเวลาในการเผยแพร่ในการเรียน และการยอมรับการสนับสนุน การศึกษา

จากเอกสารและผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมา พบว่างานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ที่ศึกษาความต้องการในการใช้นวัตกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการใช้นวัตกรรม การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของครูระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมของครูที่มีภูมิหลังต่างกัน ตัวแปรที่ศึกษาส่วนใหญ่คือ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การอบรม ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เช่นกัน และเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการยอมรับนวัตกรรมของครูผู้สอนในระดับต่าง ๆ องค์ประกอบที่ส่งเสริมสนับสนุน การใช้นวัตกรรมในสถาบันการศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรมการศึกษาของครู จะเห็นได้ว่าการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะ

นวัตกรรมทางการศึกษาสามารถนำมาใช้ได้ในทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนมัก จะได้รับการกล่าวถึงเมื่อมีการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการปฏิรูปการศึกษาอยู่เสมอ ในยุคนี้เป็นช่วงเวลา แห่งการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาพ.ศ.2542 สถาบันการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ต่างก็ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญ ในการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษาได้อย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาระดับและปัจจัยในยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู
สังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การอภิปรายผลการวิจัย และเขียนรายงานการวิจัย

การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ
ทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน เอกสารประกอบการประชุม
ฝึกอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และแนวคิดจากนักวิชาการและครูอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งในกระทรวงศึกษา
ธิการ สถาบันอุดมศึกษา และในโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลและ
แนวทางในการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ครูสังคมศึกษา ปีการ
ศึกษา 2544 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. สํารวจโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอน
วิชาสังคมศึกษา ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จากข้อมูลของสำนักงานสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนทั้งหมดแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม แต่ละกลุ่มแบ่งออกเป็นสหวิทยาเขต รวมทั้งหมด
24 สหวิทยเขต รวมจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 119 โรงเรียน รวมประชากรครูสังคมศึกษา 1,691 คน
2. จากประชากรทั้งหมดใน ข้อ 1 ผู้วิจัยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้สัดส่วนประชากรโดย
ใช้ตารางยามาน่ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ขอมให้ความคลาดเคลื่อนของค่าสัดส่วนเกิดขึ้นได้ไม่เกินร้อยละ
+ 5 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 345 คน

3. จากโรงเรียนทั้งหมด 8 กลุ่ม ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เนื่องจากสมาชิกของแต่ละกลุ่มมีความคล้ายคลึงกันผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย คือจับสลากรายชื่อโรงเรียนมาร้อยละ 50 ของโรงเรียนในแต่ละกลุ่ม จะได้จำนวนตัวอย่าง 60 โรงเรียน

4. จากกลุ่มตัวอย่าง 60 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดครูมาโรงเรียนละ 6 คนเป็นครูสังคมศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 คนและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 คน ได้จำนวนครูทั้งหมด 360 คน ตารางแสดงจำนวนโรงเรียน ครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสหวิทยาเขต

กลุ่ม	สหวิทยาเขต	จำนวนโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง	
			โรงเรียน (50%)	ครู
1	รัตนโกสินทร์ 1 (5 โรงเรียน) รัตนโกสินทร์ 2 (5 โรงเรียน) รัตนโกสินทร์ 3 (5 โรงเรียน)	15	8	48
2	กรุงเกษม (5 โรงเรียน) ราชนครินทร์ (6 โรงเรียน) วังสระปทุม (5 โรงเรียน)	16	8	48
3	นวลจันทร์ (4 โรงเรียน) วิภาวดี (5 โรงเรียน) รัชโยธิน (5 โรงเรียน)	14	7	42
4	จตุรรมงคล (5 โรงเรียน) เบญจสิริ (4 โรงเรียน) ศรีนครินทร์ (5 โรงเรียน)	14	7	42
5	วังทองหลาง (4 โรงเรียน) กรุงเทพตะวันออก (4 โรงเรียน) เสรีไทย (5 โรงเรียน) เบญจบูรพา (5 โรงเรียน)	18	9	54
6	บรมราชชนนี 1 (6 โรงเรียน) บรมราชชนนี 2 (6 โรงเรียน) พระราชวังเดิม (5 โรงเรียน)	17	8	48
7	กรุงธนบุรี 1 (5 โรงเรียน) กรุงธนบุรี 2 (5 โรงเรียน) กรุงธนบุรี 3 (5 โรงเรียน)	15	8	48
8	ปากน้ำ-ภาษีเจริญ (5 โรงเรียน) เพชรเกษม (5 โรงเรียน)	15	5	30
		119	60	360

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการในการสร้างเครื่องมือ

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ บทความ ตำรา วารสารและงานวิจัย เอกสารประกอบการประชุม ฝึกอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งของไทยและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น จากหนังสือ เอกสาร ตำรา

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน ชั้น 1 ชุด และนำไปศึกษานำร่องโดยการไปสอบถาม (Pilot Study) ผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ ครูสังคัมศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาดังนี้

- เป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 3 คน
- เป็นศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 2 คน
- เป็นครูสังคัมศึกษาผู้เชี่ยวชาญในการสอนจำนวน 4 คน

2.2 นำข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนจากแบบสอบถามนำร่อง และข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า มาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษา ชั้น 1 ชุด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบกำหนดคำตอบ (Check – list) ถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การสอน ระดับชั้นที่สอน จำนวนคาบที่สอน และประสบการณ์การ ฝึกอบรม สัมมนา เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนในช่วงปฏิรูปการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับ การไม่ยอมรับและการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษา ตามแนวคิดของโรเจอร์ส์และชูเมคเกอร์ (Roger and Shoemaker, 1971) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับรับทราบ ระดับสนใจ ระดับประเมินค่า ระดับทดลองใช้ และระดับการยอมรับ

ตอนที่ 3 เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นแบบกำหนดคำตอบ (Check– list) ใช้เฉพาะสำหรับผู้ตอบว่ายอมรับในนวัตกรรมนั้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 3.1 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม

- ตอนที่ 3.2 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านสภาพสังคมในโรงเรียน

- ตอนที่ 3.3 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านแหล่งสนับสนุนภายนอกโรงเรียน

3. ขั้นตอนการปรับปรุงเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขอีกหลายครั้ง

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสม สำนวนภาษา

3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขแล้ว มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) ครั้งที่ 1 กับครูสังกัดศึกษาโรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ จำนวน 20 คน ปัญหาที่พบคือ คำชี้แจง ไม่ชัดเจน ครูทำแบบสอบถามข้ามตอน เนื่องจากแบบสอบถามตอนที่ 3 มีลักษณะคล้ายกัน จึงนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยแก้ไขคำชี้แจง และใส่กระดาษสีคั่นระหว่างตอน

3.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) ครั้งที่ 2 กับครูสังกัดศึกษาโรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม จำนวน 12 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งโดยใช้กระดาษสีคั่นระหว่างตอนและพิมพ์ชื่อตอนคั่นหน้า

4. จัดพิมพ์และนำไปใช้

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้ว ไปจัดพิมพ์ และนำไปใช้จริงกับครูสังกัดศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้กรมสามัญศึกษา ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากกรมสามัญศึกษาไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือหนึ่งผู้วิจัยไปส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สองส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนและนัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และสามใช้การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไกลมาก ใช้เวลาส่งแบบสอบถามแล้วเสร็จประมาณ 2 สัปดาห์ สำหรับการติดตามข้อมูลหลังจากส่งแบบสอบถามไปประมาณ 1 สัปดาห์ผู้วิจัยติดตามสอบถามทั้งทางโทรศัพท์และจดหมายเพื่อนำแบบสอบถามกลับคืน ใช้เวลาติดตามอีกประมาณ 2 สัปดาห์จึงแล้วเสร็จ ผู้วิจัยใช้เวลาประมาณ 4 สัปดาห์ จึงเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จ จากแบบสอบถามการวิจัยที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 360 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 344 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับตอนที่ 2 จำนวน 342 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package for Social Science)

1.แบบสอบถามด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคัมศึกษาไม่รู้จักและไม่ยอมรับ และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลความหมายของค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนการยอมรับนวัตกรรม เป็นดังนี้

4.56 - 5.00	หมายความว่า	มีการยอมรับนวัตกรรมนั้นไปใช้
3.56 - 4.55	หมายความว่า	มีการทดลองใช้นวัตกรรมนั้น
2.56 - 3.55	หมายความว่า	พิจารณาความเหมาะสมในการนำนวัตกรรมไปใช้
1.56 - 2.55	หมายความว่า	มีความสนใจในนวัตกรรม
1.00 - 1.55	หมายความว่า	รับทราบว่ามีการนวัตกรรมนั้น

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิต ของคะแนนการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษา โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา ระดับสอนที่สอน และประสบการณ์การฝึกอบรม ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test)

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมศึกษา และเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังกัดมศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันในด้าน ประสิทธิภาพการสอน วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นที่สอน และประสิทธิภาพการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามการวิจัยจำนวน 360 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 344 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับตอนที่ 2 จำนวน 342 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตารางที่ 1

ตอนที่ 2 การนำเสนอข้อมูลการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน

2.1 การนำเสนอระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตารางที่ 2 – 3

2.2 การนำเสนอปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังกัดมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตารางที่ 4 - 6

2.3 การนำเสนอเปรียบเทียบความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน ประสิทธิภาพการสอน วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นที่สอน และประสิทธิภาพการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน ตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ดังต่อไปนี้

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของครูสังกัดศึกษาจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (n = 326)		
ชาย	49	15.00
หญิง	277	85.00
ระดับการศึกษา (n = 327)		
ปริญญาตรี	276	84.40
ปริญญาโท	51	15.60
ประสบการณ์การทำงาน (n=324)		
1 - 15 ปี	58	17.90
15 ปีขึ้นไป	266	82.10
ระดับชั้นที่สอน (n = 326)		
มัธยมศึกษาตอนต้น	162	49.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย	164	50.30
ประสบการณ์การอบรม (n =322)		
เคยเข้ารับการอบรม	214	66.50
ไม่เคยรับการอบรม	108	33.50

จากตารางที่ 1 พบว่าครูสังกัดศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 85 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 82.10 สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 49.70 และ 50.30 เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของครูสังคมศึกษาที่ไม่รู้จักและไม่ยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ไม่รู้จัก		ไม่ยอมรับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การสอนแบบโครงงาน	4	1.20	4	1.20
2. การสอนแบบบูรณาการ	3	0.90	4	1.20
3. การสอนโดย Storyline Method	25	7.40	9	2.70
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจักร				
การเรียน 4 MAT	29	8.60	10	3.00
5. การเรียนการสอนแบบร่วมมือ	6	1.80	1	0.30
6. การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด	14	4.10	5	1.50
7. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด				
โดยเทคนิคหวมกความคิด 6 ไบ	71	21.00	11	3.30
8. รูปแบบสัญญาการเรียน	40	11.80	12	3.50
9. รูปแบบการเรียนแบบ PSI	33	9.70	6	1.80
10. การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ	16	4.70	15	4.40
11. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	2	0.60	12	3.60

จากตารางที่ 2 ปรากฏว่าครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ไม่รู้จักนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหวมกความคิด 6 ไบ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 รองลงมาคือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบสัญญาการเรียนและรูปแบบการเรียนแบบ PSI จำนวน 40 คน และ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 และ 9.70 ตามลำดับ

ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ยอมรับคือ การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40 และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนและการสอนที่ใช้รูปแบบสัญญาการเรียน มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 เท่ากัน

ตารางที่ 3 ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

นวัตกรรมการเรียน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. การสอนแบบโครงงาน	3.14	2.67	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
2. การสอนแบบบูรณาการ	3.25	1.46	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
3. การสอนโดย Storyline Method	2.67	1.67	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT	2.60	1.72	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
5. การเรียนการสอนแบบร่วมมือ	3.33	1.45	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
6. การสอนโดยใช้เทคนิค แผนผังความคิด	3.36	1.59	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
7. การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดย เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ	3.14	1.97	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
8. รูปแบบที่ใช้สัญญาณการเรียน	2.89	1.87	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
9. รูปแบบการเรียนแบบ PSI	2.72	1.69	พิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้
10. การสอนผ่านเครือข่าย			
เว็ลด์ ไซด์ เว็บ	2.40	1.50	มีความสนใจ
11. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	2.40	1.50	มีความสนใจ

จากตารางที่ 3 พบว่านวัตกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ การสอนโดยใช้ Storyline Method การจัดการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การเรียนการสอนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ รูปแบบที่ใช้สัญญาณการเรียน และรูปแบบการเรียนแบบ PSI ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำลังพิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้ ยกเว้นนวัตกรรมการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย เว็ลด์ ไซด์ เว็บ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูผู้สอนมีความสนใจ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยคุณสมบัติของนวัตกรรม

ปัจจัยการยอมรับ นวัตกรรม	การยอมรับ (n=165)									
	ใช้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน		ไม่สิ้นเปลือง ค่าใช้จ่ายมาก		มีคู่มือ คำชี้แจง การจัดกิจกรรม		สามารถแบ่งส่วน ทดลองใช้ก่อนได้		เห็นผลสำเร็จของ นวัตกรรมได้ชัด เงิน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การสอนแบบโครง งาน (Project Method)	30	18.20	11	6.70	18	10.90	8	4.80	34	20.60
2.การสอนแบบบูรณา การ (Integrated Instruction)	42	25.50	44	26.70	12	7.30	18	10.90	36	21.80
3.การสอนโดยใช้ Storyline Method	8	4.80	7	4.20	4	2.40	5	3.00	12	7.30
4. การจัดการเรียนรู้ตาม แนววัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT	6	3.60	7	4.20	4	2.40	4	2.40	7	4.20
5.การเรียนการสอน แบบร่วมมือ Cooperative Learning	47	28.50	39	23.60	20	12.10	18	10.90	34	20.60
6. การสอนโดยใช้ เทคนิคแผนผังความคิด (Concept Mapping)	57	34.50	42	25.50	16	9.70	22	13.30	55	33.30
7. การจัดการเรียนการ สอนเพื่อพัฒนาการคิด โดยเทคนิคหมวกความ คิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)	9	5.50	7	4.20	3	1.80	8	4.80	7	4.20

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยการยอมรับ นวัตกรรม	การยอมรับ (n=165)									
	ใช้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน		ไม่สิ้นเปลือง ค่าใช้จ่ายมาก		มีคู่มือ คำชี้แจง การจัดกิจกรรม		สามารถแบ่งส่วน ทดลองใช้ก่อนได้		เห็นผลสำเร็จของ นวัตกรรมได้ชัดเจน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8.การสอนรายบุคคล										
8.1 สัญญาการเรียน (Learning Contracts)	18	10.90	12	7.30	5	3.00	8	4.80	11	6.70
8.2 รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalized System of Instruction)	11	6.70	7	4.20	11	6.70	8	4.80	12	7.30
9. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี										
9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไรค์ เรียบ (Web-based Instruction)	4	2.40	1	0.60	4	2.40	5	3.00	10	6.10
9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	9	5.50	3	1.80	7	4.20	7	4.20	15	9.10

จากตารางที่ 4 พบว่ามีจำนวน 6 นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมนศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับ เพราะเห็นว่าเป็นนวัตกรรมใช้แล้วเห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจน ได้แก่ การเรียนการสอนแบบโครงงาน การสอนโดยใช้ Storyline Method การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียน 4 MAT รูปแบบการเรียนแบบ PSI การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไรค์ เรียบ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมนศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับ เพราะเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่ใช้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ได้แก่ การเรียนการสอนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด การสอนโดยใช้เทคนิคหวมกความคิด 6 ไบ และรูปแบบสัญญาการเรียน

นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมนศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับ เพราะเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ได้แก่ การสอนแบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียน 4 MAT

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยสภาพสังคมในโรงเรียน

นวัตกรรมการ ปัจจัยการยอมรับ	การยอมรับ (n =165)											
	ฝ่ายบริหาร สนับสนุน		เป็นคำสั่ง / นโยบาย โรงเรียน		เห็นผลสำเร็จจากเพื่อน ร่วมงานที่นำมาใช้ก่อน		เพื่อนร่วมงานชักชวน / แนะนำ / ช่วยเหลือ		มีการฝึกอบรม ทักษะการสอน		มีบรรยากาศเอื้อต่อ การใช้นวัตกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การสอนแบบโครงการ (Project Method)	16	9.70	9	5.50	19	11.50	10	6.10	21	12.70	22	13.50
2. การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)	24	14.50	21	12.70	17	10.30	14	8.50	33	20.00	28	17.00
3. การสอนโดยใช้ Storyline Method	7	4.20	1	0.60	2	1.20	3	1.80	9	5.50	9	5.50
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียน 4 MAT	4	2.40	1	0.60	0	0.00	1	0.60	5	3.00	8	4.80
5. การสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	23	13.90	12	7.30	26	15.80	14	8.50	5	21.20	25	15.20
6. การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด (Concept Mapping)	19	11.50	9	5.50	28	17.00	21	12.70	45	27.30	25	15.20
7. การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิค หมวกคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)	7	4.20	1	0.60	5	3.00	3	1.80	6	3.60	3	1.80
8. การสอนรายบุคคล	7	4.20	5	3.00	8	4.80	8	4.80	12	7.30	9	5.50
8.1 สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contracts)												
8.2 รูปแบบการเรียนรู้แบบ PSI	9	5.50	6	3.60	8	4.80	7	4.20	12	7.30	6	3.60
9. การสอนโดยใช้เทคโนโลยี												
9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเวปไซต์ ไซด์ เวบ (Web-Based Instruction)	7	4.20	1	0.60	5	3.00	3	1.80	7	4.20	4	2.40
9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	9	5.50	3	1.80	6	3.60	5	3.00	11	6.70	8	4.80

จากตารางที่ 5 พบว่า นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับ เพราะเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่มีการฝึกอบรมทักษะการเรียนการสอน ได้แก่การสอนแบบบูรณาการ การสอนโดยใช้ Storyline Method การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด รูปแบบสัญญาการเรียน รูปแบบการเรียนแบบ PSI การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคัมศึกษายอมรับเพราะเห็นว่ามีความสอดคล้องต่อการใช้นวัตกรรม ได้แก่ การสอนแบบโครงงาน การสอนโดยใช้ Storyline Method และการจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียน 4 MAT

นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคัมศึกษายอมรับเพราะเห็นว่าฝ่ายบริหารสนับสนุนการใช้นวัตกรรม ได้แก่ การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยจากแหล่งสนับสนุนภายนอกโรงเรียน

ปัจจัยการยอมรับ นวัตกรรม	การยอมรับ (n=165)							
	จากการประชุม / อบรม / สัมมนา		การเผยแพร่จาก สื่อต่าง ๆ		นโยบายปฏิรูป การศึกษา		การสนับสนุนเงิน ทุน จากแหล่งภายนอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การสอนแบบโครงงาน (Project Method)	64	38.79	21	12.70	26	15.80	2	1.20
2.การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)	66	40.00	34	20.60	36	21.80	5	3.00
3.การสอนโดยใช้ Storyline Method	25	15.15	10	6.10	5	3.00	0	0.00
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจักร การเรียนรู้ 4 MAT	14	8.48	6	3.60	3	1.80	0	0.00
5.การสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	93	56.36	32	19.40	21	12.70	2	1.20
6.การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผัง ความคิด (Concept Mapping)	88	53.33	44	26.7	33	20.0	6	3.60
7.การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดย เทคนิคหมวกคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)	14	8.48	7	4.20	5	3.00	2	1.20
8.การสอนรายบุคคล 8.1 สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contracts)	17	10.30	9	5.50	13	7.90	0	0.00
8.2 รูปแบบการเรียนรู้ แบบ PSI (The Personalized System of Instruction)	21	12.72	10	6.10	10	6.10	2	1.20
9.การสอนโดยใช้เทคโนโลยี 9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเว็ด์ ไซด์ เว็บบ (Web-based Instruction)	16	96.97	6	3.60	10	6.10	4	2.40
9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	17	10.30	5	3.00	13	7.90	6	3.60

จากตารางที่ 6 พบว่านวัตกรรมการเรียนการสอนทั้ง 11 ประเภท ครูสังคมศึกษา
ส่วนใหญ่ยอมรับเพราะเป็นนวัตกรรมที่ได้รับความรู้จากการไปประชุม ฝึกอบรมและสัมมนา

ตารางที่ 7 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดศึกษา
ที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน

ภูมิลำเนา	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t
ประสบการณ์การสอน			
ประสบการณ์การสอน 1- 15 ปี	6.29	7.98	-.268
ประสบการณ์การสอน 15 ปีขึ้นไป	6.65	9.57	
วุฒิทางการศึกษา			
ปริญญาตรี	6.14	9.02	- 2.113
ปริญญาโท	9.12	10.38	
ระดับชั้นที่สอน			
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	6.98	9.61	.703
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	6.25	9.01	
ประสบการณ์การอบรม			
เคยรับการอบรม	7.62	10.15	2.91*
ไม่เคยรับการอบรม	4.77	7.15	

p < .05

จากตารางที่ 7 พบว่าครูสังกัดศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันในด้านประสบการณ์การสอน
วุฒิทางการศึกษา ระดับชั้นที่สอน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นครูสังกัดศึกษาที่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน

และครูสังคมศึกษาที่ไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู สังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านประสบการณ์การสอน วุฒิต่างทางการศึกษา ระดับชั้นที่สอนและประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดมหาวิทยาลัยที่สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 60 โรงเรียน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 360 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 344 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ในตอนต้นที่ 2 จำนวน 342 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Window

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่องการศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษา และจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาทั้งสถาบันอุดมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการโดยศึกษานำร่องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครู สังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครู สังกัดมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยคุณสมบัติของนวัตกรรม ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน และด้านปัจจัยจากแหล่งสนับสนุนภายนอกโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือครูสังกัดศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าครูสังกัดศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนมาแล้ว และสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจำนวนใกล้เคียงกัน

2. การศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังกัดศึกษาไม่รู้จักและไม่ยอมรับ พบว่า จากนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 11 นวัตกรรม ผลการวิจัยเป็นดังนี้

นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังกัดศึกษาไม่รู้จักมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุดเรียงลำดับดังนี้ การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหมวดคิด 6 ใบ สัญญาการเรียน รูปแบบแบบการเรียนรู้แบบ PSI การจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การสอนโดยใช้ Storyline Method การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ การสอนโดยใช้แผนผังความคิด การเรียนแบบร่วมมือ การสอนแบบโครงการ การสอนแบบบูรณาการ และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังกัดศึกษาไม่ยอมรับ เรียงลำดับจากนวัตกรรมการที่ครูสังกัดศึกษาไม่ยอมรับมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด เป็นดังนี้ การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ สัญญาการเรียนและคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหมวดคิด 6 ใบ การจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การสอนโดยใช้ Storyline Method รูปแบบการเรียนรู้แบบ PSI การสอนโดยใช้แผนผังความคิด การสอนแบบโครงการและการสอนแบบบูรณาการ และการเรียนแบบร่วมมือ

3. การศึกษาเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังกัดศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า จากนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด 11 นวัตกรรม มีจำนวน 9 นวัตกรรมที่ครูสังกัดศึกษาพิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้ ได้แก่ การสอนโดยใช้แผนผังความคิด การเรียนการสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงการการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหมวดคิด 6 ใบ สัญญาการเรียน รูปแบบการเรียนรู้แบบ PSI การสอนโดยใช้ Storyline Method และการจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT ยกเว้นการสอนผ่านเครือข่าย

เว็ลด์ ไรต์ เร็บ และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ครูสังคมศึกษามีความสนใจในนวัตกรรมนั้น

4. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับ นวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดคือ การเห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจน รองลงมาได้แก่เป็น นวัตกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก และเป็นนวัตกรรมที่ใช้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

4.2 ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับ นวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดคือ มีการฝึกอบรม ปรับปรุงทักษะการสอน รองลงมาได้แก่การมี บรรยากาศเอื้อต่อการใช้นวัตกรรม และฝ่ายบริหารสนับสนุนการใช้นวัตกรรม

4.3 ปัจจัยด้านแหล่งสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคม ศึกษายอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดคือ ปัจจัยที่เกิดจากการจากการประชุม อบรม สัมมนา

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนน การยอมรับนวัตกรรมการเรียน การสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่าครูสังคม ศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านประสบการณ์การทำงาน วุฒิต่างการศึกษา ระดับชั้นที่สอน มีการยอมรับ นวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรม การเรียนการสอน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนต่างจากครูที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ อภิปรายผลการวิจัยไว้ดังนี้

การศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า มีนวัตกรรมการเรียนการสอน 9 นวัตกรรม ที่ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีการยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่าซึ่งหมายความว่า ครูสังคมศึกษากำลังพิจารณาความเหมาะสมของนวัตกรรมนั้นอยู่ว่าตรงกับความต้องการใช้ของตนหรือไม่ โดยยังมีได้นำนวัตกรรมนั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ได้แก่ การสอนโดยใช้แผนผังความคิด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงงาน การสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคหวมกคิด 6 ใบ สัญญาการเรียน รูปแบบการเรียนแบบ PSI การสอนโดยใช้ Storyline Method และจัดการเรียนรู้โดยวัฏจักรการเรียน 4 MAT ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหลืออีก 2 นวัตกรรม คือนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ได้แก่การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไลน์ และการเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูสังคมศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมอยู่ในระดับสนใจ ซึ่งเป็นระดับการยอมรับที่ต่ำกว่าระดับประเมินค่า หมายความว่าครูสังคมศึกษามีความสนใจในนวัตกรรมเท่านั้น

การที่ครูสังคมศึกษายอมรับนวัตกรรมในระดับประเมินค่า คือกำลังพิจารณาความเหมาะสมของการนำนวัตกรรมไปใช้ แสดงว่าครูสังคมศึกษาได้ผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรมตามทฤษฎีของโรเจอร์ส และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971 : 100-101) ตั้งแต่ระดับรับทราบ ระดับสนใจ มาถึงระดับประเมินค่า แต่ยังไม่ถึงระดับทดลองใช้และยอมรับ หมายความว่าครูสังคมศึกษารู้จักและเคยได้รับฟังเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นมาแล้ว และเกิดความสนใจในนวัตกรรมการเรียนการสอนนั้นๆ ต้องการแสวงหาความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จนสามารถประมวลความคิดที่ได้รับจากการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นๆ และกำลังพิจารณาไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของนวัตกรรมว่ามีความเหมาะสมเพียงใดที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นระดับการยอมรับนวัตกรรมที่เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของนวัตกรรม แต่ยังไม่ได้นำมาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งถือเป็นระดับที่สูงกว่า เช่นเดียวกับผลการวิจัยของเพชร เพชรแก้ว (บทคัดย่อ : 2534) ที่พบว่าครุคณิตศาสตร์ก็กำลังพิจารณาความเหมาะสมของนวัตกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ และนิตยา อุ่นท้าว (บทคัดย่อ : 2544) ที่พบว่าครุมัธยมศึกษามีการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับที่ โรเจอร์ส (Rogers,1995 : 263-265) กล่าวว่า คนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมในระยะต้น จะมีความรอบครอบและใช้เวลานานในการตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรม การที่ครูสังคมศึกษากำลังพิจารณาความเหมาะสมของนวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการปฏิรูปการเรียนรู้อันที่ครูสังคมศึกษาพยายามให้ความสนใจในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน โดยการเห็นความสำคัญของการใช้นวัตกรรม

ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี คือการสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูสังคมนศึกษามีความสนใจในนวัตกรรมนั้นเหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดความพร้อมทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณ เพราะ นวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งสองประเภทดังกล่าวต้องอาศัยเทคโนโลยี ผู้ใช้ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ หรือความชำนาญในการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และต้องมีค่าใช้จ่ายในการใช้ โรงเรียนต้องฝึกอบรมพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยี ขณะเดียวกันก็ต้องจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ให้พอเพียงกับการใช้งานของครู การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีจึงต้องขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของโรงเรียนนั้นด้วย ดังที่ โรเจอร์ส (Rogers, 1995 : 207) กล่าวว่า การที่บุคคลยอมรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเห็นถึงคุณประโยชน์ของนวัตกรรมโดยพิจารณาจากประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ความสะดวก ความเหมาะสมนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยากในการใช้ เข้าใจง่าย จะทำให้เกิดการยอมรับได้รวดเร็วและกว้างขวางยิ่งและฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมด้วย นอกจากนี้ นิพนธ์ แจ็งเยี่ยม (2524 :126-127) ยังกล่าวว่าความจำเป็นทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมเป็นอย่างมากเพราะนวัตกรรมส่วนใหญ่ต้องใช้เงินในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ซอหะซัน (บทคัดย่อ :2527) ที่พบว่าการศึกษาได้รู้รับความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยี ส่วนงานวิจัยของเอราท (Eraut, 1975 : 13 -26) ก็พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรมของอาจารย์ คือการจัดสรรทรัพยากรในสถาบันให้สอดคล้องกับการใช้นวัตกรรม จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ครูสังคมนศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อยู่เพียงระดับสนใจเท่านั้น และเป็นที่น่าสนใจว่า ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับสนใจเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลัย พานิช (2544 : 50) ที่พบว่าครูสังคมนศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และเห็นว่าการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาเป็นปัญหา มาก และงานวิจัยของดิสพร ศรีสวัสดิ์ (บทคัดย่อ : 2540) ที่พบว่าครูสังคมนศึกษามีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีครูสังคมนศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังไม่รู้จักนวัตกรรมการเรียนการสอน ประเภทการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยเทคนิคหมวดคิด 6 ใบ สัญญาการเรียน และรูปแบบการเรียนแบบ PSI มากที่สุดตามลำดับ ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะเป็นการสอนรายบุคคล การที่ครูสังคมนศึกษาส่วนใหญ่ไม่รู้จักนวัตกรรมทั้งสาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูสังคมนศึกษาขาดข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งสามประเภท เพราะนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งสามประเภทยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากนัก เนื่องจากการจัดการอบรม ประชุม สัมมนา ในช่วงปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ชอบเกี่ยวกับการศึกษา เช่น หน่วยงานนิเทศกรรมสามัญศึกษา หรือ สถาบันอุดมศึกษา ไม่ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสังคมศึกษาอีกกลุ่มหนึ่งไม่ยอมรับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การสอนผ่านเครือข่ายเวลาด์ ไซด์ เว็บ สัญญาการเรียนและการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีตรงกับผลการวิจัยของครูสังคมศึกษากลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรม ก็ยังมีการยอมรับนวัตกรรมประเภทเทคโนโลยีอยู่ในเพียงระดับสนใจเท่านั้น การไม่ยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา หมายความว่า ครูสังคมศึกษารับทราบและรู้จักนวัตกรรมนั้นๆ แต่ไม่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นการปฏิเสธนวัตกรรมตามทฤษฎีของ โรเจอร์ส และ ชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971 : 100-101) สาเหตุที่ครูสังคมศึกษาไม่ยอมรับอาจเป็นเพราะว่าการสอนผ่านเครือข่ายเวลาด์ ไซด์ เว็บ และการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูไม่สามารถใช้ได้สะดวก เพราะนอกจากจะต้องมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แล้วครูต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ มีความรู้ความสามารถในการสร้างบทเรียนบนเว็บและออกแบบโปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และต้องสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ นอกจากนี้ยังต้องมีสถานที่ที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการใช้ทำให้ครูไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น ดังที่กิดานันท์ มลิทอง (2542 :241) กล่าวว่าข้อจำกัดของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้น คือการที่จะให้ผู้สอนออกแบบโปรแกรมบทเรียนเองเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลา สติปัญญา และความสามารถเป็นอย่างยิ่งทำให้เป็นการเพิ่มภาระของผู้สอนมากขึ้น ส่วนไมลส์ (Miles,1973 :635-639) ยังกล่าวว่านวัตกรรมใดที่ทำให้เกิดความลำบากกับผู้ใช้ มีความยุ่งยากในการจัดการทางเทคนิค ก็จะไม่ได้รับการยอมรับ แต่ถ้านวัตกรรมใดมีความสะดวกในการใช้ มีความพร้อมของเครื่องมือ นวัตกรรมนั้นจะแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับผลการวิจัยของวลัย พานิช (2544 :50) ที่พบว่าครูสังคมศึกษาเกือบร้อยละ 90 ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการเรียนการสอนสังคมศึกษาเลย งานวิจัยของ นิตยา อุ่นท้าว (บทคัดย่อ:2544) ที่พบว่าการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ประเภทเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูมัธยมศึกษาอยู่ในระดับน้อย และผลการวิจัยของจำปี ทิมทอง (บทคัดย่อ :2542) เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้จัดอบรมด้านความรู้ในการนำอินเทอร์เน็ตไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนมากที่สุด ส่วนสัญญาการเรียนสาเหตุที่ไม่ได้รับการยอมรับจากครูอาจเป็นเพราะว่า สัญญาการเรียนเป็นการสอนรายบุคคลที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดเน้นที่สำคัญอย่างหนึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ แต่ในการจัดการเรียนการสอนที่ยังใช้หลักสูตรแบบเดิมนั้น ครูเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ครูจึงไม่เคยชินที่จะนำมาใช้ สอดคล้องกับที่ กมลพร บัณฑิตยานนท์ (2544 : 71) กล่าวว่าไว้ว่าจัดการเรียนการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนนี้แม้จะมีครูผู้สอนหลายคนประสบความสำเร็จในการสอนด้วยวิธีนี้ แต่ก็มีครูผู้สอนจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาแบบเดิมไม่ได้เน้นเรื่องการต่อรอง

ในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนมาก่อน ขณะเดียวกันการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สัญญาณการเรียนยังขาดการเผยแพร่ โดยตัวกลางการเผยแพร่ที่มีอิทธิพลมากต่อการยอมรับนวัตกรรมของครู และโรเจอร์ส (Rogers,1995 : 372-373) กล่าวว่า ตัวกลางการเผยแพร่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

จากผลการวิจัยในเรื่องการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จึงสรุปได้ว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ยังมีได้นำนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ได้เผยแพร่กันในช่วงปฏิรูปการศึกษาไปใช้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยี นอกจากนี้พบว่านวัตกรรมบางประเภทยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก

2. การศึกษาปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ หนึ่งปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม สองปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน และสามปัจจัยด้านแหล่งสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้านดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ หนึ่ง การเห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจน สองเป็นนวัตกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนัก และสามเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ได้แก่ การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ การเรียนการสอนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ซึ่งสอดคล้องกับที่โรเจอร์ส (Rogers, 1995 :207) กล่าวว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมหรือปฏิเสธนวัตกรรม ก็คือคุณลักษณะของนวัตกรรมที่ผู้ใช้มองเห็น ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบว่า ถ้านวัตกรรมนั้นทำให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิม และสามารถสังเกตเห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจนการยอมรับจะมีมากขึ้น ส่วน ไมลส์ (Miles,1973 : 635-639) ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนวัตกรรมด้านค่าใช้จ่ายว่า นวัตกรรมใดที่ต้องอาศัยการลงทุนสูง มักจะไม่ได้ได้รับความนิยม และถ้านวัตกรรมนั้นใช้ง่ายไม่ยุ่งยาก มีความสะดวกเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้จะได้รับการยอมรับง่าย นอกจากนี้สำลี ทองธิว (2526 :2-3) กล่าวว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นควรจะง่ายต่อการใช้ ถ้าผู้ใช้ต้องเสียเวลาในการเรียนรู้ จะต้องอ่านคู่มืออย่างละเอียดและภาษาในคู่มือก็ยากต่อการเข้าใจ นวัตกรรมจะเป็นที่ยอมรับในสังคม

2.2 ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน พบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูสังคมศึกษายอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ หนึ่ง มีการฝึกอบรม สอง มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ นวัตกรรม และสาม ฝ่ายบริหารสนับสนุนการใช้ นวัตกรรม ได้แก่ การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบ

บูรณาการ การเรียนการสอนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการสำคัญข้อหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 ที่กล่าวถึงการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ต้องเร่งรัดพัฒนาฝีมือการเรียนการสอนให้กับครูอาจารย์ของตนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไวด์เนอร์และไมเออร์ (Weidner and Maier, 1975 :58-62) ที่พบว่า ครูผู้สอนต้องปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมการสอนแบบต่าง ๆ และการใช้นวัตกรรมจะมีประสิทธิภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารของสถาบันต้องให้การสนับสนุน ส่วนอาร์บัคเคิล (Arbuckle, 1977 :1757-A) พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาให้ได้ผลดีคือ มีการฝึกอบรมและติดตามผล ต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้บริหาร และต้องมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการศึกษา ส่วนคอสม่า (Kozma, 1979 :761-763) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลประการหนึ่งต่อการยอมรับนวัตกรรมคือ การสนับสนุนของผู้บริหาร โดยการให้รางวัลกับบุคคลที่นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างได้ผล นอกจากนี้งานวิจัยของแอรอธ (Eraut, 1975 : 13-15) พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอนคือ การจัดบริการที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการใช้นวัตกรรม การปรับปรุงทักษะการสอนของอาจารย์ การพัฒนาแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

2.3 ปัจจัยด้านแหล่งสนับสนุนภายนอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้ครูยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด คือการประชุม อบรม สัมมนา สอดคล้องกับเพ็มวูช นุบผามาตะนัง (2543 :43 -44) กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 ที่กำหนดให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้นครูจึงควรมีคุณลักษณะข้อหนึ่งคือเป็นคนสนใจใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้า วิจัย ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานในหน้าที่อยู่เสมอ ส่วนสำลี ทองธิว (2527 :20-29) กล่าวว่า การที่จะทำให้นวัตกรรมเป็นที่ยอมรับของประชากรแต่ละบุคคล สิ่งสำคัญคือการเลือกใช้วิธีการสื่อสารโดยใช้การสาธิต การสัมมนาแบบปฏิบัติการ หรือการฝึกอบรม ซึ่งกระตุ้นให้ครูสนใจนวัตกรรมอย่างจริงจัง สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ไขข้อสงสัย ทำให้ทราบถึงรายละเอียดของนวัตกรรม

จากผลการวิจัย ด้านปัจจัยที่ทำให้ครูส่งมอบความรู้ยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน จึงสรุปได้ว่า การที่ครูส่งมอบความรู้จะยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนใด ครูส่งมอบความรู้จะมองที่ผลสำเร็จของนวัตกรรมที่เกิดกับการเรียนการสอน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ขณะเดียวกันก็ต้องใช้ง่าย สะดวก ไม่ยุ่งยากกับครู ส่วนปัจจัยสภาพสังคมในโรงเรียนและแหล่งสนับสนุนภายนอกโรงเรียน พบเหมือนกันว่าถ้าครูได้รับการฝึกอบรมทักษะ ประชุม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง และมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ได้สะดวก ผู้บริหารก็ให้การสนับสนุน ครูส่งมอบความรู้ก็จะนำนวัตกรรมการเรียนการสอนนั้นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตน

3. การเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษาที่มี ภูมิหลังต่างกันในด้านประสบการณ์การสอน วุฒิทางการศึกษา ระดับที่ทำการสอน และประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ผู้วิจัยขออภิปรายดังนี้

3.1 ครูสังคมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันในด้านประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษา และระดับชั้นที่สอน ผลการวิจัยปรากฏว่าครูสังคมศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายดังนี้

ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษาและระดับชั้นที่สอนต่างกัน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แต่มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ เอี่ยมสุขวัฒน์ (2522 :บทคัดย่อ) เพชรา เพชรแก้ว (2534 : บทคัดย่อ) และอาร์คิบอลด์ (Archibald,1980 :41-05 A) สาเหตุที่ครูสังคมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันดังกล่าวยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นผลจากการปฏิรูปการศึกษา เพราะการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาได้มีนโยบายพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงได้จัดการประชุม อบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่ครูอย่างต่อเนื่องโดยไม่จำกัดว่าจะเป็นครูที่มีภูมิหลังต่างกันหรือไม่ ขณะเดียวกันครูทุกคนเห็นความจำเป็นต้องตื่นตัวพร้อมรับการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายการศึกษาที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูโดยตรง ดังนั้นเมื่อครูได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่เสมอ จึงทำให้ครูยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนาลัย อยู่สำราญ (บทคัดย่อ :2535) ที่พบว่า ปริมาณความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการสอนที่ครูได้รับมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนในระดับจิตและระดับพฤติกรรมของครู

3.2. ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน ต่างกัน มีการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การอบรม หมายถึงครูสังคมศึกษาที่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนในช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา กับครูสังคมศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การอบรม หมายถึงครูสังคมศึกษาที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนในช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษาเลย ผลการวิจัยตรงกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เหตุผลอาจเป็นเพราะครูสังคมศึกษาที่เคยเข้ารับการอบรม มีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน โดยตรงทั้งจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในแต่ละนวัตกรรม และจากตัวกลางการเผยแพร่ข่าวสารซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ และจากสื่อต่าง ๆ จากเอกสารการประชุม อบรม สัมมนา จึงมีความได้เปรียบกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และตระหนักเห็น

ความจำเป็นที่จะต้องนำนวัตกรรมการเรียนการสอนเข้าใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร จิตทรัพย์ (2533 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าบุคลากรในโรงเรียนที่เสียสละและอุทิศเวลาให้กับการทำงาน มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา และผลการวิจัยของอภิญา ชอะซัน (2537 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับนวัตกรรมของครู

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับครูสังคมศึกษา

1. ครูสังคมศึกษาคควรจะนำนวัตกรรมการเรียนการสอนที่กำลังเผยแพร่ในช่วงปฏิรูปการศึกษา มาทดลองใช้ก่อน ถ้านวัตกรรมการเรียนการสอนนั้นไม่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน หรืออาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ก็สามารถยกเลิกการใช้ได้โดยไม่เกิดความเสียหายต่อการจัดการเรียนการสอน
2. ครูสังคมศึกษาคควรเข้ารับการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนยุคปฏิรูปการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ถึงแม้จะได้รับงบประมาณหรือไม่ได้รับประมาณ สนับสนุนในการอบรม สัมมนา ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาตนเองเข้าสู่วิชาชีพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับจัดการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครู เช่น โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา กรมสามัญศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่ นวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น การจัดการอบรม ประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือการเผยแพร่ นวัตกรรมการเรียนการสอนผ่านทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ครูสังคมศึกษารับทราบและเห็นความสำคัญของการนำนวัตกรรมการเรียนการสอนเข้าใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ นวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทเทคโนโลยี
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบการเผยแพร่ นวัตกรรมการเรียนการสอน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลพร บัณฑิตยานนท์. การสอนรายบุคคล : อีกมิติหนึ่งของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ใน พิมพันธ์ เดชะคุปต์, สุวัฒนา อุทัยรัตน์และกมลพร บัณฑิตยานนท์ (บรรณาธิการ), **แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**, หน้า 60–80. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บพิธการพิมพ์, 2544.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. **นวัตกรรมทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, (ม.ป.ป.).
- กาญจนา เอกะวิภาตและคณะ. พัฒนาสมองกับการเรียนรู้. ใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (บรรณาธิการ) **ปฏิรูปการศึกษาแนวคิด หลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**, หน้า 95-112. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.
- กิดานันท์ มลิทอง. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร : อรุณาการพิมพ์, 2543.
- กิตติคม กาวิรัตน์. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT. **วารสารวิชาการ ปีที่ 3 ฉบับที่ 10 (ตุลาคม 2543)** : 31-34.
- กิตติชัย สุภาสิโนบล. กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่คำนึงถึงพัฒนาการทางสมองผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน (วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT). **วารสารวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2544)** : 32-38.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค, (ม.ป.ป.).
- ครูสังคัมศึกษาแห่งประเทศไทย, สมาคม. **ครูสังคัมศึกษากับการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมครูสังคัมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2544. (อัดสำเนา)
- จำปี ทิมทอง. **สภาพปัญหาและความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- จำแลง เชื้อภักดีและคณะ. **กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2544. (อัดสำเนา)
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. **นวัตกรรมการจัดการเรียนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ**. **วารสารสานปฏิรูป ปีที่ 2 ฉบับที่ 15 (มิถุนายน 2542)** : 28-30.
- ชนาธิป พรกุล. **แหล่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- ชนาพร เขาวรัตน์. **ความต้องการของครูสังคมศึกษาในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.**
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. **นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.**
- เชิขรศรี วิวิธศิริ. **การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน : เทคโนโลยีทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.**
- ดิเรก อุทัยราษฎร์. **การนำการเปลี่ยนแปลง : เน้นกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.**
- ถนอมพร (ต้นดีพิพัฒน์) เลขาหจรัสแสง. **คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.**
- ถวิล มาตรเลี่ยม. **คุณภาพครูกับคุณภาพการสอน. วารสารวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2542) : 1-7.**
- ทศนา เขมมณี. **การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา. ใน นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคใหม่, หน้า 1 –20. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.**
- ธีระชัย ปุณณโชติ. **การเรียนการสอนแบบบูรณาการ : ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ. วารสารโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (เมษายน – มิถุนายน 2540) : 14 –19.**
- ธีรพงษ์ ลาภบุญเรือง. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.**
- ธีร พานิช. **4 MAT การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์, 2544.**
- นันทา สุกิจโกวิท. **การศึกษายอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดกรมอาชีวศึกษา. สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2536.**
- นิตยา อุ่นท้าว. **การใช้วัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.**

- นิพนธ์ แจ็งเอี่ยม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครู
ภูเก็ต, 2524.
- บุญเกื้อ ควรรหาเวช. นวัตกรรมทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขปรับปรุง. นนทบุรี : ภาควิชา
เทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวิธิยาส์, 2537.
- บุรินทร์ บุรีตัน. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ในเขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- เบญจวิทย์ นนท์, สหวิทยาเขต. การอบรมพัฒนาครูเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ 27 – 28 มิถุนายน 2544
.กรุงเทพมหานคร : สหวิทยาเขตเบญจวิทย์ นนท์, 2544. (อัดสำเนา)
- เป็รื่อง กุมท. นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. (อัดสำเนา)
- พนาลัย อยู่สำราญ. ตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูผู้สอน
สังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- พรรณี เกษมกล. การเรียนรู้บนเว็บ. วารสารวิชาการ ปีที่ 3 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2543) : 49 – 55.
- พันธนิษฐ์ วิหคโต. รายงานการวิจัยสภาพปัญหา แนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการ
สอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยทางการศึกษา
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. การเรียนแบบร่วมมือ. ใน ประมวลบทความการเรียนรู้การสอนและการวิจัยระดับ
มัธยมศึกษา, หน้า 1 – 16. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เพชร เพชรแก้ว. การเปรียบเทียบระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ของครู
คณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- เพิ่มวุธ บุปผามาตะนัง. ครูไทยในสหัสวรรษใหม่. วารสารข้าราชการครู ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม
2543) : 43 – 46.
- ภารดี คิริบุรี. องค์ประกอบที่สัมพันธ์ต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูในกลุ่มนครหลวง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525.

บุษศักดิ์ สมแสน. รายงานการวิจัยการเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษา : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

รัชนิกร ทองสุขดี. หมวกคิดทั้งหก : อีกเทคนิคในการสอนสังคมศึกษา. วารสารวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 (สิงหาคม 2542) : 28 -31.

รุ่ง แก้วแดง. การปฏิรูปการศึกษาไทยตาม พร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. ในไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (บรรณาธิการ), ปฏิรูปการศึกษา แนวคิด หลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 35-58. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

รุ่งฟ้า รักษ์วีเชียร. การยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 และ 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

วลัย พานิช. สภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2544) : 48 -54.

วลัย พานิช. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติในวิชาสังคมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

(อัดสำเนา)

วันเพ็ญ วรธโกมล. การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โครงการ ตำรา วิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.

วิจิตร ศรีสอาน. ครูที่ชนะ. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม- กันยายน 2534) : 6 -15.

วิชาการ, กรม. นวัตกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

วิชาการ, กรม. สภาพปัญหาแนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536

วิชาการ, กรม. เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544

วิเชียร จิตทรัพย์. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

วีรวุฒน์ ฟิ่งเจริญ. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

- ศึกษานิเทศก์, หน่วย. การสัมมนาบุคลากรหลักเพื่อปรับกระบวนการทัศน์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสหวิทยาการ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542. (อัดสำเนา)
- คันสนีย์ จำเกิด. การศึกษองคป์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- สนอง อินละคร. เทคนิค วิธีการ และนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. อุบลราชธานี : สำนักพิมพ์อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, 2544.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. เทคโนโลยีการสอน. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2534.
- สรรรัชต์ ห่อไพศาล. นวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสหัสวรรษใหม่ : กรณีการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2544) : 93 - 104.
- สุนทรि คนเที่ยง. การเรียนแบบร่วมมือ. ข่าวสารกองบริการทางการศึกษามหาวิทยาเชียงใหม่ ปีที่ 12 ฉบับที่ 90 (มีนาคม-เมษายน 2544) : 5 -24.
- สุมณฑา พรหมบุญและคณะ. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. ใน การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี, หน้า 33 -44. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไอเดียสแควร์, 2541.
- สุวรรณ สุขเอี่ยมวัฒน์. การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์. ปัญหาของครูนวัตกรรมการศึกษา : ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่ออาชีพครูกับแบบของพฤติกรรม. วารสารวิจัยทางการศึกษา 8 (มิถุนายน 2521) : 4 -11.
- สำลี ทองธิว. การเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สำลี ทองธิว. นวัตกรรมทางการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (ตุลาคม- ธันวาคม 2526) : 1-11.
- สำลี ทองธิว. นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. ใน เอกสารการประชุมวิชาการเนื่องในงานวันสถาปนา คณะครุศาสตร์ ธันวาคม 2532. หน้า 70 -73. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สำลี รักษุทธิ. ทางก้าวสู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษา, 2544.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยรูปแบบกิจกรรม Storyline. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542. (อัดสำเนา)

อุทร นิยมชาติ. การศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา

11. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533

อนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, คณะ.การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

อภิญา ซอหะซัน. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนา

อิสลาม เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ภาษาอังกฤษ

Arbuckle, A. A Study of Factors Facilitating Continued Implementation of Education Change.

Dissertation Abstracts International 38 (October 1977) : 1757 – A.

Archibald, David. The Adoption Behavior of Vocational Education Teachers

with Respect to on Authority Innovation Decision and the Relationship of Situational

Variables to that Behavior. **Dissertation Abstracts International** 41 (November 1980) : 2075 –
2076 – A.

Eraut, Michael. Promoting Innovation in Teaching and Learning : Problems,

Processes and Institutional Mechanism. **Higher Education** December 4, 1

(December 1975) : 13 – 26.

Gray, Kimberly Clark. Teachers' Perceptions of Innovation Adoption (Case

Methodology, Education Reform, Staff Development, Leadership) **Dissertation Abstracts**

International [Online]. 1998. Available from : [http :// thaitis.car.chula.](http://thaitis.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp)

[ac.th/dao/detail.nsp](http://thaitis.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp) [2002, January,20].

Havelock, Ronald G. **The Change Agent's Guide**. 2 nd. Ed. Englewood : Education

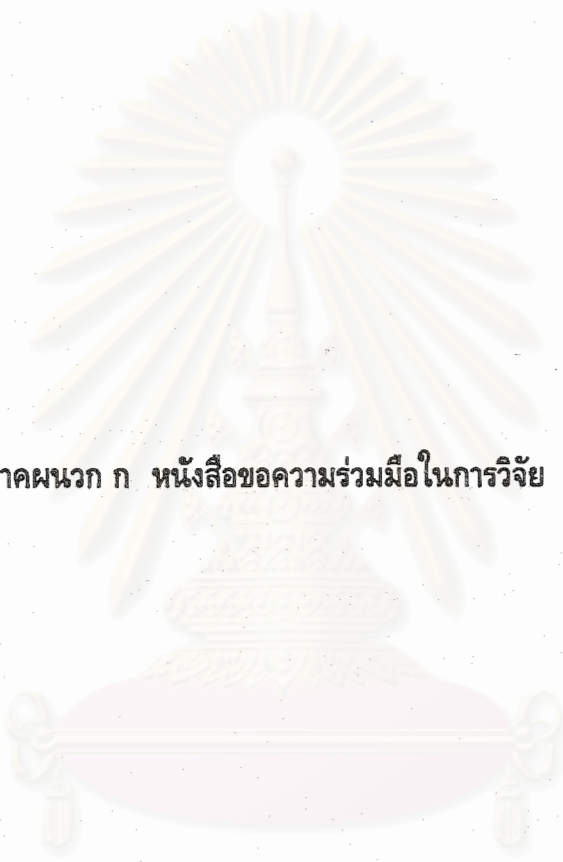
Technology Publications, 1995.

- Horowitz, Arnold. A Study of the Adoption Process of an Educational Innovation by Teachers in a Venezuelan Primary School. **Dissertation Abstracts International** [Online]. 1982. Available from :<http://thaitis.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp> [2002, January, 20]
- Hussian, M. Noorul. A Study of the Relationship Between Faculty Innovations Perceptions of Departmental Support and Adoption of Instructional Innovation. **Dissertation Abstracts International** [Online]. 1987. Available from : <http://thaitis.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp> [2002, January, 20]
- Kozma , Robert B. Communication, Rewards, and the Use of Classroom Innovation. **Journal of Higher Education** 50, 6 (November/ December 1979) : 761 – 771.
- Kremer, Carole Macfarland. The Relationship Between Selected Personal and Perceptual Variables and Level of Use of an Innovation. **Dissertation Abstracts International** [Online]. 1983. Available from : <http://thaitis.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp> [2002, January, 20]
- Lewis, Mary Elizabeth Daly. Factors that Affect Continued Use of a Curriculum Innovation. **Dissertation Abstracts International** 48 (August 1987) : 295 – A.
- Miles, Mathew B. **Innovations in Education**. 4 nd. ed. New York : Columbia University, 1973.
- Novak, J. D. **How Do We Learn Our Lesson ? : Taking Students Through the Process**. “Science Teacher,” 60 (3) : 50 – 55. Cited in Plotnick, Eric. **Concept Mapping : A Graphical System for Understanding the Relationship Between Concepts**. Eric Digests (Online). 1997. Available from : [http://www.ed.gov/databases/ERIC Digests / ed 407938.html](http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed_407938.html) [2002 , January 18]
- Roger, Everett M., and Shoemaker, F . Floyd. **Communication of Innovations : A Cross Cltural Approach**. New York : The Free Press, 1971.
- Roger, Everett M. **Diffusion of Innovations**. 4 nd ed. New York : The Free Press, 1995.
- Weidner, E.W. and R.H. Meiler. Creating and Envouraging as Innovation Academic Environment in Higher Education. **Higher Education** 4 (November/ December 1975) : 69 –76.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)1703

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

2 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คุณสิริกรมณี กุฎิกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางจงรักษ์ แจ้ญบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำนงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับ
ครูผู้สอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในราย
ละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางจงรักษ์ แจ้ญบล ได้ทำการเก็บข้อมูล
วิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ 0812/ 4695

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

๑ สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางจรรักษ์ แจ้งยุบล นิสิตปริญญาโทบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ
จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาในระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู
สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" ในกรณีนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นกับครูผู้สอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนกลาง

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยดังกล่าว
เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและวงการศึกษารวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลิมชัย รัตนประยูร)

ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โทร. 0 2281-9996-7, 0 2282-3834 ต่อ 108,109

โทรสาร ต่อ 113,115

<http://bkk.ge.go.th>

ที่ ทม.0302(2700.0603)746

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจงรักษ์ แจ้ญบล นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ
แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องการศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสอน
สังคม ระดับมัธยมศึกษา กับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางจงรักษ์ แจ้ญบล ได้ทดลองใช้เครื่องมือ
ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)747

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจรงค์ษ์ แจ้งยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ
แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องการศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสอน
สังคม ระดับมัธยมศึกษา กับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางจรงค์ษ์ แจ้งยุบล ได้ทดลองใช้เครื่องมือ
ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)743

วันที่ 13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธวัช

ด้วย นางจงรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น (ตามเอกสารที่แนบ)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)744

วันที่ 13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขออนุญาตเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองคณบดีและผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

ด้วย นางจงรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงกมล สิ้นเพ็ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)745

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สุคนธ์ สินธพานนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางจงรักษ์ แจ้งยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิต
สร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)748

วันที่ 13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา รอดดารา

ด้วย นางจงรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป (ตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)749

วันที่ 13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขออนุญาตเชิญบุคคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองคณบดีและผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

ด้วย นางจรงค์ษ์ แจ้งยุบล นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร เชาวดี เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ ประสานงานในรายละเอียดต่อไป (ตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร เชาวดี เป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ทม.0302(2700.0603)751

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ไสว พักขาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจงรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)750

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์นงเยาว์ ปิฎกวัชรดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจงรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)753

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.ชาติ แจ่มนุช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจรรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำนิตงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)752

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.วัฒนาพร ระวังทุกข์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจรรักษ์ แจ้งยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีวีรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)754

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์อุทุมพร มูลพรหม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจงรักษ์ แจ้งยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)755

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์โอภาส สะอาด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจงรักษ์ แจ่มยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)756

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 มีนาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ไทรรัตน์ สุทธเกียรติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางจงรักษ์ แจ้ยุบล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับ
นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม
ทั้งนี้ นิสิต ผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2680

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ลำลี ทองธิว
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงกมล สิ้นเพ็ง
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์สุคนธ์ สิ้นพานนท์
อาจารย์ 3 ระดับ 9 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา รอดดารา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร เขาว์ดี	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นงเยาว์ ปิฎกรัชต์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
4. ดร.ไสว พักขาว	อาจารย์ประจำ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
5. ดร.วิฒนาพร ระยับทุกข์	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
6. ดร.ชาติ แจ่มนุช	ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
7. อาจารย์อุทุมพร มูลพรหม	อาจารย์ 3 ระดับ 9 โรงเรียนบางมดวิทยา
8. อาจารย์โอภาส สะอาด	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
9. อาจารย์ไทรรัตน์ สุทธิเกียรติ	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 โรงเรียน

กลุ่ม 1

สหวิทยาเขตรัตนโกสินทร์ 1

1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย 2. โรงเรียนวัดราชบพิธ 3. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์

สหวิทยาเขตรัตนโกสินทร์ 2

1. โรงเรียนสตรีวิทยา 2. โรงเรียนราชวินิตมัธยม

สหวิทยาเขตรัตนโกสินทร์ 3

1. โรงเรียนโยธินบูรณะ 2. โรงเรียนคีลาจารย์พัฒนา 3. โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา

กลุ่ม 2

สหวิทยาเขตกรุงเทพฯ

1. โรงเรียนเทพศิรินทร์ 2. โรงเรียนสายปัญญา 3. โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

สหวิทยาเขตราชนครินทร์

1. โรงเรียนนทรีวิทยา 2. โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

สหวิทยาเขตวังสระปทุม

1. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา 2. โรงเรียนศรีอยุธยา 3. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

กลุ่ม 3

สหวิทยาเขตนวลจันทร์

1. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ กรุงเทพมหานคร 2. โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม

สหวิทยาเขตวิภาวดี

1. โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง 2. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

สหวิทยาเขตรัชโยธิน

1. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย 2. โรงเรียนทอวัง 3. โรงเรียนราชวินิตบางเขน

กลุ่ม 4

สหวิทยาเขตจตุรรมงคล

1. โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี 2. โรงเรียนพินุลประชาสรรค์ 3. โรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์

สหวิทยาเขตเบญจสิริ

1. โรงเรียนปทุมคงคา 2. โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง

สหวิทยาเขตศรีนครินทร์

1. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 2. โรงเรียนราชดำริ

กลุ่ม 5

สหวิทยาเขตวังทองหลาง

1.โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2.โรงเรียนเทพศิลา 3.โรงเรียนนวมินทราชินูทิศบดินทรเดชา

สหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก

1.โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก 2.โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา

สหวิทยาเขตเสรีไทย

1.โรงเรียนบางกะปิ 2.โรงเรียนบางกะปิ (สุขุมวิท)

สหวิทยาเขตเบญจบุรพา

1.โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า (อ่องจิต) 2. โรงเรียนพรตพิทยพยัต

กลุ่ม 6

สหวิทยาเขตบรมราชชนนี 1

1.โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม 2.โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง 3.โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร

สหวิทยาเขตบรมราชชนนี 2

1.โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม 2.โรงเรียนวัดน้อยใน 3.โรงเรียนมทรธพาราม

สหวิทยาเขตพระราชวังเดิม

1.โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย 2.โรงเรียนสวนอนันต์

กลุ่ม 7

สหวิทยาเขตกรุงธนบุรี 1

1.โรงเรียนศึกษานารี 2.โรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง 3.โรงเรียนวัดอินทราราม

สหวิทยาเขตกรุงธนบุรี 2

1.โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม 2.โรงเรียนบางมดวิทยา 3.โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

สหวิทยาเขตกรุงธนบุรี 3

1.โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ 2.โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

กลุ่ม 8

สหวิทยาเขตปากน้ำ - ภาษีเจริญ

1.โรงเรียนวัดนวลนรดิศ 2.โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์ 3.โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม

สหวิทยาเขตเพชรเกษม

1.โรงเรียนวัดรางบัว 2.โรงเรียนปัญญาารคุณ

ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามความคิดเห็น

เรื่อง การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
ของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความรู้ของท่าน แต่มุ่งที่จะสำรวจความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับระดับการยอมรับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม พัฒนาครูและปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คำตอบของท่านจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษา
- ตอนที่ 3 เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ของครูสังคมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

คำสำคัญที่ใช้ในแบบสอบถาม

นวัตกรรมการเรียนการสอน หมายถึง แนวคิดใหม่ วิธีการใหม่ หรือสิ่งที่น่าสนใจเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนที่ทำอยู่เดิม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอน แนวคิดวิธีการ หรือสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเคยใช้มาแล้วจากที่อื่นหรือเคยทำมาแล้ว หากสามารถนำมาใช้อย่างได้ผลในสถานการณ์ใหม่หรือในปัจจุบันก็ถือว่าเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ในทางการศึกษานั้น อาจมาจากแนวคิดหรือทฤษฎีความรู้ใหม่ หรือคิดขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์

ตอนที่ ๑ เป็นารวมเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี

3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุดขณะตอบแบบสอบถาม

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

อื่น ๆ โปรดระบุ

4. ประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษา

1 - 15 ปี

15 ปี ขึ้นไป

5. ระดับชั้นที่ท่านทำการสอน

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

6. จำนวนคาบที่สอนวิชาสังคมศึกษา.....คาบต่อสัปดาห์

7. ท่านเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนในช่วงปฏิรูปการศึกษาหรือไม่

เคย

ไม่เคย

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน

คำชี้แจง ⇨ โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องใดช่องหนึ่งเท่านั้น

- ระดับการยอมรับนวัตกรรม** หมายถึง การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมตามลำดับขั้น มี 5 ระดับ คือ
- ระดับที่ 1 รับทราบ หมายถึง ท่านเคยได้ยินหรือรับฟังเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นมาแล้ว
 - ระดับที่ 2 สนใจ หมายถึง ท่านได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ
 - ระดับที่ 3 ประเมินค่า หมายถึง ท่านกำลังพิจารณาความเหมาะสมของนวัตกรรมในการนำไปใช้
 - ระดับที่ 4 ทดลองใช้ หมายถึง ท่านได้ทดลองนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวงจำกัดก่อนว่าได้ผลหรือไม่
 - ระดับที่ 5 ยอมรับ หมายถึง ท่านใช้นวัตกรรมนั้นในการการเรียนการสอนของท่านอยู่
 - ไม่รู้จักร หมายถึง ท่านไม่เคยรับทราบหรือได้ยินชื่อนวัตกรรมนั้นเลย
 - ไม่ยอมรับ หมายถึง ท่านรับทราบและรู้จักนวัตกรรมนั้นแต่ไม่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของท่าน

ตัวอย่างที่ 1

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ไม่รู้จักร	รู้จักร					
		ไม่ยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
			รับทราบ	สนใจ	ประเมินค่า	ทดลองใช้	ยอมรับ
1.1 การสอนแบบสืบสอบ (Inquiry Method)					✓		

จากตัวอย่าง หมายความว่า ท่านรู้จักนวัตกรรมนั้นและได้ผ่านขั้นตอนของระดับการยอมรับจากขั้นรับทราบ สนใจ มาถึงขั้นประเมินค่า ซึ่งหมายความว่า ท่านกำลังพิจารณาความเหมาะสมของนวัตกรรมในการนำไปใช้

ตัวอย่างที่ 2

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ไม่รู้จักร	รู้จักร					
		ไม่ยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
			รับทราบ	สนใจ	ประเมินค่า	ทดลองใช้	ยอมรับ
1.1 การสอนแบบสืบสอบ (Inquiry Method)							✓

จากตัวอย่าง หมายความว่า ท่านรู้จักนวัตกรรมนั้นและได้ผ่านขั้นตอนของระดับการยอมรับตั้งแต่ขั้นรับทราบ สนใจ ประเมินค่า ทดลองใช้ จนมาถึงขั้นยอมรับ ซึ่งหมายความว่า ท่านกำลังใช้นวัตกรรมนั้นในการจัดการเรียนการสอนของท่านอยู่

แบบสอบถามตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอนต่อไปนี้ท่านมีระดับการยอมรับอยู่ในขั้นใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น

วัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอน	ไม่ รู้จัก	รู้จัก					
		ไม่ ยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
			รับทราบ	สนใจ	ประเมินค่า	ทดลองใช้	ยอมรับ
1.การสอนแบบโครงงาน (Project Method) หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนหรือกลุ่มคิดเรื่องที่จะศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองแล้วเขียนโครงการและดำเนินการศึกษาค้นคว้าให้เสร็จตามโครงการที่วางไว้ โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาแนะนำ							
2.การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงผสมผสานเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาเดียวกัน หรือต่างหมวดวิชาให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องในการสอน							
3.การสอนโดยใช้ Storyline Method หมายถึง วิธีที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการนำเนื้อหาที่จะสอนมาผูกเป็นเรื่อง โดยแบ่งเป็นตอน ๆ ซึ่งแต่ละตอนจะมีความต่อเนื่องและเรียงลำดับเหตุการณ์ มีการกำหนดเส้นทางเดินเรื่องโดยใช้คำถามหลักเป็นตัวเชื่อมการดำเนินเรื่องหรือตัวเปิดประเด็นในการดำเนินเรื่อง องค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่จะทำให้เกิดเป็น Storyline ได้นั้นจะต้องมี 4 องค์ประกอบ คือ การจัดฉาก มีตัวละคร การดำเนินชีวิต และมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น							
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียน (4 MAT) เป็นรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แนวทางหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถของสมองเป็นสำคัญ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองความแตกต่างของผู้เรียน 4 แบบ เน้นสมองซีกซ้ายและซีกขวา							

ตอนที่ 2 (ต่อ)

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ไม่ รู้จัก	รู้จัก				
		ไม่ ยอมรับ	ระดับการยอมรับ			
			รับทราบ	สนใจ	ประเมินค่า	ทดลองใช้
<p>5. การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่มอย่างแท้จริง ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ ตลอดจนการเป็นกำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งมีอยู่หลายเทคนิค เช่น Stad , TGT , Jigsaw เป็นต้น</p>						
<p>6. การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด (Concept Mapping) หมายถึง การสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตน เพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิด แผนผังความคิดจะแสดงมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดใหญ่ และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ใหญ่และมโนทัศน์ย่อยด้วยเส้นเชื่อมโยง ซึ่งมีหลายลักษณะ</p>						
<p>7. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats) โดยใช้หมวกเป็นตัวแทนของการคิดหรือการแสดงความคิด และสีของหมวกแสดงแง่มุมของความคิด เทคนิคนี้ช่วยให้บุคคลได้ฝึกการคิดในหลายแง่มุม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะกาอภิปรายกลุ่ม หรือการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม หมวกความคิด 6 ใบ มีสี 6 สี คือ สีขาว สีแดง สีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำเงิน ซึ่งแต่ละสีแทนความคิดแบบต่าง ๆ</p>						

ตอนที่ 2 (ต่อ)

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ไม่ รู้จัก	รู้จัก					
		ไม่ ยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
			รับทราบ	สนใจ	ประเมินค่า	ทดลองใช้	ยอมรับ
<p>8. การสอนโดยรายบุคคล</p> <p>8.1 รูปแบบที่ใช้สัญญาการเรียน (Learning Contracts) คือสัญญาที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนด เพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียน ซึ่งจะระบุถึงว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร จะเรียนอย่างไร ภายในช่วงเวลาใด และจะใช้เกณฑ์อะไรประเมินการเรียน ให้ถือว่าสัญญาการเรียนนี้คือหลักสูตรในการเรียนการสอนของผู้เรียนผู้นั้น และเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาแล้วทั้งสองฝ่ายก็นำสัญญาการเรียนมาพิจารณา ร่วมกันว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่อย่างไร</p>							
<p>8.2 รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalize System of Instruction) คือ การสอนที่มีการจัดแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยการเรียน (Units) ซึ่งมีวัตถุประสงค์คำแนะนำในการเรียน และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนเตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามอัตราความช้า ความเร็วของแต่ละบุคคล</p>							
<p>9. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี</p> <p>9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเวิลด์ ไวด์ เว็บ (Web -based Instruction) หมายถึงการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน ส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมทางการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลได้ศึกษาด้วยตนเอง ตามเวลาที่ผู้เรียนสะดวก หรือผู้สอนอาจออกแบบสร้างฐานข้อมูลเสริมให้กับผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติมจากในชั้นเรียน</p>							
<p>9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยอาศัยโปรแกรมที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียน องค์ความรู้ที่ใกล้เคียงกับการสอนจริงในห้องเรียน ให้บทเรียนมีความน่าสนใจ ดึงดูดความสนใจผู้เรียน เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน</p>							

“ ใช้สำหรับผู้ที่ตอบว่ายอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ”

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 3 ใช้เฉพาะสำหรับผู้ตอบว่า “ยอมรับ” ในนวัตกรรมนั้น
ในแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งหมายถึง ว่าท่านได้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสุดท้าย (ช่องยอมรับ)
 เช่น ท่านยอมรับนวัตกรรมการเรียนแบบโครงงาน ดังนั้นในแบบสอบถามตอนที่ 3 ท่านจึงให้เหตุผลว่าท่าน
 ยอมรับการสอนแบบโครงงานด้วยปัจจัยด้านใด ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ข้อมูล
 ของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่าน กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
 ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน แบบสอบถามแต่ละตอนท่านสามารถตอบได้มากกว่า 1 รายการ

แบบสอบถามตอนที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 3.1 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
ด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม
- ตอนที่ 3.2 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน
- ตอนที่ 3.3 เป็นการถามเกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน
ด้านการสนับสนุนจากแหล่งภายนอกโรงเรียน

ตอนที่ 3.1 ในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยคุณสมบัติของนวัตกรรมด้านใดที่ทำให้ท่านยอมรับโปรดทำเครื่องหมายลง ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ท่านสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 รายการ

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม					
	ได้ง่าย - สะดวก / ไม่ยุ่งยาก - ซับซ้อน	ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก	มีคู่มือ - คำชี้แจงการใช้ชัดเจน	สามารถทดลองใช้ก่อนเพื่อลดความเสี่ยงน้อยก็หลีกเลี่ยงได้	เห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจน	อื่นๆ (โปรดระบุ)
1. การสอนแบบโครงการ (Project Method)					
2. การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)					
3. การสอนโดยใช้ Storyline Method					
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT)					
5. การเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)					
6. การสอนโดยใช้เทคนิค แผนผังความคิด (Concept Mapping)					

3.1 (ต่อ)

นวัตกรรมการเรียนการสอน	ปัจจัยด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม					
	ใช้ง่าย - สะดวก / ไม่ยุ่งยาก - ซับซ้อน	ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก	มีคู่มือ - คำชี้แจงการใช้ชัดเจน	สามารถทดลองใช้ก่อนเพื่อลดความเสี่ยงเมื่อโยกเลิกที่ไม่เกิดผลเสียหาย	เห็นผลสำเร็จของนวัตกรรมได้ชัดเจน	อื่นๆ (ไม่ตรงๆ)
7. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดโดยเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)					
8. การสอนรายบุคคล 8.1 รูปแบบที่ใช้สัญญาการเรียน (Learning Contracts)					
8.2 รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalize System of Instruction)					
9. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี 9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บ (Web-based Instruction)					
9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)					

คำอธิบายเพิ่มเติมปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน

1. ฝ่ายบริหารสนับสนุน หมายความว่า บุคลากรในโรงเรียนที่ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าหมวด ให้การสนับสนุนครูที่นำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการให้ขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูครู เป็นต้น
2. เป็นคำสั่ง หรือนโยบายโรงเรียน หมายความว่า โรงเรียนออกคำสั่งหรือมีนโยบายให้ครูทุกคนต้องนำนวัตกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนกำหนดไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. เห็นผลสำเร็จจากเพื่อนร่วมงานที่นำมาใช้ก่อน หมายความว่า ท่านเห็นเพื่อนครูในโรงเรียนประสบความสำเร็จในการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆ จึงเกิดความสนใจและนำนวัตกรรมที่เพื่อนครูได้ทดลองใช้มาแล้วมาใช้ในวิชาของตนเองบ้าง
4. เพื่อนร่วมงานชักชวน แนะนำช่วยเหลือ หมายความว่า เพื่อนร่วมงานในโรงเรียนของท่าน ได้พยายามชักจูง ชักชวนและคอยให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือให้ท่านนำนวัตกรรมเข้าใช้จัดการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นครูแกนนำในโรงเรียนนั้นที่ต้องการขยายผลของนวัตกรรม
5. การฝึกอบรมทักษะการสอน หมายความว่า โรงเรียน (ฝ่าย/ หมวด/ งาน) ได้จัดการอบรม พัฒนาทักษะการสอนของครูโดยนำนวัตกรรมการเรียนการสอนเข้ามาเผยแพร่ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมประเภทต่าง ๆ
6. มีบรรยากาศเอื้อต่อการใช้นวัตกรรม หมายความว่า โรงเรียนและชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ที่สนับสนุนการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานการศึกษา ห้องศูนย์วิชา ศูนย์วิทยบริการ สถานประกอบในชุมชน บุคคลสำคัญของชุมชน สถานที่สำคัญของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตอนที่ 3.2 ในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียนด้านใดที่ทำให้ท่านยอมรับ
 นวัตกรรมการเรียนการสอน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
 สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 รายการ

นวัตกรรม การเรียนการสอน	ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน						อื่น ๆ (โปรดระบุ)
	ฝ่ายบริหารสนับสนุน (การเงิน / วัสดุอุปกรณ์ / ขวัญกำลังใจ)	เป็นคำสั่ง / นโยบายโรงเรียน	เห็นผลสำเร็จจากเพื่อนร่วมงาน ที่นำมาใช้ก่อน	เพื่อนร่วมงานเข้าชวน - แนะนำ - ช่วยเหลือ	มีการฝึกอบรมทักษะการสอน	บรรยากาศเอื้อต่อการใช้นวัตกรรม (มีแหล่งการเรียนรู้สนับสนุน)	
1.การสอนแบบโครงการ (Project Method)						
2. การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)						
3.การสอนโดยใช้ Storyline Method						
4. การจัดการเรียนรู้ ตามแนววิถีจัดการเรียน (4 MAT)						
5. การเรียนการสอนแบบ ร่วมมือ (Cooperative Learning)						
6.การสอนโดยใช้ เทคนิคแผนผังความคิด (Concept Mapping)						

ตอนที่ 3.2 (ต่อ)

นวัตกรรม การเรียนการสอน	ปัจจัยด้านสภาพสังคมในโรงเรียน						อื่น ๆ (ปรารถน)
	ฝ่ายบริหารสนับสนุน (การเงิน / วัสดุอุปกรณ์ / ขวัญกำลังใจ)	เป็นกำลัง / นโยบายโรงเรียน	เห็นผลสำเร็จจากเพื่อนร่วมงาน ที่นำมาใช้ก่อน	เพื่อร่วมวงชักชวน - แนะนำ - ช่วยเหลือ	มีการฝึกอบรมทักษะการสอน	บรรยากาศต่อการได้ร่วมนวัตกรรม (มีแหล่งการเรียนรู้สนับสนุน)	
7. การจัดการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาการคิดวิเคราะห์ หกหมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)						
8. การสอนรายบุคคล 8.1 รูปแบบที่ใช้สัญญาการเรียน (Learning Contracts)						
8.2 รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalized System of Instruction)						
9. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ เทคโนโลยี 9.1 การสอนผ่านเครือข่ายเวปไซด์ เวปไซด์ (Web -based Instruction)						
9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)						

ตอนที่ 3.3 ในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยภายนอกใดที่มีอิทธิพลทำให้ท่านตัดสินใจยอมรับ และใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนนั้น โปรดทำเครื่องหมายลง ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 รายการ

นวัตกรรม การเรียนการสอน	ปัจจัยจากแหล่งภายนอกในโรงเรียน				
	จากการประชุม/ อบรม /สัมมนา	การเผยแพร่ จากสื่อต่าง ๆ	นโยบายปฏิรูป การศึกษา	การสนับสนุน เงินทุนจากภายนอก	อื่น ๆ (โปรดระบุ)
1. การสอนแบบโครงการ (Project Method)				
2. การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction)				
3. การสอนโดยใช้ Storyline Method				
4. การจัดการเรียนรู้ตามแนว วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT)				
5. การเรียนการสอนแบบ ร่วมมือ (Cooperative Learning)				
6. การสอนโดยใช้เทคนิค แผนผังความคิด (Concept Mapping)				

ตอนที่ 3.3 (ต่อ)

หน่วยกรม การเรียนการสอน	ปัจจัยจากแหล่งภายนอกในโรงเรียน				
	จากการประชุม/ อบรม /สัมมนา	การเผยแพร่ จากสื่อต่าง ๆ	นโยบายหรือรูป การศึกษา	การสนับสนุน เงินทุนจากภาย นอก	อื่น ๆ (โปรดระบุ)
7. การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการคิดโดยเทคนิค หมวกความคิด 6 ใบ (Six Thinking Hats)				
8. การสอนรายบุคคล 8.1 รูปแบบที่ใช้สัญญา การเรียน (Learning Contracts)				
8.2 รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalized System of Instruction)				
9. การจัดการเรียนการสอนโดย ใช้เทคโนโลยี 9.1 การสอนผ่านเครือข่าย เว็ลด์ ไซด์ เว็บ (Web - based Instruction)				
9.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)				

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางจรรักษ์ แจ่มยุบล เกิดวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2504 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก สังคมศึกษา จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา เมื่อปีการศึกษา 2527 เริ่มรับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนสามร้อยวิทยาคม อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2530 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย